

Planning en Control cyclus 2025

INHOUDSOPGAVE

1. Algemeen

1.1	Visie op Rhenen	6
1.2	Bestuur van de gemeente Rhenen	8
1.3	Bericht van het college	12
1.4	Beeld op hoofdlijnen	14

2. Beleidsbegroting

	Inleiding	16
2.0	Programma overstijgende thema's	18
2.1	Programma Bedrijfsvoering	24
2.2	Programma Dienstverlening	32
2.3	Programma Fysiek	36
2.4	Programma Sociaal maatschappelijk	48
2.5	Programma Economie & toerisme	74
2.6	Programma Veiligheid & handhaving	80
2.7	Programma Algemene dekkingsmiddelen	88

3. Paragrafen

	Inleiding	94
3.1	Lokale heffingen	96
3.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	104
3.3	Onderhoud kapitaalgoederen	110
3.4	Financiering	117
3.5	Bedrijfsvoering	121
3.6	Verbonden partijen	130
3.7	Grondbeleid	144
3.8	Subsidieverlening	150
3.9	Duurzaamheid	155
3.10	Openbaarheid	160

4. Financiële begroting

	Inleiding	162
4.1	Grondslagen	164
4.2	Financieel beeld 2025 - 2028	166
4.3	Exploitatie	178
4.4	Balans	185

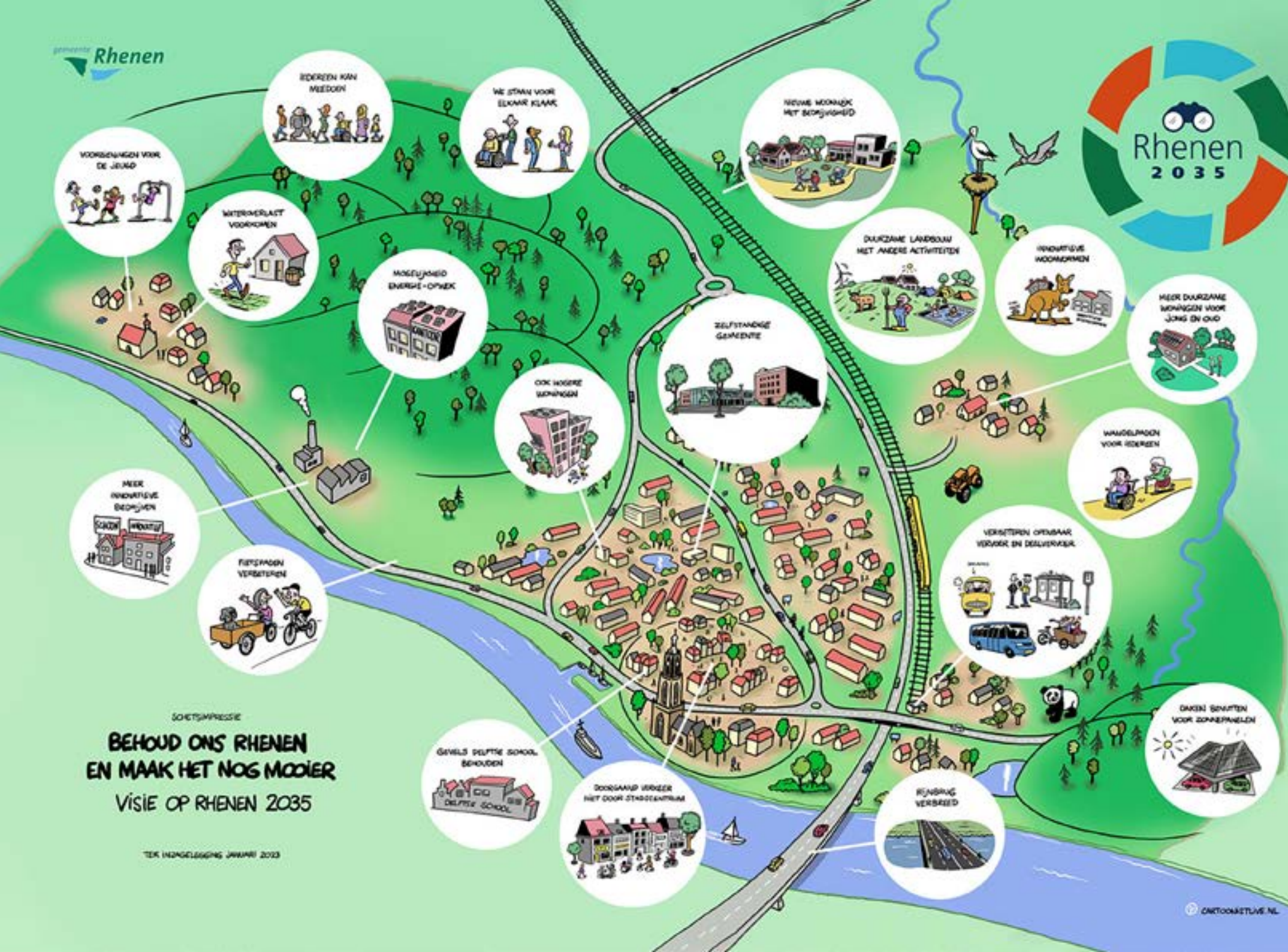
5. Bijlagen

5.1	EMU-saldo	192
-----	-----------	-----

H1 ALGEMEEN

VOORBEREIDINGEN VOOR DE JEUGD

IEDEREEN KAN MEEDOEN

WE STAN VOR ELMER KLAK

NIJWE MOONDEK MET BEDRIGHEID

DUURZAME LANDBOUW MET ANDERE ACTIVITEITEN

INNOVATIEVE WOONFORMEN

MEER DUURZAME WONINGEN VOOR JONG EN OUD

WANDELPADEN VOOR IEDEREEN

VERSTREKTEN OPENBAAR VERVOER EN DELIVERIE

ONZEN SCHIJVEN VOOR ZONNEPANELEN

RINGSING VERBREED

DOORGAAND VERKEER MET DOOR STADSCENTRUM

GEWELDS DELFTSE SCHOOL BEHOUDEN

Fietspaden verbeteren

MEER INNOVATIEVE BEDRIJVEN

MOGELIJKHEID ENERGIE-OPWEK

OOK HOOGERE WONINGEN

ZELFSTANDE GEMEENTE

SCHETSIMPRESSIE

BEHOUD ONS RHENEN EN MAAK HET NOG MODIEER

VISIE OP RHENEN 2035

TEK INZAMELGING JANUARI 2023

1.1 VISIE OP RHENEN

‘Behoud ons Rhenen en maak het nog mooier’

De gemeente Rhenen is een groene gemeente met een sterke geschiedenis. De samenleving is hecht; mensen kennen elkaar en helpen elkaar. Veel vrijwilligers zetten zich in voor de vele verenigingen in onze gemeente. De verschillende kernen hebben hun eigen karakter, zoals de tabaksschuren in Elst, de kerkgemeenschappen in Achterberg en de historische kern van Rhenen. Het goede van de gemeente blijven we onderhouden en verbeteren. Zodat we in 2035 van dit alles nog steeds genieten.

In 2035...

Extra woningen en meer groen

In 2035 zijn er in de kernen ongeveer 1.000 nieuwe woningen bijgebouwd. Eengezinswoningen en flatwoningen, maar ook een knarrenhofje en andere nieuwe woonvormen waar jong en oud samenwonen in één huis of dicht bij elkaar. Hierdoor blijven jongeren, gezinnen en ouderen graag in hun dorp of stad wonen. En in 2035 is er meer groen gekomen. Jong en oud geniet van het groen; om te spelen, te ontmoeten, om te sporten of bijvoorbeeld voor een lekkere wandeling.

In de gemeente Rhenen staan we voor elkaar klaar

In 2035 staan wij in Rhenen nog steeds klaar voor elkaar. Ook voor de mensen die het moeilijker hebben. We blijven ons ervoor inzetten dat geen inwoner meer in armoede leeft. Rhenen heeft een rijk cultureel leven en veel verschillende sportverenigingen. Samen naar het museum en muziek maken, lekker buiten wandelen, sporten en spelen. We doen het in 2035 steeds meer. Voor onze gezondheid en omdat we het leuk vinden. Iedereen kan meedoen.

Innovatieve bedrijven en duurzaamheid

In 2035 zijn er vlak bij het industrieterrein van Remmerden kleine en middelgrote milieuvriendelijke bedrijven bijgekomen. Veel agrarische bedrijven in het Binnenveld hebben in 2035 hun bedrijf verduurzaamd. Het zijn goed lopende bedrijven die zorgen voor ons voedsel, maar er is ook ruimte voor andere activiteiten.

Ondanks goede isolatie en energiebesparing gebruiken we meer energie. In 2035 wekken we samen schone energie op door zonnepanelen op onze daken. Dit om zoveel mogelijk te voorkomen dat er grote zonneweides moeten komen. Daarnaast onderzochten we sinds 2022 andere mogelijkheden om aan schone energie te komen.

In 2035 ziet onze gemeente er nog groener uit dan nu. Een groene omgeving met meer soorten planten en dieren. De gezonde natuur zorgt voor schone lucht en beschermt ons beter bij extreem weer zoals hitte, droogte en zware regenval. Extra groen en minder stenen helpt ook om wateroverlast te voorkomen.

Genieten van mooie natuur en cultuur

De inwoners en bezoekers uit de regio genieten in 2035 nog steeds van de natuur, het water, de cultuur en de gezellige restaurantjes in onze gemeente. Langs de Rijn zijn strandjes aangelegd. En er zijn wandelpaden bijgekomen die ook toegankelijk zijn voor mensen in een rolstoel.

We zijn trots op onze historische kern van Rhenen. Diverse mooie oude gevels van bijvoorbeeld de Delftse school zijn al hersteld en worden goed onderhouden.

In 2035 rijdt er minder doorgaand verkeer door het stadscentrum.

Dankzij betere fietspaden en goed openbaar vervoer kunnen we ons snel verplaatsen in de stad en de regio. De auto blijft populair. Ondanks de verbreding van de Rijnbrug staat in 2035 het verkeer hier in de spits helaas nog steeds wel eens vast.

Rhenen blijft een zelfstandige gemeente

We vinden het belangrijk om onze zelfstandigheid en onze cultuur-historische identiteit te kunnen bewaren. We willen graag blijven wie we zijn.

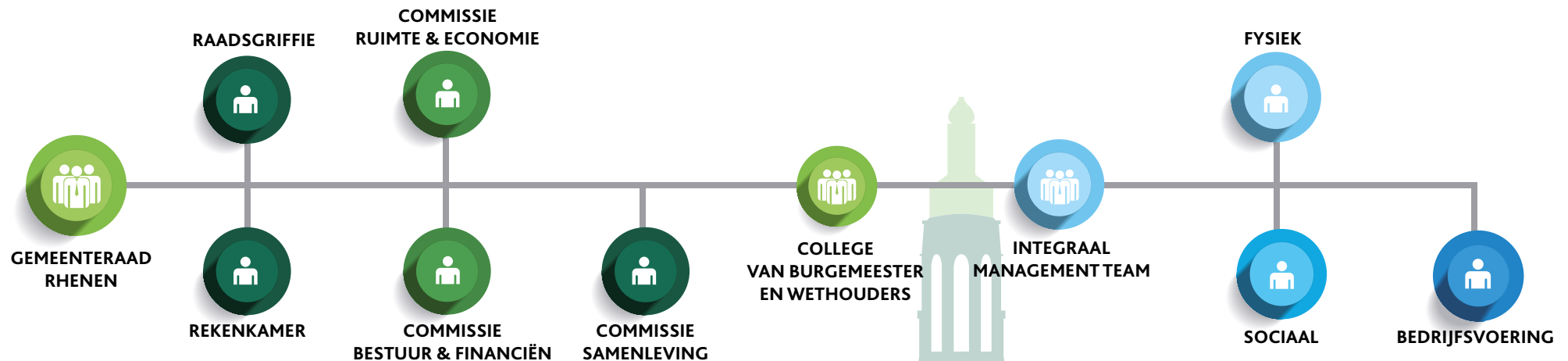

1.2 HET BESTUUR VAN DE GEMEENTE RHENEN

Organisatieschema

De inrichting van de organisatie is één van de bouwstenen om de doelen die de gemeente heeft te bereiken. In de afbeelding hieronder is het organisatieschema van de gemeente Rhenen weergegeven.

1.2.1 College van burgemeester en wethouders

Het bestuur van de gemeente wordt gevormd door het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Het college van burgemeester en wethouders (college van B&W) is vergelijkbaar met het kabinet. Het college regeert en vormt het dagelijks bestuur van een gemeente. Hieronder volgt de samenstelling van het college van B&W op 24 september 2024.

**Waarnemend burgemeester
Corry van Rhee-Oud Ammerveld**

Portefeuille:

Coördinatie bestuur en beleid
Kabinetszaken, Openbare orde
en veiligheid, Integrale veiligheid,
(Juridische) handhaving,
Versterken lokale democratie en
participatie, Bedrijfsvoering
Dienstverlening, Digitalisering/
digitale samenleving

Wethouder Gert van Laar

Portefeuille:

Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen,
Ruimtelijke projecten, Beheer
openbare ruimte, Riolerings,
Mobiliteit en bereikbaarheid,
Nutsbedrijven, Grondbeleid,
Vergunningverlening

Projecten:

Gezondheidscentrum Rhenen
Rijnbrug
Omdenken in ombuigingen
Centrumplan Elst
Kruispunt N233 /
Achterbergsestraatweg

Wethouder Dick Poortinga

Portefeuille:

Welzijn, Volksgezondheid en
sport, Kerngericht werken,
Participatiewet / schuldhulp-
dienstverlening, Inburgering,
Inclusie, Economie, Recreatie en
toerisme, Evenementen, Cultuur
(historie), IZA/GALA

Projecten:

Stadshaven
Kwinteloijen

Wethouder Caroline Folmer

Portefeuille:

Wet Maatschappelijke
Ondersteuning, Jeugd, Onderwijs
en kinderopvang, Basismobiliteit,
Afvalverwerking, Duurzaamheid/
klimaat, Gemeentelijk Vastgoed,
Milieu

Projecten:

Leefbaarheidsplan Elst
Huiskamerplan Elst

Wethouder Bert Fintelman

Portefeuille:

Landelijk gebied/buitengebied en
natuur, Financiën en belastingen,
Regio Foodvalley, ODRU (tijdelijk)

Projecten:

MFG Gastland
GGin

1.2.2 Gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan in een gemeente en is te vergelijken met de Tweede Kamer:

- de gemeenteraad bepaalt (de hoofdlijnen van) het beleid en ziet toe op de uitvoering daarvan door het college van B&W, rekening houdend met signalen en informatie uit de samenleving;
- de gemeenteraad stelt de begroting en jaarstukken vast en benoemt en ontslaat wethouders.

De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad die verder is samengesteld uit 19 gekozen raadsleden.

Op deze pagina staat het overzicht van de gemeenteraad conform de samenstelling op 24 september 2024.

SGP

Bart van der Tang

Marco Mulder

Gert Hovestad

Jan Bosch

Gert Jan van Leeuwen

VVD

Leo Schenk

Richard Salari

Ingebrid Kiewiet

Geertje Wiesenekker

Willem Oorschot

Henri Pabst-van 't Slot

Rhenens Belang

Progressief Rhenen GROEN LINKS

Gabriëlle Geerts

Jon Agricola

Justin Hermesen

D66

Dineke Jansen

Hugo van Kooten

Christen Unie

Bart Oosterhoff

CDA

Ben Hartholt

PvdA

Eef Brouwer

1.3 BERICHT VAN HET COLLEGE

Beste inwoners, bedrijven en organisaties van Rhenen,

De begroting voor 2025 ligt nu voor u en is anders dan voorgaande jaren. Zoals veel gemeenten hebben we te maken met grote financiële tekorten. We hebben maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat de begroting sluitend is en geen tekort heeft. Dit hebben we gedaan met zo min mogelijk impact voor u.

Onze visie voor Rhenen in 2035 is duidelijk: samen met u maken we Rhenen, Achterberg en Elst nog mooier. Dit doen we door te blijven investeren in onze gemeente, met de financiële middelen die we daarvoor hebben. Dat wordt de komende jaren uitdagender dan voorheen. En dat zal u als inwoner soms gaan merken.

We staan voor moeilijke keuzes

De middelen die wij nu van het Rijk krijgen vragen om keuzes ten aanzien van de taken die wij moeten uitvoeren. We proberen de gevolgen voor u zoveel mogelijk te beperken. Een deel van de tekorten dekken we nu met onze eigen middelen, maar dit is niet eindeloos houdbaar.

We blijven investeren in wat echt nodig is, maar eerlijk is eerlijk: er moeten uiteindelijk moeilijke beslissingen worden genomen. Dit geldt ook voor onze zorg en ondersteuning, door de stijgende kosten bekijken we welke zorg echt noodzakelijk is. Ook ontkomen

we niet aan een stijging van de woonlasten door de hogere kosten. Uiteindelijk beslist de gemeenteraad wat het beste is voor onze gemeente.

Rhenen is een plek waar mensen naar elkaar omkijken

Ondanks de financiële druk blijven we ons inzetten om de betrokkenheid in Rhenen, Elst en Achterberg te behouden en te versterken. Daarom pakken we het welzijnswerk voor jong en oud in 2025 breder aan, met één samenhangende opdracht waarin cultuur, sport en welzijn nauw samenwerken. Ook ontwikkelen we in 2025 een beleidskader om voldoende ruimte te bieden voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. Een plek waar dit al kan, is het nieuwe Multifunctioneel Gebouw Rhenen (MFG), dat in juli 2025 volledig klaar is.

De gemeente blijft binnen haar verantwoordelijkheid zorgen voor voor bestaanszekerheid, zodat inwoners genoeg inkomen, huisvesting en toegang tot zorg hebben. Ook zetten we meer in op het versterken van basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en digitale vaardigheden. We ondersteunen ervaringsdeskundigen, maken regelingen en hulp beter vindbaar en zorgen ervoor dat preventie aansluit bij de leefwereld van de inwoners.

Samen bouwen aan een duurzame toekomst

Duurzaamheid, circulair denken, de energietransitie, het verminderen van afval en klimaatverandering staan hoog op de agenda. In 2025 onderzoeken we de haalbaarheid van een warmtenet in Rhenen en Elst. Daarnaast is er een isolatieactie gestart om huiseigenaren van slecht geïsoleerde woningen te ondersteunen met advies en subsidies.

We versterken de lokale economie op een manier die past bij de kleinschaligheid van Rhenen. De cultuur en historie van Rhenen, Elst en Achterberg koesteren we, nu en in de toekomst. In 2025 maken we verschillende uitzichtpunten aantrekkelijker, zodat iedereen hiervan kan genieten.

Daarnaast werken we de komende jaren aan een betere infrastructuur en vlotte verkeersdoorstroming, wat zorgt voor een goede bereikbaarheid van de stad en de omliggende kernen. Samen met de provincie maken we plannen voor een veiligere doorstroming bij de kruising Achterberg en de verbreding van de Rijnbrug.

Samenhang tussen ruimtelijke opgaven

We staan voor grote opgaven, zoals de energietransitie, woningbouw, landbouwtransitie, klimaatadaptatie en bereikbaarheid. Veel van deze opgaven vragen om ruimte. Daarom zorgen we ervoor dat we deze opgaven goed op elkaar afstemmen en in balans zijn. We doen dit in samenwerking met de provincies, de regio Foodvalley en onze buurgemeenten.

De agrarische identiteit speelt een grote rol in onze gemeente. Daarom werken we samen met onze agrariërs om een goede balans tussen natuur, landbouw en ruimtelijke ontwikkelingen te vinden.

Wonen in Rhenen is van grote waarde

Tot 2030 is het doel om tussen de 500 en 1.000 woningen te realiseren, met de ambitie hebben om tot 2026 versneld 150 woningen bouwen voor mensen die moeilijk een betaalbare woning kunnen vinden. Begin 2025 worden de eerste 15 flexwoningen opgeleverd aan de Binnenweg. En werken we verder aan flexwoningen op andere locaties. Het nieuwe gezondheidscentrum, waarvoor de huurovereenkomst is getekend, wordt in 2026 opgeleverd en krijgt 38 appartementen. Verder zetten we in 2025 de eerste stappen voor een wonen met 24-uurszorg locatie.

We blijven onze dienstverlening verbeteren

Dit doen we vooral door goed te luisteren naar de informatiebehoeften van onze inwoners. En door meer digitale mogelijkheden aan te bieden. Dit helpt ons inwoners sneller en beter van dienst te zijn. Ook maken we de aanvraagprocedures korter en simpel. En vereenvoudigen en automatiseren we processen.

Laten we samen blijven werken aan een mooier Rhenen!

Dit zijn de belangrijkste onderwerpen waar we in 2025 samen met de gemeentelijke organisatie, onze partners en inwoners aan gaan werken. Wilt u meer weten? U bent van harte welkom, we vertellen er graag meer over.

Met hartelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Rhenen

1.4 BEELD OP HOOFDLIJNEN

1.4.1 Beeld Rijk

Prinsjesdag 2024

Op Prinsjesdag heeft het nieuwe kabinet haar plannen gepresenteerd. Die plannen zijn ook van invloed op het beleid en de financiën van gemeenten. Daarom geven wij hier in de begroting kort aandacht aan. Nederland wordt nog steeds gezien als een van de welvarendste landen ter wereld. De Nederlanders zijn over het algemeen tevreden over het leven. De economie groeit, het werkloosheidspercentage is laag en de koopkracht van huishoudens verbetert. Tegelijkertijd vragen mensen zich af of ze hun rekeningen nog kunnen betalen, anderen kunnen geen huis vinden en maken zich zorgen over de asielinstroom of hun veiligheid. Ondernemers vragen zich af of risico nemen nog wel loont. Verder heeft Nederland te maken met schaarste: er is een tekort aan personeel, ruimte, en de overheidsfinanciën verslechteren. Het kabinet zet met de miljoenennota een eerste stap in de beheersing van de overheidsfinanciën. Om de welvaart nu en in de toekomst te waarborgen wil het kabinet een concurrerende economie en groene groei stimuleren. Veel van de hiervoor genoemde uitdagingen zien wij ook op lokaal niveau terug. Echter zorgen een schaarste aan financiële middelen en personele capaciteit zorgt ervoor dat de uitvoering van de maatschappelijke opgaven en overige bestuurlijke ambities steeds meer begint te knellen. Als het kabinet samen met gemeenten voortgang wil boeken op belangrijke dossiers dan zullen de ambities en middelen meer in balans moeten worden gebracht. Helaas zien gemeenten dit nog niet terug in de uitkomsten van de septembercirculaire.

1.4.2 Beeld Gemeente

Uitvoering opgaven en ambities knellen door tekort aan middelen

In het regeerakkoord staat dat het kabinet graag met gemeenten wil samenwerken aan de maatschappelijke opgaven zoals de woningbouwopgave, klimaatadaptatie en bestaanszekerheid. De haalbaarheid van deze opgaven staat onder druk omdat de ambities niet in evenwicht zijn met de beschikbare middelen en uitvoeringscapaciteit. Dit zien we als gemeente terug in de vorm van begrotingstekorten, ombuigingen op het bestuursprogramma en de keuzes die we kunnen maken in de perspectiefnota. Die keuzes zijn alleen gericht op de strikt noodzakelijke beleidsvoornemens. Ruimte om extra te investeren in de maatschappelijke opgaven en overige bestuurlijke ambities is er niet.

1.4.3 Financiële positie

Een gezonde financiële positie is belangrijk om te kunnen blijven investeren in de samenleving. De meerjarige resultaten waren voorafgaand aan de perspectiefnota redelijk tot goed te noemen. Wel zagen we signalen die erop wezen dat de druk op de financiële positie van de gemeente aan het toenemen was. Denk bijvoorbeeld aan de toenemende kosten van de (jeugd)zorg die een structureel karakter bleken te hebben. In de perspectiefnota veranderde het beeld over de resultaten met 180 graden. Het gemiddelde tekort over de jaren 2025 – 2028 kwam uit op € 3,7 miljoen. Naast de toenemende kosten van de jeugdzorg zagen we ook de kosten van de bijstand en minimaregelingen (w.o. gebruik cuneraspas) sterk stijgen. Gelijktijdig daalde de uitkering van het gemeentefonds. Bij het opstellen van

de begroting zijn de gemiddelde resultaten per jaar € 0,4 miljoen nadeliger geworden. Zie hiervoor de tabel onderaan deze pagina. De ratio's over de de schuldpositie, solvabiliteit en weerstandsvermogen zijn acceptabel. In de ontwikkeling van deze kengetallen is geen rekening gehouden met de gevolgen van onderwerpen die nog niet in de besluitvormende fase zitten. Voorbeelden hiervan zijn: ontwikkeling stadshaven en omgeving, herinrichting Candia en de financiële gevolgen van het integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs. Voor meer informatie over de financiële positie verwijzen wij u naar pagina 164.

In de begroting 2025 is voor alle jaren sprake van nadelige begrotingsresultaten*.

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
A. Geraamde resultaten 2025 - 2028*	3.442 N	4.677 N	4.434 N	3.959 N

**In de gepresenteerde begrotingsresultaten zijn de voorgestelde ombuigingen niet verwerkt. Alle informatie over de ombuigingen vindt u in bijlage 2 bij het bestuurlijk voorstel. Omdat de meicirculaire jaarlijks het uitgangspunt vormt voor de begroting zijn de uitkomsten van de septembercirculaire niet in de resultaten verwerkt. Op pagina 167 zijn de voorlopige uitkomsten van deze circulaire wel gepresenteerd zodat u die kunt betrekken bij de besluitvorming over de (meerjaren)begroting 2025 – 2028.*

De meerjarige resultaten liggen, met uitzondering van 2025, niet in lijn met het gepresenteerde beeld uit de perspectiefnota 2025. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de resultaten 2025-2028 weergegeven met als vertrekpunt de resultaten uit de perspectiefnota 2025.

Verloop resultaten na de perspectiefnota (in € x 1.000)	2025	2026	2027	2028
A. Resultaten perspectiefnota 2025-2028	3.385 N	4.188 N	3.780 N	3.405 N
B. Financiële bijstelling na PPN 2025	57 N	489 N	653 N	554 N
C. Geraamde resultaten 2025 – 2028	3.442 N	4.677 N	4.434 N	3.959 N

In de tabel hierna ziet u de grootste financiële bijstellingen die bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2025 - 2028 hebben plaatsgevonden:

Financiële mutaties bij opstellen begroting	2025	2026	2027	2028
Uitkering gemeentefonds	1.295 V	1.059 V	1.069 V	1.021 V
Bijstelling loonkosten en inhuur	1.002 N	607 N	607 N	607 N
Kosten jeugdzorg en WMO	699 N	699 N	699 N	699 N
Leges omgevingsvergunning	340 V	179 V	0 N	0 N
Noodzakelijk beleidsvoornemens (PPN 2025)	135 N	135 N	135 N	135 N
Toename kosten bijstandverlening	300 N	300 N	300 N	300 N
Rentevoordeel leningen o/g	120 V	149 V	147 V	188 V
Voordeel SPUK opvang ontheemden	380 V	30 V	0 N	0 N
Overige verschillen	56 N	165 N	128 N	22 N
Totaal	57 N	489 N	653 N	554 N

Financiële zorgen voor de toekomst: ombuigingen zijn nodig

De financiële positie van de gemeente staat onder druk. Meerjarig bedraagt het gemiddelde tekort € 4,1 miljoen per jaar. Gemeenten hebben weinig beleidsvrijheid omdat zij veel taken namens het Rijk uitvoeren. Beleidsvrijheid is circa 20% van de uitgaven die gemeenten doen. Voorbeelden hiervan zijn: welzijnsactiviteiten, cultuur en sport. We staan met elkaar voor een forse uitdaging om de tekorten op te lossen en een solide financiële positie voor de toekomst te realiseren. Daarbij kunnen wij inhoudelijke keuzes die inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties raken niet voorkomen, maar waar het kan wel zoveel mogelijk beperken.

Ombuigingen 2025 en verder

Om ook in de toekomst te kunnen investeren in een mooi Rhenen zijn ombuigingen onvermijdelijk. We zullen met elkaar aan de slag moeten om de financiële positie van Rhenen toekomstbestendig te maken. Dit vraagt om een hernieuwde balans tussen beleid, organisatie en middelen. Het proces van de ombuigingen bestaat uit twee fases:

- a. Fase 1: ‘korte klap’ die gericht is op het verminderen van het tekort 2024 en het sluitend maken van de jaarschijf 2025 uit de begroting. De impact van de ombuigingen op inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven willen wij in dit stadium zoveel mogelijk beperken.
- b. Fase 2: richt zich op een solide financiële positie op de lange termijn. Hierbij is het doel om bij de perspectiefnota 2026 voor alle jaren een structureel en reëel sluitende begroting te presenteren.

H2 BELEIDSBEGROTING

Inleiding

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en paragrafen.

Het programmaplan heeft:

- a. Programma-overstijgende thema's: duurzaamheid en woningbouw
- b. 7 reguliere programma's

Programma-overstijgende thema's

De twee thema's die de programma's overstijgen zijn duurzaamheid en woningbouw, beide door de landelijke overheid als zeer urgent aangemerkt. Deze thema's vereisen niet alleen inzet van overheden, maar ook bijdragen van maatschappelijke organisaties, bedrijven, kennisinstellingen en inwoners.

Kenmerken van programma-overstijgende thema's:

- a. Ze raken meerdere beleidsterreinen of leefdomeinen.
- b. Ze zijn gericht op de toekomst, vaak op de lange termijn.
- c. Ze hebben grote invloed op de samenleving.

De programma-overstijgende thema's en programma's zijn onderling verbonden. Voor duurzaamheid is ook een koppeling gemaakt met de paragraaf. Dit helpt het bestuur om beter overzicht te krijgen van de beschikbare informatie en de voortgang richting de gestelde doelen. Als deze aanpak bevalt, kunnen we in de toekomst vraagstukken themagerichter aanpakken.

Programma's

De 7 programma's vormen een vast onderdeel van de begroting. Een programma is een samenhangende set van activiteiten om bestuurlijke doelen te bereiken. Elk (deel) programma is opgebouwd rond zes vragen:

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we doen?

Welke ontwikkelingen zien we?

Wat meten we?

Wie hebben we nodig?

Wat kost het?

Elk programma start met een korte inleiding, gevolgd door het maatschappelijk doel en sluit af met een financieel overzicht.

Deelprogramma's

Deelprogramma's zijn verdere uitwerkingen van de programma's. Elk deelprogramma bevat de beleidsdoelen, reguliere activiteiten, mogelijke noodzakelijke beleidsvoornemens, samenwerkingspartners (verbonden partijen), indicatoren en een financieel overzicht.

Indicatoren

Met indicatoren meten we de voortgang van doelen. In de begroting 2025 zijn alleen de wettelijk verplichte BBV-indicatoren opgenomen. Deze zijn, indien relevant, zichtbaar in het (digitale) document. Overige indicatoren zijn te vinden via een digitale link of QR-code.

Paragrafen

De paragrafen geven een samenvatting van de programma's en bieden een overzicht van informatie die verspreid in de programma's is opgenomen. Ze geven de raad een extra instrument om beleid vast te stellen en de uitvoering te controleren.

2.0 Programma-overstijgende thema's

A. Duurzaamheid

Het besef dat we op een duurzamere manier met onze aardbol om moeten gaan wordt steeds groter. Met een groeiende wereldbevolking en toenemende welvaart groeit de 'menselijke voetafdruk'. Er worden steeds meer grond-, voedings- en brandstoffen gebruikt en we hebben steeds meer ruimte nodig. Verhoudingen worden verstoord en natuurlijke bronnen raken op.

Bekend voorbeeld is de fossiele brandstoffen die wij gebruiken om energie op te wekken. De CO₂ die hierin is opgeslagen komt door de relatief korte tijd waarin wij het verbranden versneld vrij. Waardoor we bijdragen aan een versnelde verandering van ons klimaat.

Daarnaast raken deze fossiele en ook vele andere grondstoffen op en levert de winning van deze stoffen steeds meer problemen op, zowel op sociaal en maatschappelijk vlak als voor de natuur.

Om met zoveel mogelijk landen samen te werken aan dit mondiale probleem heeft ook Nederland in 2015 ingestemd met het mondiale Parijsakkoord. Net als andere landen moet Nederland een flinke inspanning leveren om de opwarming van de aarde te beperken tot twee graden en liever nog anderhalve graad.

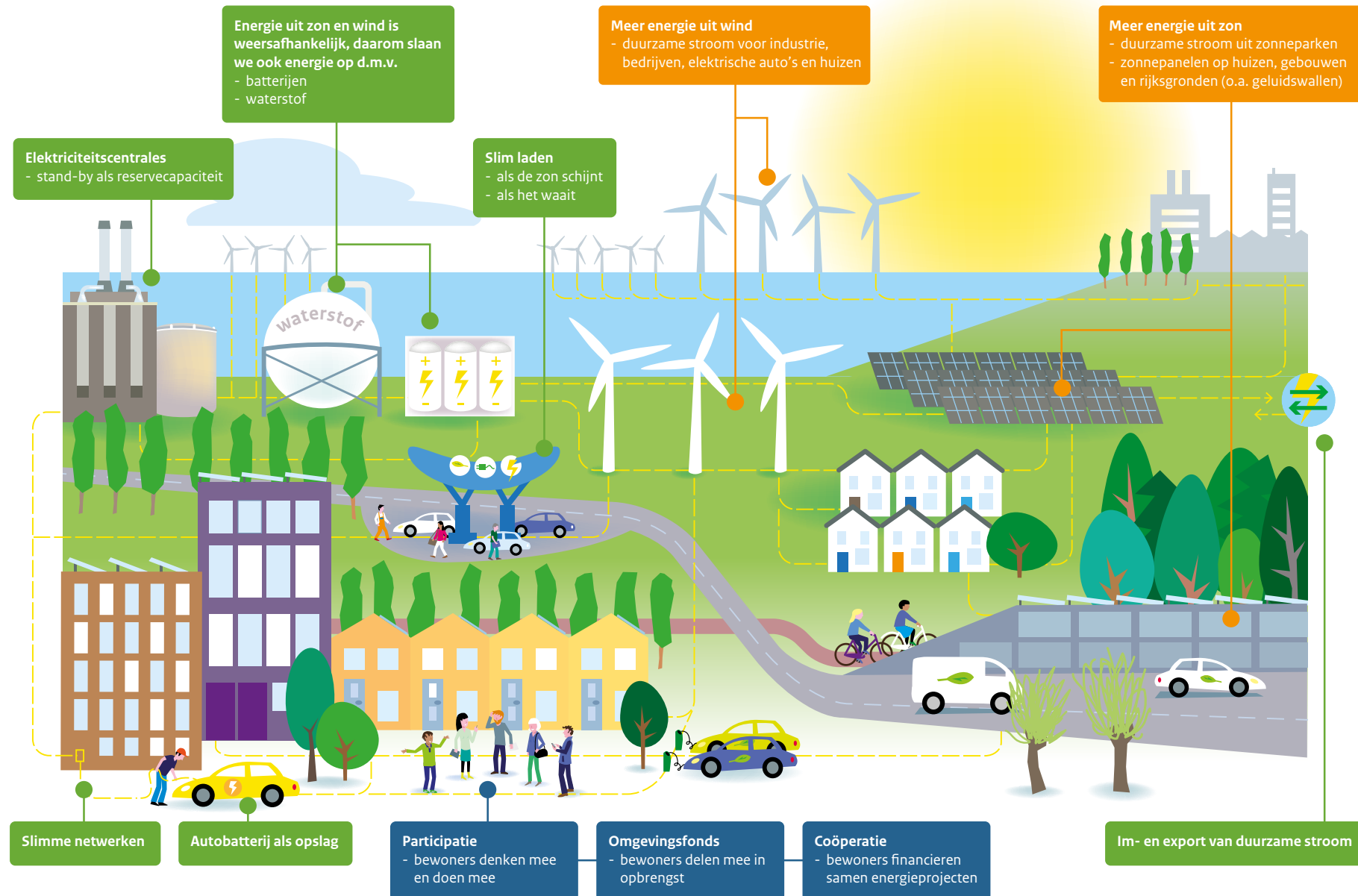
Klimaatakkoord

Hoe Nederland dit gaat doen is vastgelegd in het Nederlandse Klimaatakkoord. In dit akkoord staan afspraken voor verschillende sectoren: elektriciteit, bebouwde omgeving, industrie, mobiliteit, landbouw en landgebruik. Deze afspraken hebben als doel de CO₂ uitstoot sterk te verminderen: in 2030 met de helft (49% met een inspanningsverplichting van 55% volgens het Fit For 55 programma vanuit de EU) ten opzichte van 1990.

● Meer schone stroom opwekken en gebruiken

● Altijd genoeg stroom

● Burgerparticipatie, bewoners denken en doen mee

ELEKTRICITEIT

Klimaatadaptatie

Door de klimaatverandering veranderen de weersomstandigheden en daarop passen wij onze fysieke leefomgeving aan. In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie staan alle projecten en maatregelen die ervoor gaan zorgen dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht.

Duurzaamheid in Rhenen

In Rhenen is duurzaamheid verdeeld over vier pijlers. Drie pijlers vormen de “duurzaamheidsboom” (zie figuur):

- energieneutraal,
- circulaire economie en
- klimaatbestendigheid.

In de vierde pijler zijn de overkoepelende maatregelen opgenomen, die betrekking hebben op meerdere pijlers uit de duurzaamheidsboom. Elke tak van de “duurzaamheidsboom” kent zijn eigen werkzaamheden, die bijdragen aan het duurzamer en klimaatbestendiger maken van de gemeente Rhenen. Door het besparen van energie, het duurzaam opwekken van energie en een zorgvuldig gebruik van grondstoffen, willen

we de opwarming van de aarde en klimaatverandering tegengaan. Door de gemeente ruimtelijk adaptief in te richten, zorgen we er tegelijkertijd voor dat we voorbereid zijn op weersextremen als gevolg van de klimaatverandering. De werkzaamheden worden integraal afgestemd en gemeentebreed uitgevoerd.

Hierna zijn per pijler voorbeelden gegeven van activiteiten/maatregelen die de gemeente in 2025 gaat uitvoeren om Rhenen duurzamer te maken. Als een maatregel betrekking heeft op meerdere pijlers dan zijn deze na de toelichting weergegeven in de rubriek “Overstijgende maatregelen”. Achter iedere maatregel staat het deelprogramma waarin de maatregel verder is uitgewerkt. In de paragraaf duurzaamheid is een totaaloverzicht opgenomen van de activiteiten die de gemeente op gebied van duurzaamheid onderneemt.

Pijler 1 - Energieneutraal

1.1 Energietransitie lokaal

Voorbeelden van maatregelen/activiteiten in 2025 zijn:

- Uitwerkinging en planvorming verduurzaming gemeentelijk vastgoed (deelprogramma 1.3 - Facilitair).
- Beslissen of de initiatieven voor een zonnenveld bij de Nude en Remmerden gerealiseerd kunnen worden (deelprogramma 3.2 – Ruimtelijke ontwikkeling).
- Zie deelprogramma 2.3.3 Duurzaamheid, voor overige maatregelen, zoals rond de Regionale Energiestrategie (RES) en de warmtetransitie.

Pijler 2 - Circulaire economie

Voorbeelden van maatregelen/activiteiten in 2025:

- Uitvoeren maatregelen uit het afval- en grondstoffenbeleid ‘Samen op weg naar minder afval’ (deelprogramma 3.1 – Verkeer en openbare ruimte).

Pijler 3 - Klimaatbestendig Rhenen

Voorbeelden van maatregelen in 2025:

- Verdere uitvoering geven aan de campagne “ga Rhenen ontstenen en vergroenen” (deelprogramma 3.1 - Verkeer en openbare ruimte).
- Fysieke maatregelen om voorbereid te zijn op de toename van buien zowel qua intensiteit en omvang en het tegengaan van hitte (deelprogramma 3.1 Verkeer en openbare ruimte).
- Voortzetten overige maatregelen zoals het project ‘Heuvelrugtuinen’. Ook zijn in het meerjaren-onderhoudsplan de vervangingsinvesteringen aangepast waardoor klimaatadaptatie erin is verwerkt.

Pijler 4 – Overkoepelende maatregelen

- Convenant Toekomstbestendig Bouwen (2.3.2 Ruimtelijke ontwikkeling).
- Bestrijding energiearmoede (deelprogramma 2.3.3 – Duurzaamheid).

Een totaaloverzicht wat we in 2025 gaan doen om Rhenen weer een stukje duurzamer te maken is te vinden in de paragraaf duurzaamheid.

Tot slot, een duurzaam Rhenen realiseren we niet alleen. Daarom wordt er op allerlei manieren samengewerkt met o.a. provincies, gemeenten regio Foodvalley, energieloket, energiecoöperaties, Rhenam, netbeheerders, waterschappen en natuurlijk ondernemers, maatschappelijke organisaties en de inwoners van de gemeente Rhenen.

Toekomstbestendig buitengebied

Duurzaamheid omvat meer dan deze vier pijlers. Gezien het groene karakter van Rhenen, de druk op de natuur en de actuele ontwikkelingen binnen de landbouw is het belangrijk om ook natuur en landbouw hierbij een plek te geven. De waarden natuur en landschap staan door bijvoorbeeld opgaven rond landbouw, water, de energietransitie, verstedelijking, mobiliteit en recreatie onder druk. Om het mooie van Rhenen te behouden is het daarom noodzakelijk om in te zetten op een integraal en toekomstbestendig buitengebied.

Woningbouwopgave in perspectief in 2025

Landelijk

In het regeerprogramma van het nieuwe kabinet wordt voortgeborduurd op de aanpak van het vorige kabinet voor wat betreft het terugdringen van het woningtekort. Het doel is om jaarlijks 100.000 woningen te realiseren, zowel in de vorm van grootschalige woningbouw als een “straatje erbij”. Het kabinet wil meer betaalbare en passende woningen laten ontwikkelen en wil duidelijke afspraken maken over welke woningen waar en voor wie moeten worden gebouwd. Daarnaast wil het kabinet de woningbouw versnellen en belemmeringen van woningbouw verminderen. Ook wil men inzetten op het beter benutten van de bestaande gebouwen en het verbeteren van de leefbaarheid.

Regionaal

In de regio's Arnhem/Nijmegen en Foodvalley (ANF) wordt al sinds 2020 samengewerkt aan de verstedelijkingsstrategie met als doel om in deze regio's 100.000 woningen te realiseren tot 2040. Voor de regio Foodvalley gaat het daarbij om 40.000 woningen. Er wordt in acht deelgebieden samengewerkt aan gebiedsgerichte uitwerkingen. Voor de gemeente Rhenen betekent dit de komende tijd een verdere uitwerking van mogelijke woningbouw in het deelgebied “Foodvalley-zuid” samen met de gemeenten Ede, Veenendaal en Wageningen. Op 8 maart 2023 is de regionale woondeal met het Rijk en de regio Foodvalley ondertekend met de intentie om bij nieuwbouw te streven naar 30% sociale huurwoningen en in totaal 2/3e betaalbare woningen. Inmiddels wordt gewerkt aan een herijking van de woondeal die naar verwachting in 2025 zal worden bekrachtigd. De nieuwe woondeal bestaat uit een afsprakenkader over ouderenhuisvesting en toekomstbestendig bouwen.

Verder wordt er binnen de Regio Foodvalley sinds 2014 via de regionale woonagenda samengewerkt op het gebied van wonen. Met deze agenda werken we aan een betere

monitoring van de woningbouw, de huisvesting van aandachtsgroepen, het beter benutten van de bestaande voorraad, standaardisering van bouwstromen en aan toekomstbestendig bouwen.

Het bouwen van woningen in de Regio Foodvalley heeft grote gevolgen voor de verkeersdruk. Binnen de regio wordt de komende tijd verder samengewerkt aan de Bereikbaarheidsagenda 2023-2026. Hierin worden de regionale uitdagingen op het gebied van verkeer vertaald naar concrete projecten waar de komende jaren aan gewerkt gaat worden. Daarbij wordt ook de verwachte toename van verkeer als gevolg van de verstedelijking meegenomen.

Lokaal

Ook in onze gemeente willen we bijdragen aan de woningbouwopgave in regio Foodvalley. In de Visie op Rhenen staat dat we een onderzoek gaan doen naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een nieuwe woonkern met zelfstandige basisvoorzieningen in het Binnenveld. Dit verkennende onderzoek starten we in 2025. Hierbij kijken we breder naar de opgaven in het gebied. Zoals ontwikkelingen in het landelijk gebied, mobiliteit, natuur en verstedelijking. We gaan onderzoeken hoe we deze opgaven met elkaar in balans kunnen brengen. Dit onderzoek komt voort uit de Visie op Rhenen. Lees meer hierover in paragraaf 2.3.2, deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling. Bij de ontwikkeling van woningen kijken we breder naar de leefomgeving. Zodat ook de leefomgeving van mensen uitnodigt om te bewegen en te ontmoeten, zoals ook in de Visie op Rhenen staat beschreven. In 2025 wordt dan ook het beleid voor Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen ontwikkeld (voorheen speeltuinbeleid genoemd). Lees meer hierover in deelprogramma 4.3 maatschappelijke ondersteuning preventief.

Volkshuisvestingsprogramma Rhenen (voorheen woonvisie)

De woonvisie “Kiezen voor Rhenen” is vastgesteld in 2018 en in 2021 geactualiseerd. Het college wil deze in 2025 opnieuw

actualiseren. Vooruitlopend op nieuwe wetgeving wordt deze visie breder ingestoken met bijvoorbeeld een thema als wonen met zorg. Het wordt daarmee een volkshuisvestingsprogramma. Dit volkshuisvestingsprogramma zal de basis zijn voor nieuwe (meerjaren) prestatieafspraken met woningcorporatie Rhenam Wonen. Lees meer hierover in deelprogramma 3.2 ruimtelijke ontwikkeling.

Mobiliteit

Het bouwen van woningen betekent ook dat er extra verkeer te verwachten is. We moeten ons de komende jaren gaan voorbereiden op de komst van de extra woningen, waarbij de uitdaging is om bestaande problemen op te lossen. Daarbij kan niet altijd meer voor het faciliteren van alle vervoersmiddelen gekozen worden. We moeten meer ruimte creëren voor fiets en openbaar vervoer om de druk op de autowegen te verminderen. Daarmee verbeteren we de doorstroming én zetten we ons in om de klimaatdoelstellingen te halen, zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord. Lees meer hierover in paragraaf deelprogramma 3.1 verkeer en openbare ruimte.

Project Versnelde woonopgave

De gemeente Rhenen heeft in 2022 de ambitie uitgesproken om in de periode tot 2026 snel 150 woningen te realiseren voor doelgroepen die in de huidige woningmarkt moeilijk aan een betaalbare woning kunnen komen. Begin 2025 verwachten we de oplevering van flexwoningen aan de Binnenweg en vervolgens zal in 2025 verder worden gewerkt aan de ontwikkeling van flexwoningen op andere locaties.

Daarnaast is en wordt binnen het project van de Versnelde Woonopgave gezocht naar mogelijkheden van transformatie van bestaand vastgoed met name voor de opvang van Oekraïners en overige vluchtelingen. In 2025 verwachten we zowel de oplevering van woonruimte aan de Herenstraat als een doorstroomlocatie voor statushouders. Lees meer hierover in deelprogramma 3.2 ruimtelijke ontwikkeling.

Programma 1

BEDRIJFSVOERING

Inleiding

Bedrijfsvoering ondersteunt het bestuur en de gemeentelijke organisatie bij het op een effectieve en efficiënte manier realiseren van de doelstellingen die in de programma's zijn opgenomen. Dit programma bestaat uit de deelprogramma's Bestuur, Organisatie en Facilitair.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Inwoners en bedrijven hebben een slagvaardig en betrouwbaar bestuur en gemeentelijke organisatie en kunnen meedenken en meedoen om Rhenen nog mooier te maken.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten 2025 - 2028
(in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	11.951 N	60 V	11.891 N	11.542 N	11.679 N	11.660 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)	2025			2026	2027	2028
1. Digitale transformatie (Deelprogramma 1.3)			10 N	10 N	10 N	10 N
2. Zorgplicht medewerkers (Deelprogramma 1.3)			25 N	25 N	25 N	25 N
3. Duurzame inzetbaarheid (Deelprogramma 1.3)			25 N	25 N	25 N	25 N
Totaal			60 N	60 N	60 N	60 N

1.1 Deelprogramma **BESTUUR**

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Het opstellen en uitvoeren van beleid dat van belang is voor de inwoners waarbij de raad de kaders stelt, het budgetrecht heeft en de uitvoering van het beleid door het college controleert.

1.1.1. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben mogelijkheden om hun bijdrage te leveren aan het beleid en de plannen. Daarbij zijn we helder en voorspelbaar over onze processen en over de gelegenheid voor participatie.

1.1.2. We maken zo goed mogelijk gebruik van de kennis en capaciteit van de samenleving.

1.1.3. We vervullen een actieve rol bij het behartigen van de Rhenense belangen in de verschillende (regionale) netwerken.

1.1.4. Bij het maken en uitvoeren van beleid is aandacht voor alle doelgroepen.

1.1.5. We onderzoeken de mogelijkheden om regels te kunnen verminderen. Regels die overblijven zijn helder, begrijpelijk en voegen waarde toe.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere werkzaamheden in deelprogramma Bestuur richten zich op: De gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de rekenkamer. Maar ook op de bestuurlijke samenwerking.

b. Activiteiten 2025

Voor een toelichting op de activiteiten 2025 verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij Food Valley verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen op [pagina 132](#).

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

Bestaand beleid

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	1.915 N	0 N	1.915 N	1.966 N	1.969 N	1.975 N

1.2 Deelprogramma **ORGANISATIE**

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Een organisatie die flexibel en wendbaar is, uitgaat van vertrouwen, loslaat wat kan en begeleidt wat moet. Een organisatie die samenwerkt met anderen op gelijkwaardige basis en verantwoordelijkheid neemt en krijgt met hart voor Rhenen en de publieke zaak.

1.2.1. Het adequaat ondersteunen van de bestuursorganen bij het realiseren van hun ambities en plannen.

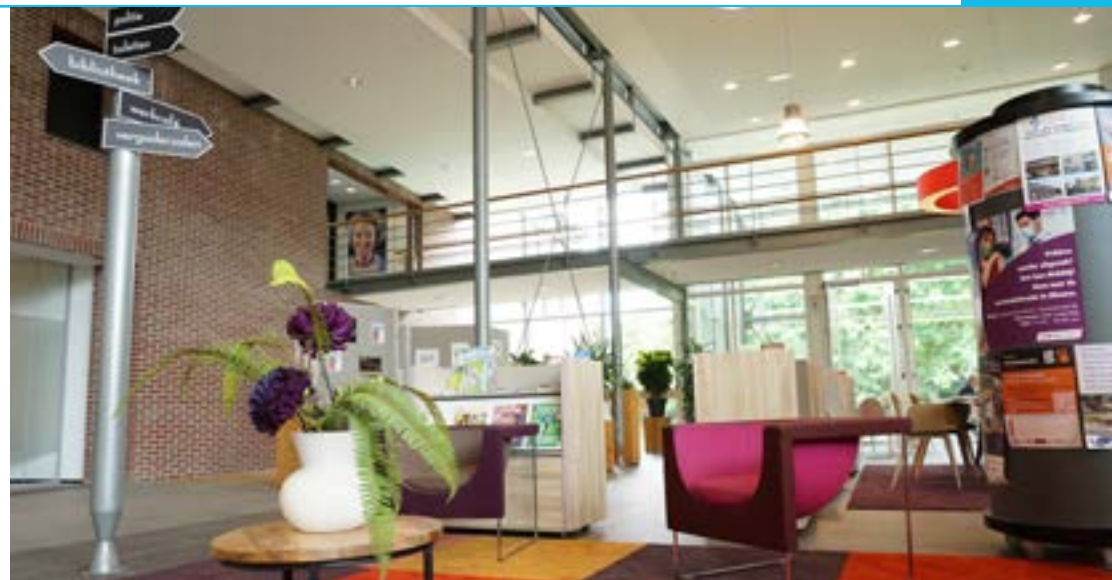
Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Organisatie richten zich op:
Het ondersteunen van het bestuur door de medewerkers van de ondersteunende diensten personeel en organisatie, juridische zaken, communicatie, informatisering & automatisering, facilitaire zaken & documentaire informatievoorziening, financiën en receptie.

b. Activiteiten 2025

Voor een toelichting op de activiteiten 2025 verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

Bestaand beleid

2025			2026	2027	2028
Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
6.471 N	18 V	6.453 N	6.073 N	6.079 N	6.079 N

A photograph of three call center workers in a modern office setting. They are seated at a long desk with multiple computer monitors. The woman in the foreground is smiling and wearing a headset, while the man behind her is also wearing a headset and looking at his phone. The woman in the background is looking at a monitor. The office has large windows and a brick wall in the background.

1.3 Deelprogramma **FACILITAIR**

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Bestuur, medewerkers en inwoners kunnen op een prettige, gebruiksvriendelijke en veilige manier gebruik maken van de (interne) gemeentelijke voorzieningen.

- 1.3.1. We zorgen voor een fijn en veilig leef- en werkklimaat en voor een prettig verblijf voor bezoekers van het Huis van de Gemeente en de locatie op Remmerden.
- 1.3.2. Wij gaan veilig om met de gegevens van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en hebben onze informatieveiligheid en informatiehuishouding op orde.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Facilitair richten zich op: Beheer gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik en het beheer van de buiten gebruik gestelde gebouwen. Binnen dit deelprogramma vallen ook de ondersteunende voorzieningen zoals informatisering & automatisering, facilitaire zaken en personeelsvoorzieningen (waaronder opleidingen en arbo-dienst).

b1. Noodzakelijke beleidsvoornemens

De noodzakelijke beleidsvoornemens bestaan uit:

1. Digitale transformatie
2. Zorgplicht medewerkers
3. Duurzame inzetbaarheid

Via de link/qr-code hiernaast vindt u een inhoudelijke toelichting op deze onderwerpen

Toelichting noodzakelijke beleidsvoornemens

b2. Activiteiten 2025

Voor een toelichting op deze activiteiten verwijzen wij u naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij RAZU verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen op [pagina 133](#).

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	3.565 N	42 V	3.523 N	3.503 N	3.630 N	3.606 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)		2025	2026	2027	2028	
1. Digitale transformatie (Deelprogramma 1.3)		10 N	10 N	10 N	10 N	
2. Zorgplicht medewerkers (Deelprogramma 1.3)		25 N	25 N	25 N	25 N	
3. Duurzame inzetbaarheid (Deelprogramma 1.3)		25 N	25 N	25 N	25 N	
Totaal		60 N	60 N	60 N	60 N	

Programma 2

DIENTSTVERLENING

Inleiding

De gemeente voert een aantal wettelijke (dienstverlenende) taken uit op het gebied van burgerzaken, verkiezingen en de Wet Open Overheid. De klant wordt bediend door één herkenbare ingang te bieden voor alle diensten en beleidsvelden. De personeelskosten van specifieke dienstverlening - zoals bijvoorbeeld WMO en vergunningverlening - zijn opgenomen in het betreffende programma. De gemeente wil inwoners, bedrijven en instellingen een doeltreffende en doelmatige dienstverlening geven, zodat de gemeente een dienstbare, toegankelijke, betrouwbare, moderne en daadkrachtige overheid is. Het programma Dienstverlening bestaat uit het deelprogramma Rhenense publieksbalie.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Moderne dienstverlening die aansluit bij de behoeften en verwachtingen van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

Bestaand beleid

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	502 N	0 N	502 N	562 N	573 N	611 N

2.1 Deelprogramma RHENENSE PUBLIEKSBALIE

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn tevreden over de publieke dienstverlening.

2.1.1. Onze inwoners weten zich gehoord en ondersteund in hun vragen aan de gemeente.

2.1.2. We zijn goed bereikbaar en communiceren open, deskundig en duidelijk.

2.1.3. Onze (digitale) dienstverlening is veilig, efficiënt en gebruikersvriendelijk.

2.1.4. We zijn waardierend en respectvol naar onze inwoners en gericht op het werken vanuit de bedoeling.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Rhenense publieksbalie richten zich op: Burgerzaken (zoals burgerlijke stand, rijbewijzen, reisdocumenten) en verkiezingen.

b. Activiteiten 2025

Piek reisdocumenten

Het wordt de komende 5 jaar drukker aan de balie. Tot begin 2029 verwachten we een structurele piek in het aantal aan te vragen Nederlandse reisdocumenten. Deze piek is in 2023 gestart. De oorzaak van deze piek is gelegen is het feit dat de geldigheidsduur van Nederlandse reisdocumenten in 2014 is gewijzigd van 5 naar 10 jaar.

Verdere digitalisering

In 2023 en 2024 is de digitalisering ingezet. Onder andere zijn alle akten Burgerlijke Stand gedigitaliseerd. Deze digitalisering willen we voortzetten in 2025 door zoveel mogelijk producten van Burgerzaken digitaal aan te gaan bieden. Onder andere het digitaal mogelijk maken van geboorteaangifte en melding voorgenomen huwelijk. Dit zal een investering kosten, echter op de lange termijn zal dit ook leiden tot kostenbesparingen (denk aan besparing op de eventueel benodigde FTE). Ook zullen in 2025 de huidige werkprocessen onder de loep worden genomen. Dit is nodig omdat werkprocessen veranderen door de digitalisering.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	502 N	0 N	502 N	562 N	573 N	611 N

Programma 3

FYSIEK

Inleiding

Het programma fysiek kent de deelprogramma’s verkeer en openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling en duurzaamheid.

Verkeer en openbare ruimte

In dit deelprogramma zijn de twee belangrijkste aandachtspunten: het waarborgen van de bereikbaarheid van de stad en de kernen in onze gemeente en het beheren van de openbare ruimte. De bereikbaarheid van de stad en de kernen betreft niet alleen de bereikbaarheid per auto of fiets, maar ook de bereikbaarheid met het openbaar vervoer (spoor en bus). Dit deelprogramma omvat de wegen, waterwegen (beheer van sloten), fietspaden, verkeer, verkeersveiligheid, openbaar vervoer en het parkeerbeleid. Het beheer van de openbare ruimte bestaat uit groenvoorziening (inclusief sportvelden), riolering, speelvoorzieningen, afvalverwerking en reiniging.

Ruimtelijke ontwikkeling

Dit deelprogramma omvat drie aandachtspunten, namelijk ruimtelijke ontwikkeling, ruimtelijke projecten, wonen en bouwen. Ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente is met name gericht op het mogelijk maken van het comfortabel en betaalbaar wonen, nieuwbouw in inbreidingslocaties en nieuwe uitleg. Ook bestemmingsplannen vallen onder dit aandachtspunt.

Ruimtelijke projecten bevat onder andere de bouwgrondexploitaties. Bouwen en wonen is vooral gericht op de woningbehoefte van de inwoners. Het woonbeleid valt hieronder, maar ook de uitvoering en toetsing van vergunningaanvragen. Tenslotte vallen onder dit deelprogramma ook de activiteiten met betrekking tot de Omgevingswet, de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Duurzaamheid

Dit deelprogramma gaat met name in op de beleidsmatige kant van duurzaamheid en milieu. Hieronder valt ook het beleid over ruimtelijke adaptatie. Ten slotte worden in dit deelprogramma ook de duurzaamheidsmaatregelen verantwoord die op meerdere pijlers betrekking hebben.

 Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Het bevorderen en instandhouden van een gezond en duurzaam leefmilieu / openbare ruimte en in het bijzonder de zorg voor milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering en riolering.

Wat gaat het kosten?						
Overzicht baten en lasten						
(in € x 1.000)						
	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	4.621 N	423 N	5.044 N	4.389 N	4.241 N	4.164 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)						
	2025			2026	2027	2028
1. Transitiefase Omgevingswet (Deelprogramma 3.2)	75 N			75 N	75 N	75 N
2. Omgevingsdienst regio Utrecht (Deelprogramma 3.2)	P.M.					
Totaal	75 N			75 N	75 N	75 N

3.1 Deelprogramma VERKEER EN OPENBARE RUIMTE

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Rhenen is een leefbare gemeente, met een goed onderhouden, aantrekkelijke en evenwichtige openbare ruimte met bereikbare voorzieningen.

3.1.1 Een gemeente die verkeersveilig is, een goede doorstroming kent en bereikbaar is op elk moment van de dag met aandacht voor leefbaarheid en duurzaamheid. Het fietsgebruik wordt gestimuleerd en er is aandacht voor toekomstgerichte en integrale mobiliteit.

3.1.2 Rhenen is een prachtig groene gemeente met een goed onderhouden openbare ruimte en een veilige, schone en aantrekkelijke leefomgeving, inclusief voldoende speelvoorzieningen. Dit nodigt uit tot sociaal gedrag, verblijven en bewegen.

3.1.3 Bescherming van het milieu door de zorg voor een doelmatig beheer van afvalstoffen en een doelmatig beheer van afvalwater (veilige en milieuvriendelijke afvoer).

3.1.4 Elke burger heeft de mogelijkheid om begraven te worden in de gemeente Rhenen

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Verkeer en openbare ruimte richten zich op: Inrichting, aanleg, onderhouden/schoonhouden van wegen, riolering en openbaar groen, de afvalinzameling, de lijkbezorging, het parkeren, de openbare verlichting, speelvoorzieningen en de wijkonderkomens in Rhenen en Elst.

b. Activiteiten 2025

Mobiliteitsagenda

Voor de uitwerking van de mobiliteitsagenda Rhenen is voor de periode 2024-2026 een bedrag van € 120.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is € 60.000 in 2024 gebruikt voor onderzoeken voor het nieuwe parkeerbeleid. Ook in 2025 zijn we nog bezig met de uitwerking en afronding van het parkeerbeleid.

Voor de uitwerking van de peiler 'OV en knooppuntontwikkeling' van de mobiliteitsagenda is een vervoerskundige visie op de ontwikkeling van de stationsknoop voorzien. Hiervoor is € 22.500 gereserveerd. In de nabije toekomst wordt er een breder ingestoken ontwikkelvisie op de stationsknoop opgesteld, waarin ook aandacht is voor de stedelijke ontwikkeling (zoals woningbouw) van het gebied, in samenhang met project Rijnbrug. Plan is om de vervoerskundige visie in deze bredere ontwikkelvisie in te passen.

De peiler 'logistiek' van de mobiliteitsagenda wordt in 2025 uitgewerkt met een onderzoek naar de vrachtverkeersroutes door Rhenen heen. Hiervoor is € 7.500 gereserveerd. Dit bedrag is mogelijk onvoldoende. De eerste stap in dit proces is een gezamenlijk onderzoek in samenwerking met de provincie Utrecht naar de hoeveelheid vrachtverkeer door de kernen van Rhenen en Elst.

De peiler 'fiets' van de mobiliteitsagenda wordt in 2025 uitgewerkt door het opstellen van een fietsbeleidsplan. Hiervoor is 30.000 euro gereserveerd. Doel is de verbetering van de fietsveiligheid en het vastleggen van een sterke netwerkvisie. Op basis hiervan kan het fietsnetwerk in de toekomst gericht versterkt worden.

Beeldkwaliteitsplan: op welk niveau onderhouden we openbare ruimte?

De openbare ruimte beheren we integraal. In het Beeldkwaliteitsplan voor de openbare ruimte is aangegeven voor elk element (bijvoorbeeld groen en wegdek) wat de gewenste onderhoudskwaliteit is.

In het huidige beeldkwaliteitsplan uit 2008 ontbreken voorzieningen en aanpassingen die gedaan zijn na vaststelling van het Beleidsplan Klimaatadaptatie en het Groenbeleidsplan. Een toename van ecologisch groen en aanleg van waterdoorlatende verharding is bijvoorbeeld niet opgenomen in de beeldkwaliteitssystematiek. In 2024 zijn we hiermee aan de slag geweest. De raad bepaalt begin 2025 door middel van het vaststellen van het beeldkwaliteitsplan: op welk niveau willen we de openbare ruimte onderhouden? En welke kosten horen hierbij?

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij Avu verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 134..](#)

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	2.432 N	176 V	2.257 N	2.334 N	2.263 N	2.256 N

3.2 Deelprogramma

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving, zoals het toekomstbestendig inrichten van het buitengebied.

3.2.1 Het ontwerp van de openbare ruimte is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten. Het streven is een groenere leefomgeving in de kernen.

3.2.2 Rhenen realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het algemeen maatschappelijk doel.

3.2.3 Middels grondbeleid geeft de gemeente mede uitvoering aan andere gemeentelijke doelen op het gebied van wonen, werken, welzijn, infrastructuur, recreatie, milieu en landschapsontwikkeling.

3.2.4 Er zijn voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. In het volkshuisvestingsbeleid leggen we de verbinding met de ontwikkeling naar de participatiesamenleving (zelfredzaamheid/zelfstandigheid). Energietransitie vormgeven bij nieuwe en bestaande woningen en woningen bouwen in sociale en middeldure huur.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling richten zich op: principeverzoeken, omgevingsvergunningen, bestemmingswijzigingen, bouwgrond-exploitaties en faciliterende grondexploitaties, wonen en het woonwagenveld.

b1. Noodzakelijke beleidsvoornemens

De noodzakelijke beleidsvoornemens bestaan uit:

1. Transitiefase Omgevingswet
2. Omgevingsdienst Regio Utrecht

Via de link/qrcode hiernaast vindt u een inhoudelijke toelichting op deze onderwerpen

Toelichting noodzakelijke
beleidsvoornemens

b2. Activiteiten 2025

Visie op Rhenen

Eind 2023 is de Visie op Rhenen vastgesteld. Dit is een omgevingsvisie en toekomstvisie ineen. Het is de basis voor al het beleid dat de gemeente gaat ontwikkelen. In 2025 gaat het college aan de slag met het verder uitwerken van de Visie op Rhenen, waarbij er strategisch ruimtelijke keuzes in samenhang worden gemaakt. Zo wordt er een programma voor het landelijk gebied ontwikkeld. Hierin wordt duidelijk gemaakt op welke wijze het college de agrarische identiteit van onze gemeente wil behouden en waar dat kan versterken.

Een ander beleidstraject dat voortkomt uit de Visie op Rhenen is de randzonevisie. In deze visie maakt de gemeente keuzes over de ruimtelijke inrichting van de randen rond de kernen van de gemeente Rhenen.

In 2025 start het college het onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een nieuwe woonkern met zelfstandige basisvoorzieningen in het Binnenveld.

Bij de voorbereiding en uitwerking van de bovenstaande ruimtelijke trajecten wordt de gemeenteraad betrokken.

Grondzaken

Met alle grote ruimtelijke opgaven moeten we zorgvuldig omgaan met onze grond. Daarbij is het goed om, als kansen zich voor doen, vanuit strategische overwegingen grond te verkrijgen. Om strategisch grondbeleid verder uit te voeren is er in de tweede helft van 2024 een vacature 'adviseur grondzaken' opengesteld.

Omgevingswet

Al onze huidige bestemmingsplannen staan per 1 januari 2024 in het 'tijdelijk' deel van het omgevingsplan Rhenen. Voor concrete ontwikkelingen is er nu een format om het omgevingsplan op onderdelen te wijzigen. Denk bijvoorbeeld aan het omzetten van voormalige agrarische bedrijven naar een woonbestemming.

Huidige wetgeving bepaalt dat we het tijdelijk deel uiterlijk 1 januari 2032 omgezet moeten hebben naar het nieuwe deel van het omgevingsplan. Hiervoor omschrijven we in 2025 een plan van aanpak. In de perspectiefnota is structureel een budget van € 75.000 per jaar opgenomen voor het omgevingsplan.

Aan de slag met voldoende geschikte woningen voor iedereen

In Q1 2025 zal naar verwachting het volkshuisvestingsprogramma worden vastgesteld met daarin een concrete uitvoeringsagenda voor de periode tot 2028 zowel voor het onderwerp Wonen als voor het integrale onderwerp Wonen, welzijn en zorg. Vervolgens zullen we met Rhenam en de huurdersorganisatie aan de slag gaan met het maken van nieuwe prestatieafspraken voor de komende jaren. Regionaal zal de bestaande woondeal tussen Rijk, provincies en regiogemeenten worden voorzien van bijlagen met geactualiseerde woningbouwaantallen en afspraken over ouderenhuisvesting en toekomstbestendig bouwen. Verder zal er in de regio samen met alle betrokken partijen worden gewerkt aan een afsprakenkader voor de huisvesting van aandachtsgroepen zoals door het Rijk is bepaald in het programma 'Een thuis voor iedereen'.

Tot slot zal in de regio verder gezocht worden naar een geschikte locatie voor het project 'Anders Wonen' en zullen we, als deze locatie in Rhenen wordt gevonden, aan de slag gaan met de realisatie hiervan.

Versnelde Woonopgave: nieuwe projecten in 2025

Rond de jaarwisseling van 2024/2025 zijn in ieder geval 55 flex-/transformatiewoningen verbouwd/geplaatst of zijn de vergunningen uitgegeven (Nieuwe Veenendaalseweg 16 en Prattenburg 10 (in gebruik), Herenstraat (14, najaar 2025 gereed), Binnenweg (15,

rond jaarwisseling 2024 gereed). De vooruitblik op 2025 hangt grotendeels af van de inzet in 2024 om enerzijds locaties beschikbaar te krijgen, en anderzijds investeerders (Rhenam, andere corporatie, commerciële partij, COA) te vinden. Met reservegelden kan de gemeente de onrendabele top van de business case voor flexwoningen verkleinen en daarmee een bijdrage leveren aan succes van de opgave. We leggen rond de jaarwisseling van 2024/2025 een notitie voor waarmee de raad integrale besluiten kan afwegen over locaties, investeerders, doelgroepen en de daarmee gepaard gaande kosten. Onderdeel van die notitie is ook de inzet van de bestaande reserve voor de Versnelde Woonopgave. De taakstelling vanuit de Spreidingswet is ook onder de Versnelde Woonopgave gevoegd. Hierover meer in deelprogramma participatie preventief.

Grotere woningbouwprojecten

Dokter Wallerstraat: De gebiedsvisie is in september aan de raad voorgelegd. Hierna is de intentie om in 2024 nog een intentieovereenkomst met Rhenam te tekenen voor de bouw. Daarna is de verdere planning: Anterieure overeenkomst medio 2025; omgevingsplan gereed eind 2025/2026; vergunningverlening in 2026; realisatie vanaf 2026/2027.

Achterberg West fase 2: Plankosten worden verhaald op de initiatiefnemer op basis van de gesloten anterieure overeenkomst. Bestemmingsplan onherroepelijk in 2024/2025 (afhankelijk van of er beroep is aangetekend tegen het bestemmingsplan); Daarna vergunningsverlening en realisatie.

DAMKRO Elst: Naar verwachting wordt de ruimtelijke procedure voor dit woningbouwproject in 2025 afgerond. De vergunningverlening volgt dan in 2025/2026.

Gezondheidscentrum: De huurovereenkomst tussen ontwikkelaar en zorgaanbieders is getekend. We hopen dat de bouw van het nieuwe gezondheidscentrum inclusief 38 appartementen in 2024 start.

Achterberg Zuid (ongeveer 90 woningen): De planvorming is in volle gang, plankosten worden verhaald op de initiatiefnemer door middel van de intentieovereenkomst. Het sluiten van de anterieure overeenkomst is in 2025; planprocedure in 2025/2026, daarna vergunningsverlening/realisatie (vanaf 2027).

Populierenlaan 2a: (10 woningen): De verwachting is dat de vergunning voor dit woningbouwproject in 2025 kan worden verleend, waarna oplevering mogelijk volgt in 2026.

Franseweg 44-46: De planning is dat de bouw van deze 15 woningen in de loop van 2025 wordt afgerond. Het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk.

Dorpshuis Elst: Naar verwachting start in 2025 een nieuw verkoopproces. Verdere details zijn daar nog niet over bekend.

Woudmees Elst: In 2025 worden de kaders voor de ontwikkeling afgerond en kan het verkoopproces verder voorbereid worden.

Platanenlaan wonen met 24-uurszorg (locatie voormalige Springplank): In 2025 start naar verwachting de verkoopprocedure. De locatie is niet eerder dan de tweede helft van 2025 beschikbaar, vanwege het tijdelijke parkeren voor het MFG Rhenen.

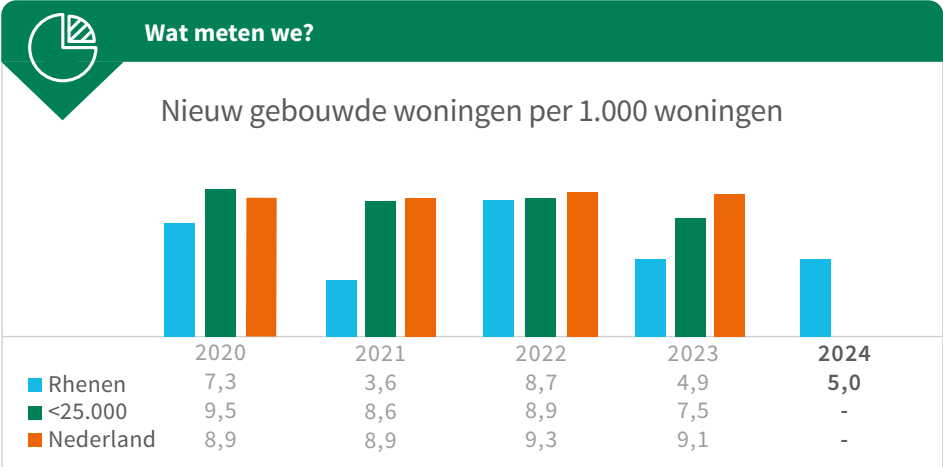
Informatieverstrekking woningbouwprojecten

Per 1 juli 2024 is nieuwe wetgeving in werking getreden op basis waarvan gemeenten per 1 januari 2025 nieuwe taken krijgen op het gebied van informatieverstrekking, toezicht en handhaving met betrekking tot middeldure huurwoningen. We krijgen hiervoor incidenteel en structureel middelen wat duidelijk wordt in de septembercirculaire. De komende periode moeten we aan de slag met het plan van aanpak en de implementatie van het bovenstaande.

Fusie ODRU-RUDU

Er wordt toegewerkt naar één omgevingsdienst voor heel regio Utrecht. Hoofddoel is een robuustere uitvoeringsorganisatie voor vergunningen, toezicht en handhaving op het gebied van milieu.

Via de link/qr-code hiernaast komt u bij een overzicht van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op gebied van ruimtelijke ontwikkeling.

Link naar wettelijke indicatoren

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij Odru verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 136](#).

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	1.803 N	621 N	2.424 N	1.691 N	1.613 N	1.543 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)						
	2025			2026	2027	2028
1. Transitiefase Omgevingswet (Deelprogramma 3.2)	75 N			75 N	75 N	75 N
2. Omgevingsdienst regio Utrecht (Deelprogramma 3.2)	P.M.					
Totaal	75 N			75 N	75 N	75 N

3.3 Deelprogramma DUURZAAMHEID

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Rhenen is een duurzame, klimaatbestendige en gezonde gemeente. Rhenen is circulair in 2050, energieneutraal in 2040, aardgasvrij in 2050 en klimaatbestendig en water robuust in 2050.

3.3.1 Rhenen is een gemeente met een gezonde, stille en veilige leefomgeving.
We besparen energie en wekken energie duurzaam op.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Duurzaamheid richten zich op: Energietransitie, klimaatbestendigheid, grondstoffen en de circulaire economie.

b. Activiteiten 2025

Herziening Routekaart Energietransitie

In Q2 2025 wordt de herziening van de Routekaart Energietransitie aan de gemeenteraad aangeboden. Mogelijk wordt deze vervat in een breder Duurzaamheidsbeleid. In dit plan wordt inzichtelijk gemaakt wat de samenhang is tussen de diverse duurzaamheidsthema's en welke focus wordt aangebracht. Er moeten keuzes gemaakt worden: waar staan we als gemeente voor aan de lat en waar nemen we als gemeente wel en waar niet aan deel. Hierbij wordt het belang van onze inwoners vooropgesteld.

Pijler 1 Energietransitie

Warmtetransitie

In de Transitievisie Warmte staat hoe de gemeente stap voor stap toewerkt naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. Achterberg is de eerste kern waarvoor een uitvoeringsplan wordt opgesteld. Grote collectieve warmteoplossingen zijn hier niet waarschijnlijk, omdat er geen warmtebronnen aanwezig zijn. De focus ligt daarom op woning gebonden oplossingen. Voor Rhenen-stad en Elst wordt in 2025 het onderzoek opgeleverd naar de haalbaarheid van een warmtenet. Dit is de eerste stap voor opstellen van uitvoeringsplannen voor deze kernen. Eind 2026 moet een Warmteprogramma voor de gemeente Rhenen zijn vastgesteld, hierbij gaat het om een actualisatie van de Transitievisie Warmte.

Er is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een warmtenet voor Remmerden. Dit onderzoek is begin 2024 opgeleverd en toont aan dat er mogelijkheden voor een warmtenet zijn. Als bovenstaande onderzoeken ook een positieve uitkomst kennen, dan kan er vervolg worden gegeven aan het mogelijk realiseren van warmtenetten.

Soortenmanagementplan, bescherming van bedreigde diersoorten

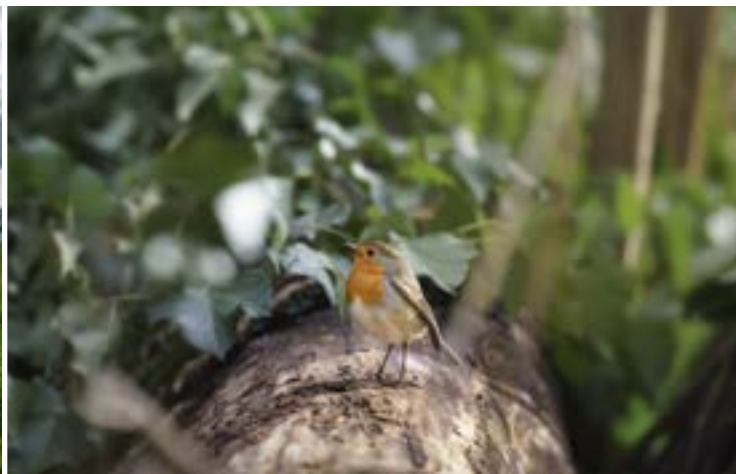
Op grond van de flora en fauna regels uit de omgevingswet moet een initiatiefnemer onderzoek doen naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In plaats van al die kleine onderzoeken, kan ook op voorhand één onderzoek voor een groot gebied worden gedaan: een gebiedsbreed onderzoek. Dat onderzoek is de basis voor een soortenmanagement-plan (SMP). In ons SMP staan maatregelen om negatieve effecten te voorkomen, maar ook extra maatregelen om te helpen de staat van instandhouding van populaties te verbeteren in onze kernen. Hiermee vragen we een generieke ontheffing aan bij de provincie: een ontheffing voor specifieke ingrepen in het hele onderzoeksgebied voor een langere periode. Het plan heeft een looptijd van 10 jaar en beschrijft verschillende inspannings-verplichtingen. In Q1 van 2025 vragen we de omgevingsvergunning op basis van het SMP aan bij de Provincie. Omdat dit een langdurig proces is, heeft de gemeente sinds eind mei 2024 een vergunning voor het pre-SMP. Dit zorgt ervoor dat huiseigenaren in de kernen nu al kunnen isoleren zonder de wet te overtreden.

Woningisolatie

Om eigenaren van een koopwoning te stimuleren om de eigen woning te isoleren, is in september 2024 een isolatieactie gestart. De actie richt zich op slecht geïsoleerde woningen. Zo gaat er minder energie verloren. Mensen die zich aanmelden krijgen advies op maat, worden ontzorgd en kunnen subsidie krijgen. Eigenaar-bewoners met een laag inkomen ontvangen de meeste financiële steun. De actie loopt in ieder geval tot en met 2026.

Zelf het goede voorbeeld geven door verduurzaming van het eigen vastgoed

In 2024 is gewerkt aan de Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed. In deze routekaart staat beschreven hoe wij vorm geven aan de verduurzaming van ons

eigen vastgoed: binnen welk tijdpad en met welke middelen. De routekaart is een richtinggevend document dat geactualiseerd kan worden op basis van nieuwe inzichten. Binnen de investeringsplanning is voor de jaren 2024 t/m 2026, een bedrag opgenomen van €330.000 per jaar voor het versneld verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed.

Remmerden

In een E-hub werken bedrijven, soms inwoners, samen om energieopwekking, - opslag en - verbruik op elkaar af te stemmen. Op bedrijventerrein Remmerden wordt door tien ondernemers gewerkt aan de oprichting van een E-hub. De komende periode richt zich op het verhogen van de organisatiegraad, omdat samenwerking cruciaal is om de opzet te laten slagen. Medio 2025 zal duidelijk zijn hoe het definitieve technische concept er uit ziet, waarna verder uitvoering kan worden gegeven aan de E-hub.

Beleidskader Duurzame energie op land

Het huidige beleidskader is aan herziening toe. Het nieuwe beleidskader wordt breder dan het eerste kader. Het gaat om onderwerpen als: een nieuwe zonneladder, multifunctionele zonnevelden, zon op dak en monumenten, zon en bomen, kleine en grote windmolens en opslag in batterijen. Het streven is om halverwege 2025 het nieuwe beleidskader te kunnen laten vaststellen.

Regionale Energie Strategie (RES 1.0)

Elke RES-regio stelt met een cyclus van 2 jaar een voortgangsdokument op. In 2025 wordt deze ook weer opgesteld. Mogelijk is het nodig om in plaats hiervan een herijking van de RES 1.0 uit te voeren. Dit is nodig als blijkt dat in onze regio aangepaste of nieuwe plannen of kaders opgenomen moeten worden. Gaandeweg het proces wordt dit duidelijk en wordt de definitieve vorm bepaald.

Pijler 2 Circulaire economie

Binnen een circulaire economie worden bestaande materialen zo lang mogelijk gebruikt en hergebruikt, om het milieu zo min mogelijk te belasten. De gemeente heeft enkele jaren geleden het convenant duurzaam beton ondertekend. Een ander voorbeeld, waarbij we invulling geven aan circulariteit zijn de Living Labs van de Regio FoodValley. Hierbij staan thema's zoals hergebruik van materialen door reparatie, bio-based bouwen en circulaire inkoop nadrukkelijk op de agenda.

Een belangrijk aspect in een circulaire samenleving is het hergebruiken van grondstoffen. Als onderdeel hiervan gaan we samen op weg naar minder afval. We kijken hierbij toekomstgericht naar afval, waarbij afval wordt gezien als nieuwe grondstof. Naast gedragsverandering zullen ook technologische veranderingen ervoor zorgen dat er steeds meer stoffen uit de afvalstromen hergebruikt kunnen worden. Met het afval- en grondstoffenbeleidsplan 2020-2030 gaan we samen met de inwoners op een duurzame manier minder afval produceren.

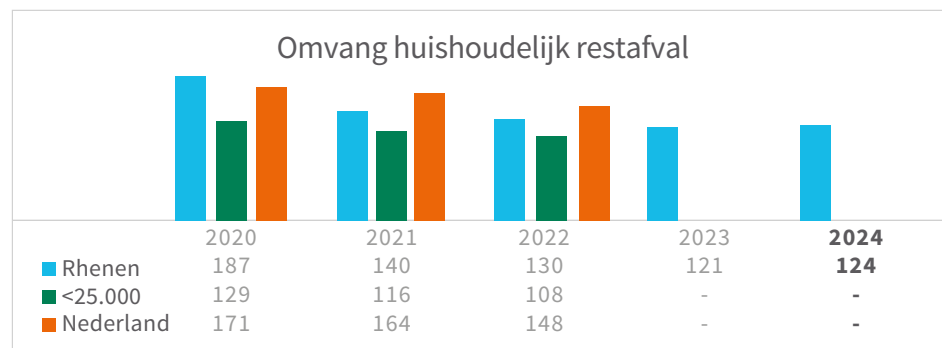
Afval: volgende stappen op weg naar minder restafval

2025 staat in het teken van de voortzetting van onze gemeentelijke afvalambitie om in 2030 nog slechts 30kg restafval per inwoner per jaar te hebben. Dit betekent dat we in dit jaar aan de slag gaan met de nog openstaande maatregelen van fase 2 uit ons Afval- en Grondstoffenbeleidsplan 2020-2030. In Q4 van 2024 staat de gemeenteraad voor een keuze om het inzamelsysteem en het Afvalbrengstation te optimaliseren. Ook werken we in 2025 aan het chippen van restafval mini-containers met een bijbehorend Container Management Systeem, en daaropvolgend het verminderen van dubbele/onjuiste containers voor restafval.

Naast de voortzetting van fase 2, treffen we in 2025 al voorbereidingen voor het nieuwe inzamelingscontract voor oud papier en karton en het inzamelingscontract voor lui- en incontinentiemateriaal. Beide zullen per 01-01-2027 ingaan. Door de voorbereidingen voor beide afvalstromen te koppelen, proberen we koppelkansen te creëren en daarmee een maximale optimalisatieslag te slaan voor onze afvalinzameling, de gerelateerde kosten en de benutting van onze eigen dienst.

In het kader van communicatie en voorlichting gaan we in 2025 verder met het voorkomen van bijplaatsingen bij containers. Ook gaan we meer voorlichting geven op scholen.

NB: de financiële verantwoording van afval staat in deelprogramma Verkeer en openbare werken (3.1).

Definitie: Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Toelichting: In 2023 is 121 kilogram restafval per inwoner ingezameld. Voor 2024 ligt de verwachte hoeveelheid op 124 kilogram per inwoner. Dit ligt flink hoger dan de 100 kilogram die volgens de afvalambitie in 2024 gehaald zou moeten zijn. Hier zijn verschillende redenen voor. Zo was er voor een groot deel in 2023 geen beleidsadviseur op het gebied van afval, waardoor projecten om de afvalambitie te realiseren stil hebben gelegen. 2024 heeft daarnaast vooral in het teken gestaan van verschillende onderzoeken en pilots. Er is een onderzoek uitgevoerd naar een aanpak voor de bijplaatsingen bij ondergrondse restafvalcontainers. Ook is een pilot geweest om de PMD overlast op verschillende hotspotlocaties aan te pakken. Eind 2024 neemt de gemeenteraad een keuze over een nieuw inzamelsysteem en een optimalisatie van ons afvalbrengstation. Dit op basis van de resultaten van een onderzoeksbureau en een inwonerpeiling. De steiging in de hoeveelheid restafval kan verder gekoppeld worden aan de toenemende hoeveelheid evenementenafval, die in ieder geval in 2024 nog bij het restafval van onze inwoners opgeteld wordt. Door de wisselvallige dienstverlening van Stadsbedrijven Utrecht voor onze luierpilot, is ook een aantal keer een container inhoud noodgedwongen bij het restafval afgevoerd.

Pijler 3 Klimaatbestendig Rhenen

Klimaatanalyse 2026

De huidige klimaatanalyse komt uit 2020 en is de basis van ons Beleidsplan Ruimtelijke Adaptatie. De klimaatanalyse laat zien waar Rhenen kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatverandering: het wordt heter, natter, droger en mogelijke risico's rond waterveiligheid nemen toe. Het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie verplicht gemeenten elke 6 jaar tot een update. De voorbereidingen voor deze update starten we in 2025.

Vervolg NK Tegelwippen

Na evaluatie van het NK-Tegelwippen in 2024, moeten we beslissen of Rhenen structureel gaat meedoen. Als besloten wordt om structureel deel te nemen, zal dat na evaluatie gevolgen hebben voor de begroting.

Wat meten we?

Via de link/qrcode hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van duurzaamheid

Link naar
wettelijke indicatoren

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

Bestaand beleid

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	386 N	22 V	364 N	364 N	365 N	365 N

A large, stylized illustration of a hand holding a group of four people. The hand is a light skin tone and is positioned at the top, with its fingers spread. Below the hand, four people (two men and two women) are standing and cheering with their arms raised. They are dressed in business casual attire. The background is a light blue circle with a green grid pattern in the top left corner. Blue raindrops are falling around the group. The entire scene is set against a light blue background.

Programma 4 SOCIAAL MAATSCHAPPELIJK

Inleiding

Het programma Sociaal maatschappelijk is gerelateerd aan de drie belangrijkste wetgevende kaders die dit domein beheersen: de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. Deze wetten maken de gemeente (mede) verantwoordelijk voor zowel het voorkomen van zorg en ondersteuning (preventie), als het bieden van zorg en ondersteuning (maatwerk). De Visie Sociaal Rhenen 2030 is in 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze visie is samen met inwoners, professionals en maatschappelijke partners van de gemeente Rhenen opgesteld. Het sociaal domein gaat over alle inspanningen die we als gemeente verrichten in de zorg en ondersteuning aan onze inwoners.

Dit doen we vanuit 2 rollen:

1. Als behartiger van het algemeen belang; algemeen belang voor de leefbaarheid, veiligheid en vitaliteit van de samenleving. Vanuit het algemeen belang hebben we een faciliterende en stimulerende rol. Deze rol is gericht op het creëren en in stand houden van een sterke en vitale samenleving. Vanuit dit algemeen belang dragen we ook bij aan het voorkomen van problemen: preventie.
2. Als uitvoerder van wettelijke taken; als gemeente zijn we er als vangnet voor de inwoners die (tijdelijk) hulp of ondersteuning nodig hebben. De gemeente vult aan voor zover de inwoner dit (tijdelijk) niet zelf kan regelen. Als doel om de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van de samenleving en de individuele inwoners te versterken. De taken zijn vastgelegd in wet- en regelgeving.

In de Visie Sociaal Rhenen 2030 hebben we 5 principes vastgesteld die we als kader gebruiken om ons werk te doen:

Overkoepelend deelprogramma

4.0. Sociaal domein integraal

In dit deelprogramma wordt een plek gegeven aan de ontwikkelingen en doelen die overkoepelend zijn aan de deelprogramma's in het sociaal domein (jeugd, maatschappelijke ondersteuning en participatie). Daar waar bij deze overkoepelende thema's sprake is van subdoelen en deelactiviteiten worden deze wel ondergebracht in de deelprogramma's.

Het deelprogramma "integraal" behandelt ook de thema's die overstijgend zijn aan de andere deelprogramma's en daarnaast ook sterk gerelateerd zijn aan andere programma's in de begroting.

Jeugd

4.1 Jeugd preventief

In dit deelprogramma staan de ontwikkelingen, beleidsdoelen en activiteiten centraal die betrekking hebben op de preventie in het jeugddomein waaronder de beleidsterreinen onderwijs en kinderopvang. Andere onderwerpen zijn: vroeg signalering van problemen, het geven van (opvoed-) ondersteuning, goede basisvoorzieningen, het bestrijden van achterstanden en een op preventie gerichte professionele inzet.

4.2 Jeugd maatwerk

In dit deelprogramma staan de ontwikkelingen, beleidsdoelen en activiteiten centraal die zorgen voor de beschikbaarheid, toekenning en levering van jeugdhulp, afgestemd op de individuele situatie van gezinnen die daar een beroep op moeten doen.

Maatschappelijke ondersteuning

4.3 Maatschappelijke ondersteuning preventief

In dit deelprogramma staan de ontwikkelingen, beleidsdoelen en activiteiten centraal

die zijn gericht op de vitalisering van de samenleving. Het gaat daarbij primair om de sociale aspecten van leefbaarheid, zoals elkaar ontmoeten, kennen en helpen. Het vergroten van de onderlinge betrokkenheid, zelfredzaamheid en veiligheid. Samen organiseren en bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid van de eigen woonomgeving.

4.4 Maatschappelijke ondersteuning maatwerk

In dit deelprogramma staan de ontwikkelingen, beleidsdoelen en activiteiten centraal die zijn gericht op de beschikbaarheid, toekenning en levering van maatschappelijke ondersteuning. Het gaat daarbij om een breed scala aan oplossingen/voorzieningen in de vorm van hulpmiddelen, diensten, persoonlijke begeleiding en opvang afgestemd op de persoonlijke kenmerken en behoeften van de inwoner die daar een beroep op moet doen.

Participatie

4.5 Participatie preventief

In dit deelprogramma staan de ontwikkelingen, beleidsdoelen en activiteiten centraal die bijdragen aan het voorkomen dat inwoners blijvend niet meer zelfstandig in hun bestaan kunnen voorzien. Het gaat om het vinden en behouden van betaald werk, het voorkomen of oplossen van schulden, specifieke inkomensondersteuning voor mensen op het bestaansminimum of het integreren en participeren in de samenleving.

4.6 Participatie Maatwerk

In dit deelprogramma staan de ontwikkelingen, beleidsdoelen en activiteiten centraal die een vangnet vormen voor inwoners die tijdelijk of langdurig niet meer zelfstandig in het bestaan kunnen voorzien. Dit vangnet krijgt vorm in wettelijk geregelde uitkeringen, loonkostensubsidies of beschut werk.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Rhenen is een vitale gemeente met een effectieve maatwerkondersteuning voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	24.249 N	42 V	24.207 N	24.293 N	24.551 N	24.532 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)						
	2025			2026	2027	2028
1. Wetswijzigingen Wmo of van invloed op de Wmo (Deelprogramma 4.4)	0 N			0 N	0 N	0 N
2. Spreidingswet (Deelprogramma 4.5)	0 N			0 N	0 N	0 N
3. Wet inburgering lange termijn (Deelprogramma 4.5)	0 N			0 N	0 N	0 N
4. Arbeidsmarktregio: doorontwikkeling (Deelprogramma 4.5)	0 N			0 N	0 N	0 N
5. Participatiewet in Balans (Deelprogramma 4.6)	0 N			0 N	0 N	0 N
Totaal	0 N			0 N	0 N	0 N

NB.: beleidsvoornemens komen voort uit hogere wet- en regelgeving. Wij verwachten voor de uitvoering van deze taken geld te ontvangen. Daarom zijn in de tabel geen middelen opgenomen.

4.0 Deelprogramma SOCIAAL DOMEIN

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel*

Rhenen is een vitale gemeente met een effectieve maatwerkondersteuning voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte.

* Vanwege het overkoepelende karakter van dit deelprogramma is het beleidsdoel gelijk aan het maatschappelijk doel van het programma.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Sociaal domein integraal richten zich op de ontwikkelingen en doelen die overkoepelend zijn aan de deelprogramma's in het sociaal domein (jeugd, maatschappelijke ondersteuning en participatie).

b. Activiteiten 2025

Visie Sociaal Rhenen 2030: uitvoeringsagenda 2030

In mei 2023 heeft de Gemeenteraad de Visie Sociaal Rhenen 2030 vastgesteld. Hiermee hebben we de kaders om de ambities voor 2030 te realiseren. Om te zorgen dat we van Visie naar uitvoering komen, zijn we aan het slag met een uitvoeringsagenda 2030 (vroeger Integraal beleidskader). In de uitvoeringsagenda geven we aan wat we doen om te zorgen dat de ambities uit de Visie Sociaal Rhenen 2030 worden gerealiseerd. Dit doen we door twee keer per jaar een update te geven van de activiteiten die we ondernemen om tot realisatie van de doelen te komen. Hiermee willen we de raad in positie brengen om regie te voeren op de sociale agenda.

Nieuwe opdracht welzijnswerk draagt bij aan beweging van zorg naar positieve gezondheid en welzijn

Omdat de huidige overeenkomsten Welzijn per 2026 aflopen, komt er een nieuwe opdracht waar meer focus ligt op verschuiving van zorg naar gezondheid en welzijn en integrale samenwerking. We streven naar een brede aanpak van welzijnswerk van

jong tot oud, waarbij de samenwerking tussen cultuur, sport, bewegen en welzijn een vanzelfsprekendheid is en waarbij het accent ligt op de meer kwetsbare inwoner. Hiermee willen we zorgdragen voor een sterke sociale basis, zodat jonge en oudere (kwetsbare) inwoners weten waar ze terecht kunnen met persoonlijke vragen, elkaar kunnen ontmoeten en mee kunnen doen aan sociale en vormende groepsactiviteiten. We hopen een bijdrage te kunnen leveren aan het bevorderen van het welzijn van deze inwoners. Om bovenstaande werkwijze te bereiken zetten we in 2025 één brede welzijnsopdracht uit middels een subsidietender. De bijbehorende subsidieregeling en het bijbehorende subsidieplafond moet in het eerste kwartaal van 2025 worden vastgesteld door het College en de raad.

De raad is over de details van deze ontwikkeling via een presentatie geïnformeerd in najaar 2024.

Werkproces subsidies stroomlijnen

Zowel in het bestuursprogramma als in de Visie Sociaal Rhenen 2030 wordt gesteld dat een stevige sociale basis van belang is. Het voeren van eigen regie van inwoners en het stimuleren van ideeën uit de samenleving staat daarin centraal.

Het huidige subsidieproces is niet eenduidig naar onze inwoners toe. Dat is niet in lijn met onze ambities. In 2025 gaan we onze werkprocessen voor subsidies daarom actualiseren: zorgen voor een uniforme werkwijze met duidelijk rollen en verantwoordelijkheden voor alle betrokkenen. Dit kan betekenen dat ook in beleid of verordeningen aanpassingen nodig zijn. Dan wordt de raad hierover niet alleen geïnformeerd, maar ook om besluitvorming gevraagd.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

Bestaand beleid

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	10 N	0 N	10 N	0 N	0 N	0 N

4.1 Deelprogramma JEUGD PREVENTIEF

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Een leefbare en aantrekkelijke gemeente waarin jonge inwoners opgroeien onder gezonde en veilige omstandigheden en in staat zijn zich te ontwikkelen en ontplooiën.

- 4.1.1 Jonge inwoners leven gezonder en krijgen optimale ontwikkelingskansen en ontplooiingsmogelijkheden.
- 4.1.2 Jonge inwoners groeien zo veilig mogelijk op, zowel thuis als op school, hun vrije tijd en in hun online leven.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma jeugd preventief richten zich op: onderwijs-huisvesting, peuteropvang, onderwijsachterstandenbeleid, jeugd-/jongerenwerk en de direct betrokken medewerkers

b. Activiteiten 2025

Voortzetting activiteiten Talenhouse

De activiteiten van de jongerenwerkers van welzijn Mozaïek, die vormgeven aan de Talenthouses, blijven ook voor het komend jaar van groot belang. De Talenthouses worden door jongeren gewaardeerd met een 8,5, de meideninloop met een 9,5. Behaalde effecten zijn: overlast in de openbare ruimte (o.a. in centrum) vermindert door de groepsaankpak en door jongeren 'naar binnen te halen' bij de Talenthouses. Grensoverschrijdend gedrag wordt besproken, beïnvloeden van groepsdruk, bespreken online gedrag, pesten en alcohol- en middelengebruik en het bieden van vrijetijdsbesteding. 26% van de jongeren op straat geeft aan door contact met jongerenwerk te weten waar ze terecht kunnen met persoonlijke vragen en problemen. 9% geeft aan dat contact met omwonenden is verbeterd.

Bij de nieuwe opdracht voor welzijn vanaf 2026 (zie 2.4.0) kijken we op welke manier Talenhouse ook in de toekomst een plek kan krijgen in ons welzijnsaanbod.

Jeugdigen een toekomst geven door iets te doen voor een ander onder de vlag van Maatschappelijke diensttijd

In de jaren 2024 t/m 2026 draait in Rhenen de pilot 'Jeugdigen een toekomst geven door iets te doen voor een ander'. Onder de vlag van de Maatschappelijke Diensttijd kunnen er in totaal 130 jeugdigen begeleid worden, zodat ze weer mee kunnen doen aan de samenleving. De totale pilot (over 3 jaar) kost € 312.000, waarvan € 234.000 Rijkssubsidie is toegekend (75%). Cofinanciering door de gemeente bestaat uit: financiering huur locatie en inzet uren (beleidsadviseur jeugd en leerplicht). Centraal in de begeleiding op maat staat 'iets doen voor de ander, helpt jou zelf'. Aanmeldingen worden gedaan door: CJG, Buurtgezinnen, jongerenwerk, leerplicht en Jobhulpmaatje. Tussentijdse resultaten zijn: 2 thuiszitters hervatten school (vrijwilligerswerk uitgevoerd tijdens zomerfestival voor gezinnen met een kleine beurs), 1 voortijdig schoolverlater geactiveerd door sporten en vrijwilligerswerk in bibliotheek (ouderen leren omgaan met computer) en 1 doorbreken van sociaal isolement.

Vroegtijdige inzet van individuele coaching van jongeren door jongerenwerk heeft een preventieve werking op: schooluitval, werkloosheid, sociaal isolement, criminaliteit en jeugdhulp

In 2025 willen we weer individuele coaching inzetten uitgevoerd door jongerenwerk, voor in ieder geval 15 jongeren. De kosten ad € 40.000 (excl. indexatie) worden gedekt uit het budget Leerplicht (regionale middelen Voortijdig Schoolverlaten) of Jeugdhulp (maatwerk), afhankelijk van de reden van aanmelding. Aanmeldingen voor de inzet van coaching worden gedaan door: CJG, leerplicht, GGD, ouders en jongere zelf. Ook tijdens

het straatwerk wordt er vanuit contactopbouw en vertrouwen met jongeren individuele coaching ingezet. De effecten zijn het voorkomen van: sociaal isolement, schooluitval, werkloosheid, criminaliteit (door jongere los te weken van negatieve vriendengroep) en het voorkomen van zwaardere vormen van jeugdhulp. Een kanttekening is dat de problematiek complex is, waardoor de trajecten soms langer duren dan de begrote uren. In 2025 proberen we met het CJG een ombuiging te maken naar het aanmelden van jongeren met lichtere problematiek, waardoor de preventieve werking van de coaching vergroot wordt. Zodat problemen van jongeren in een vroegtijdig stadium opgelost kunnen worden. Het vergroten van de weerbaarheid van de jongeren staat centraal tijdens de coaching. Jongerenwerk biedt een vangnet voor jongeren, die nauwelijks sociale steun ervaren in hun eigen omgeving. Quote van een jongere na afronding van een coachingstraject: *"Ik vond het altijd heel fijn om lekker een rondje te wandelen en mijn ei helemaal kwijt te kunnen!"*

Ander voorzieningen: focus op groepen

Maatschappelijke diensttijd en vroegtijdige inzet individuele coaching zijn twee manieren waarop we in Rhenen vormgeven aan preventie voor onze jonge inwoners. Dat zijn niet de enige manieren die we inzetten. We kijken steeds naar de vraag vanuit de samenleving en hoe we daar op een verantwoorde manier op in kunnen spelen. We zetten nu meer en meer in op groepsvoorzieningen, zodat onze jonge inwoners ook elkaar kunnen ondersteunen. Ze worden daarbij begeleid door professionals samen met vrijwilligers (jongeren en ouders). Voorbeelden hiervan zijn de meideninloop, Talenhouse Elst en Talenhouse Rhenen en de junior groep van Lay AUT café.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Een school moet een veilige, gezonde en inspirerende omgeving zijn. Goede schoolgebouwen dragen daaraan bij. Scholen zijn een belangrijke maatschappelijke schakel. Met de schoolbesturen wordt een integraal huisvestingsplan opgesteld die in de perspectiefnota 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd. In

het huisvestingsplan wordt een beeld gegeven van de huidige en de in de toekomst noodzakelijke capaciteit van de schoolgebouwen. In het plan worden de scholen benoemd die in de komende jaren in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw, renovatie of aanpassing van hun gebouw en wordt aandacht geschonken aan de plannen voor de woningbouw. De financiële consequenties worden meegenomen in de begroting 2028 en volgende.

ISK (internationale schakelklas)

Elk kind heeft recht op onderwijs. Kinderen die de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen krijgen les op het ISK. Hiervoor werken we samen met de regio. Meestal worden kinderen uit Rhenen op de ISK-locatie in Wageningen geplaatst. De belangrijkste ontwikkeling is een geschikte locatie vinden waar de lessen gegeven kunnen worden. We zijn met de regio in overleg om een oplossing te vinden die voldoet aan de behoeften van de leerlingen en docenten, maar ook kostenbewust omgaat met overheidsmiddelen. In de komende periode verwachten we daarover meer duidelijkheid.

Wat meten we?

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van jeugd preventief

Link naar wettelijke indicatoren

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij GGD verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 137](#).

Wat gaat het kosten?	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	1.498 N	22 V	1.476 N	1.382 N	1.419 N	1.414 N

4.2 Deelprogramma JEUGD MAATWERK

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Gezinnen voelen zich passend en efficiënt ondersteund in hun ondersteuningsbehoefte.

- 4.2.1 Wij zorgen ervoor dat voor iedere jeugdige tijdig passende (jeugd)hulp beschikbaar is. De hulpverlening die wij inzetten, sluit aan bij de mate van zelfredzaamheid van het gezin en zijn netwerk.
- 4.2.2 Wij zorgen dat voor iedere jeugdige tijdig passende jeugdhulp beschikbaar is bij gezinnen waar de veiligheid in het geding is.
- 4.2.3 Betere balans tussen kostenbeheersing en goede voorzieningen in het sociaal domein.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma jeugd maatwerk richten zich op Leerlingenvervoer, de jeugdhulp, de jeugdveiligheid en de direct betrokken medewerkers. De (uitvoering van) jeugdwet vormt hiervoor het belangrijkste kader.

b. Activiteiten 2025

Perspectief kosten jeugdhulp

De kosten van de jeugdhulp zijn bij de begroting structureel verhoogd met € 500.000. De oorzaak ligt enerzijds bij de aanpassing van de tarieven (herijking) en anderzijds in de toename van de complexe problematiek jeugdhulp. We volgen voor onze begroting het perspectief in de regio Foodvalley. Naar de toekomst toe willen we kosten waar het kan terugdringen of een verdere kostenstijging voorkomen. We zetten in op versoering van de uitvoering van de Jeugdwet. We kijken scherper naar de zorg die noodzakelijk is en waarvoor de wet ons de kaders geeft. Dat betekent een investering in de toegang: zorgen dat alleen die zorg en ondersteuning wordt toegekend die onvermijdelijk is voor het herstel van de personen die er gebruik van maken. In de navolgende paragrafen gaan we in op enkele van de maatregelen die we in het bredere kader van kostenbeheersing willen inzetten.

Actieplan jeugd: Kwaliteitsverbetering en kostenbeheersing

Het actieplan jeugdhulp is een continu proces van kwaliteitsverbetering en kostenbeheersing dat we de komende jaren blijven uitvoeren. (Half)jaarlijks evalueren we de genomen

maatregelen en stellen we het actieplan bij op basis van inzicht en ontwikkelingen. Dit doen we samen met de raad (raadswerkgroep Sociaal Domein) en onze maatschappelijke partners. Voor 2025 richten we ons op met name op de toegang naar zorg, mede ingegeven door de Hervormingsagenda jeugd (zie alinea hieronder over dat onderwerp). Met 'toegang' kijken we naar de reikwijdte van de wet en de manier waarop we onze zorg inzetten: wanneer zetten we jeugdhulp in en zetten we dan de juiste zorg op de juiste momenten in? In het kader van de reikwijdte is er verscherping nodig tussen de verschillende wetten, jeugdwet en passend onderwijs.

In de najaarsrapportage 2024 meldde we over twee andere belangrijke maatregelen uit het actieplan: de vroegsignalering van het jeugdteam op scholen en de doorontwikkeling kansrijke start. Beide maatregelen zijn geïmplementeerd en hebben tot doel om in samenwerking met onze maatschappelijke partners vroegtijdig te signaleren en gezamenlijk passende hulp te bieden, waardoor lichtere hulpverlening afdoende is. Effecten verwachten we in 2025.

Hervormingsagenda jeugd- stevige lokale teams

Bij de begroting 2024 ging het hier ook over:

De komende jaren geven gemeenten invulling aan de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd. Rhenen doet dit zowel lokaal, zelf, als ook (boven)regionaal, in samenwerking met andere gemeenten. De uitvoering van de hervormingsagenda is voor gemeenten met name gericht op vroegsignalering en normaliseren. Met als doel om het overbelaste jeugdhulpstelsel te ontlasten. In het bestuursprogramma is al een voorschot genomen op de uitvoering, namelijk het verbreden van de onderwijs-jeugdhulp pilots op alle basisscholen en het verbreden van het aanbod van voorliggende voorzieningen. Voor

de toekomst is het van belang dat niet specialistische, zeer complexe jeugdhulp vooral een preventieve aanpak krijgt, dus voorlichting/ cursussen aan ouders/jeugdigen en bijvoorbeeld voorlichting op scholen.

Hiermee gaan we ook in 2025 mee verder.
Voor het komende jaar zetten we ook in op nieuwe ontwikkelingen:
In 2024 heeft het college de bestuursopdracht integrale toegang vastgesteld, mede vanuit het richtinggevend kader als onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd. Opdracht is te komen tot een effectievere manier van toegang tot zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet en Wmo, waarbij het uitgangspunt een strikte uitvoering van de wettelijke taken is. Een eerste stap is een onderzoek naar de verschillende mogelijkheden, uitwerken van de scenario's en te komen tot een advies inclusief een projectvoorstel voor de uitvoering van het gewenste scenario.

Nieuwe verordening jeugdhulp

Op basis van de keuzes en leidende principes die de gemeenteraad in 2024 heeft gemaakt en gesteld, stellen we de verordening jeugdhulp op die in 2025 ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd. In de nieuwe verordening moet de reikwijdte van de Jeugdwet concreter worden vastgelegd. Wat valt er wel onder, en wat niet. We gaan ons dus scherper houden aan de kaders van de wet. Ook zullen we insteken op meer groepsaanbod. Deze keuzes bepalen de uitvoering van de Jeugdwet.

Proeftuin veiligheid jeugd

De ontwikkelingen rond de Proeftuin jeugd-en gezinsbescherming gaan snel. De regio FoodValley is landelijk een koploper in deze vernieuwing. Voor 2025 is weer een subsidie beschikbaar gesteld onder voorwaarde dat de Proeftuinmethodiek doorontwikkeld – en uitgebreid wordt.

Binnen JeugdFV wordt nu bekeken of andere partners kunnen aansluiten (bijvoorbeeld GGZ) en hoe de doelgroep (nu 0-18 jarigen) uitgebreid kan worden. De pilot heeft tot nu toe ook opgeleverd dat de rollen binnen een regionaal Veiligheidsteam scherper gesteld moeten worden. De Raad voor de Kinderbescherming kan bijvoorbeeld haar objectieve adviesrol richting de rechtbank verliezen als ze in een vroeg stadium ook als adviseur bij een casus betrokken zijn.

Wat meten we?

[Link naar wettelijke indicatoren](#)

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van jeugd maatwerk

Wat gaat het kosten?	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)						
Bestaand beleid	9.496 N	0 N	9.496 N	8.874 N	8.814 N	8.870 N

4.3 Deelprogramma MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING PREVENTIEF

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Een leefbare en aantrekkelijke gemeente met gezonde en zelfredzame inwoners, die onderling betrokken zijn en bereid zijn elkaar te helpen.

- 4.3.1 Inwoners leven gezonder, voelen zich veiliger, zijn zelfredzamer en kunnen zich ontplooien.
- 4.3.2 Inwoners en maatschappelijke organisaties voelen zich meer onderling betrokken en verbonden en dragen bij aan de leefbaarheid en veiligheid van hun buurt

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma maatschappelijke ondersteuning preventief richten zich op: sport en bewegen, bibliotheek, welzijn, vrijwilligers, mantelzorg, buurtsportcoaches, basisvaardigheden en maatschappelijke huisvesting (gezondheidscentra, sportaccommodaties en dorpshuizen).

De gemeente Rhenen heeft de beschikking over verschillende buurthuizen; Het Bestegoed Elst, Dorpshuis Achterberg, De Buurtgarage, De Westpoort/nieuwe MFG en het straathuisje Dr. Wallerstraat. Het doel is om laagdrempelig aanbod te leveren voor onze inwoners.

Denk aan welzijnsactiviteiten die door Welzijn Rivierstroom georganiseerd worden in de Buurtgarage zoals bingo en koffiemomenten. En ook de verschillende activiteiten die door Mozaïek Welzijn in de Werkplaats de Steiger georganiseerd worden, waarbij inwoners een stapje verder geholpen worden in meedoen in de samenleving (samen koken, naaclub etc.). Maar denk ook aan het bieden van een plaats voor vrijwilligersorganisaties die mensen verder op weg helpen bij het invullen van moeilijke formulieren, het zoeken naar een baan, het opknappen van spullen en het leren van de taal. De buurthuizen zijn voor veel inwoners essentieel. Ze leveren een bijdrage in het verbinden van mensen, het kunnen meedoen en je nuttig voelen en het bestrijden van eenzaamheid.

b. Activiteiten 2025

Basisvaardigheden: bibliotheek, taalhuis, NT1

Vanaf 2025 is de gemeente verantwoordelijk voor de zorgplicht van de bibliotheek. In Rhenen valt het Taalhuis onder de bibliotheek. De zorgplicht stelt eisen aan cultuur en educatie en biedt kansen voor de gemeente en het Taalhuis om activiteiten af te stemmen op de behoeften van inwoners met een laag inkomen en/of onvoldoende basisvaardigheden.

We zijn al begonnen met deze aanpak en gaan extra investeren, met aanvullende middelen van het Rijk en een ontvangen subsidie. Het is lastig om inwoners met Nederlands als moedertaal, maar toch onvoldoende basisvaardigheden (de zogenaamde NT1-groep), te bereiken. Er is veel overlap met het thema bestaanszekerheid. Door deze onderwerpen samen aan te pakken, willen we juist deze groep vinden. We richten ons niet alleen op de kinderen of de ouders, maar op het hele gezin. Dit doen we in samenwerking met al onze maatschappelijke partners.

Gezond en Actief Leven Akkoord/Integraal Zorg Akkoord

GALA en IZA zijn gericht op integrale inzet op preventie om de zorg toegankelijk en betaalbaar houden. De financiële middelen voor GALA/IZA zijn gebundeld en geoormerkt voor 2023-2026. Het gaat om incidentele middelen, terwijl de ambitie en opgave is om structureel een beweging te maken van zorg naar gezondheid. Voor 2024 en 2025 is er budget. Maar voor een aantal thema's is er vanaf 2026 geen budget meer. Dit betekent dat de middelen voor GALA en IZA uitsluitend besteed kunnen worden aan incidentele projecten en de benodigde formatie. We geven voorrang aan projecten die een meerjarige uitwerking hebben en die als doel hebben om na de subsidieperiode toch hun effect te behouden.

Buiten spelen, bewegen en ontmoeten van jong tot oud

In het Bestuursprogramma is opgenomen om in 2024-2025 een Beleidskader voor Spelen, Bewegen, Sporten en Ontmoeten (BOSS) in de openbare ruimte op te stellen. Het plan is om te komen tot een programma van eisen voor de openbare ruimte. We willen voldoende mogelijkheden bieden aan onze inwoners van jong tot oud voor spelen, bewegen, sporten en ontmoeten. Dit komt ook voort uit de Visie op Rhenen, waar staat dat onze omgeving uitnodigt om naar buiten te gaan voor bewegen en ontmoeten. Dit draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid en de sociale cohesie. Dit geldt voor zowel jong als oud. Het huidige speelbeleid is verouderd en niet meer actueel. Met het op te stellen beleidskader benaderen we het vraagstuk op een integrale wijze en actualiseren we het beleid voor speeltuinen. Dat wil zeggen dat fysiek domein en sociaal domein in een vroeg stadium samenwerken om te bepalen waar en hoe beweging en ontmoeting plaatsvindt in een buurt. Het beleidskader dient daarvoor als leidraad.

Sport- beweeg- en ontmoetingspark Candia in ontwikkeling voor de toekomst

De sportverenigingen op Candia hebben eind 2023 een plan gepresenteerd voor een multifunctioneel sport-, beweeg- en ontmoetingspark Candia 'dat klaar is voor de toekomst'. In de eerste fase wordt er een kunstgrasveld aangelegd, komt er een tijdelijke blaashal en wordt het korfbalveld aangepast. Hier zijn we volop mee bezig. De aanleg van het kunstgrasveld is gepland voor 2024, en in de zomer van 2025 vervangen we de topklaag van het kunstgras korfbalveld.

Voor fase 2 (nieuwe beweeg- en sportvoorzieningen) en fase 3 (een nieuw multifunctioneel gebouw en entree) is nog geen businesscase gemaakt. We hebben nog geen duidelijk inzicht in de kosten en baten. De raad heeft gevraagd om een integraal plan, zodat er geen besluiten worden genomen over losse onderdelen. Het is nu aan de sportverenigingen om tot een gezamenlijke aanpak te komen..

Ondersteuning vrijwilligers

De gemeente heeft als taak om vrijwilligers te ondersteunen, zodat zij hun vrijwilligerswerk kunnen blijven doen. In 2024 vindt een evaluatie plaats van het vrijwilligersondersteuningsbeleid, wat stoelt op de drie pijlers continueren, stimuleren en samenwerken. Hierin wordt meegedacht door de maatschappelijke kernpartners en verenigingsondersteuners op het gebied van welzijn, sport en cultuur en worden vrijwilligersorganisaties betrokken. Rhenen heeft een erg actieve vrijwilligerssamenleving, maar ook hier hebben we te kampen met een terugloop in aantallen en dit zien we terug op alle gebieden. Denk aan het moeilijk opvullen van bestuursfuncties bij sportverenigingen tot het moeilijk vinden van gastheren/gastvrouwen bij de buurthuizen. De trend in vrijwilligerswerk laat zien dat mensen meer geïnteresseerd zijn in tijdelijke klussen met

een kop en een staart dan het vastleggen voor een langdurige vrijwilligerstaak met de daarbij behorende verantwoordelijkheden. Om meer in te spelen op deze trend is er bijvoorbeeld een klussendienst opgestart. We informeren de raad over de uitkomsten van de evaluatie en als de evaluatie aanleiding geeft tot aanpassing van het beleid, leggen we dat aan de raad voor.

Jaarlijks waarderen we onze vrijwilligers door het organiseren van een feestelijke bijeenkomst en een persoonlijke waardering. Ook kijken we naar waarderen in de vorm van deskundigheidsbevordering. Manieren om vrijwilligers zich te laten ontwikkelen in hun vrijwilligerswerk, maar soms ook op persoonlijk vlak. Het budget om dit te doen volstaat vooralsnog.

Ondersteuning mantelzorgers

De gemeente heeft de taak om mantelzorgers te ondersteunen. In 2024 vindt een evaluatie plaats van de mantelzorgnota. Mantelzorgers en ketenpartners worden hierin gevraagd naar hun ervaringen met het huidige beleid en mogelijke verbeterpunten. Deze evaluatie dient als onderlegger voor de revisie van de mantelzorgnota. Deze leggen we in 2025 voor aan de raad.

De mantelzorgwaardering is een jaarlijks terugkerend item. Dan worden één of meerdere feestelijke bijeenkomsten georganiseerd om onze mantelzorgers, van jong tot oud, in het zonnetje te zetten. Daarnaast vinden er gedurende het jaar meerdere bijeenkomsten plaats voor mantelzorgers om relevante onderwerpen te bespreken onder professionele begeleiding.

Collectieve voorzieningen en individueel maatwerk

Welzijnswerk richt zich veelal op voorliggende collectieve voorzieningen, denk aan allerlei activiteiten die in de buurthuizen worden georganiseerd. En hoewel de focus ligt op deze collectieve voorzieningen, verdient het individuele maatwerk ook de aandacht. De welzijnsconsulent, in dienst van Welzijn Rivierstroom, vervult een belangrijke rol in het beantwoorden van individuele hulpvragen van inwoners. De rode draad van de hulpvragen kan leiden tot het organiseren van collectief aanbod, maar we zien hierin toch meer en meer de verschuiving naar individueel maatwerk. Collectieve voorzieningen zijn dan niet de juiste route. Deze beweging monitoren we scherp, want we richten ons juist op het collectieve aanbod. Een nauwe samenwerking met de verwijzers is van belang, denk aan sociaal team, huisartsen, praktijkondersteuners, wijkverpleging, ggz etc.

De vraag neemt toe, mede ook door de introductie van de ketenaanpak Welzijn Op Recept. Voor deze ketenaanpak wordt op regionaal niveau gezocht naar een goede samenwerking en gedeelde financiering, maar op dit moment is hierover nog veel onduidelijkheid, terwijl de vraag toeneemt. In 2025 willen we meer duidelijkheid hierover krijgen en informeren we de raad over de uitkomsten hiervan.

Welke ontwikkelingen zien we?

In de plannen van het Rijk wordt preventie steeds belangrijker. Als mensen weerbaarder worden en een gezond sociaal netwerk hebben, kunnen problemen in eigen kring worden opgelost en hoeft er minder een beroep gedaan te worden op (dure) voorzieningen die de overheid moet betalen. Zorg en ondersteuning kost steeds meer, maar er is niet de ruimte om die kostenstijging als maatschappij op te vangen. Er wordt meer en meer een beroep gedaan op de zelfredzaamheid van onze inwoners. Voor de

meesten is dat geen probleem, maar voor onze kwetsbaardere inwoners is begeleiding nodig om dat voor elkaar te krijgen.

De overschrijdingen op de uitvoering van de Jeugdwet geven eens te meer aan, dat dit een belangrijk thema is om mee aan de slag te zijn. Gelukkig heeft Rhenen al een goed netwerk aan preventieve en vroegsignalerende voorzieningen, zodat de investering mee lijkt te vallen. Meer inzet op (voorliggende) groepsvoorzieningen lijkt ook in het kader van ondersteuning aan volwassenen – net als bij de jeugd (deelprogramma 2.4.1) een logische keuze te zijn.

Wat meten we?

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van maatschappelijke ondersteuning preventief

Link naar wettelijke indicatoren

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

Bestaand beleid

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	4.118 N	20 V	4.098 N	4.113 N	4.175 N	4.147 N

4.4 Deelprogramma MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING MAATWERK

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

De inwoners voelen zich passend en efficiënt ondersteund in hun ondersteuningsbehoefte.

4.4.1 De gemeente zorgt voor passende maatwerkondersteuning

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma maatschappelijke ondersteuning maatwerk richten zich op: individueel toegekende voorzieningen, de taken van de gemeente op het gebied van de Wet verplichte GGZ, ondersteuning mantelzorgers, individuele welzijnsvragen, bemoeizorg, huiselijk geweld, het Algemeen Maatschappelijk Werk en het (samen met de regio) regelen van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

b1. Noodzakelijke beleidsvoornemens

Het noodzakelijke beleidsvoornemen is:

1. Wetswijzigingen Wmo of van invloed op de Wmo (Deelprogramma 4.4)

Via de link/qc-code hiernaast vindt u een inhoudelijke toelichting op deze onderwerpen

Toelichting noodzakelijke
beleidsvoornemens

b2. Activiteiten 2025

Beschermd Wonen omvat verschillende vormen en niveaus van een beschermde woon-omgeving voor diverse doelgroepen met een GGZ achtergrond. Er is een ontwikkeling ingezet waarbij deze bescherming wordt geboden in de eigen woning of speciaal daarvoor geschikte zelfstandige woonvormen (beschermd thuis). De ondersteuning die wordt geboden in het kader van de Wmo is gericht op de doelgroep waarbij er zicht is op verbetering van de zelfredzaamheid. Op basis van de eerder vastgestelde regiovisie wordt vanaf 2025 samen met de per 1-1-2025 nieuw gecontracteerde aanbieders het regionaal dekkend zorgaanbod nader vormgegeven. Dit betekent dat het aanbod voortdurend wordt aangepast aan de veranderende populatie en zorgvraag. Passende regionale spreiding is daarbij een van de aandachtspunten.

Sociaal Team

De budgetten voor Huishoudelijke Ondersteuning en Begeleiding individueel zijn in deze begroting aangepast. Het sociaal team heeft een training gehad ten behoeve van het doorlopen van de stappen van de Centrale Raad van Beroep. Deze stappen geven een duidelijk beeld over wat er aan maatwerk voorziening 'overblijft'. Eerst wordt er gekeken

wat er (bruto) nodig is bij een gezin of client. Vervolgens wordt er gekeken wat een client zelf kan, welke ondersteuning zijn huisgenoten daarin kunnen geven of iemand in het netwerk van de cliënt. Ook wordt er gekeken wat er beschikbaar is als algemene voorziening of vanuit een andere wet. Daarna wordt datgene toegekend wat als maatwerk voorziening nodig is. Hierdoor wordt er zeer kostenbewust omgegaan met wat er uiteindelijk aan voorziening wordt verstrekt.

In het algemeen wordt ook onderzocht of er mogelijkheden zijn om in plaats van individuele maatwerk voorzieningen, een groepsvoorziening aan te bieden. Eerst moet dan worden onderzocht welke voorzieningen een overlap hebben met elkaar en of deze als groepsvoorziening kan worden aangeboden. En ook of deze voorziening als groepsvoorziening voorhanden is.

Huishoudelijke ondersteuning

We hebben een aantal maatregelen genomen voor de inperking van het budget, zoals de wachtlijst bij de zorgaanbieders en het benoemen van particuliere voorzieningen (die meer bieden dan alleen de basisvoorziening vanuit de gemeenten). We zien wel een afvlakking van de vraag.

Begeleiding individueel

Ondanks de maatregelen die we nu al nemen voor de inperking van het budget, zoals kritisch het doorlopen van de stappen van de CRvB, verwachten we voor het budget begeleiding individueel wel een aanpassing te moeten doen. De afgelopen jaren lieten een stijging van het cliëntaantal van gemiddeld ongeveer 10% per jaar zien. We hebben in de afgelopen jaren deze stijging kunnen compenseren door eerder genoemde maatregelen. We verwachten daardoor weinig marge te kunnen halen uit nieuwe maatregelen en zien

ons genoodzaakt om de stijging van de cliëntaantallen in de begroting voor de komende jaren mee te nemen. Dit betekent naast de reguliere aanpassing in verband met indexatie een jaarlijkse stijging van 10% die we moeten opnemen.

Ontwikkelingen huiselijk geweld (trends)

Er is meer onrust in gezinnen/ huishoudens. Er komen meer casussen bij het Sociaal Team en het Jeugdteam waar ook huiselijk geweld speelt. Vaak in combinatie (of als gevolg van) andere problemen. Bijvoorbeeld financiële problemen of woonproblematiek. De stress loopt op, het leven wordt duurder, gezinnen wonen te klein of ex-partners kunnen niet verhuizen naar een eigen woning door gebrek aan passende woonruimte. Deze combinatie van problemen vraagt ook om een gezamenlijke aanpak. Het Sociaal Team en het Jeugdteam trekken vaker samen op in één gezin. Waar nodig wordt procesregie ingezet door de adviseur Zorg en Veiligheid.

Beleidsmatig worden de signalen ook gedeeld met bijvoorbeeld de beleidsadviseur armoedebeleid en met de mensen die bezig zijn met de versnelde woonopgave.

Beschermd wonen

Beschermd Wonen omvat verschillende vormen en niveaus van een beschermde woon-omgeving voor diverse doelgroepen met een GGZ achtergrond. Er is een ontwikkeling ingezet waarbij deze bescherming wordt geboden in de eigen woning of speciaal daarvoor geschikte zelfstandige woonvormen (beschermd thuis). De ondersteuning die wordt geboden in het kader van de Wmo is gericht op de doelgroep waarbij er zicht is op verbetering van de zelfredzaamheid. Op basis van de eerder vastgestelde regiovisie wordt vanaf 2025 samen met de per 1 januari 2025 nieuw gecontracteerde aanbieders

het regionaal dekkend zorgaanbod nader vormgegeven. Dit betekent dat het aanbod voortdurend wordt aangepast aan de veranderende populatie en zorgvraag. Passende regionale spreiding is daarbij een van de aandachtspunten.

Rechtmatigheidstoezicht Wmo en Jeugdwet

Een van de manieren om te zorgen dat zorg en ondersteuning op een verantwoorde manier wordt gegeven is het organiseren van toezicht (op aanbieders). In Rhenen wordt het kwaliteitstoezicht voor Wmo door de GGD verzorgd en voor de Jeugdwet door de JIG. Rechtmatigheidstoezicht hebben we echter nog niet belegd. Om dit alsnog te regelen hebben we in 2024 uitgezocht wat de beste manier is om dit voor Rhenen vorm te geven. De resultaten hiervan worden aan de raad voorgelegd zodat we in 2025 verder kunnen met de implementatie ervan.

Kostenstijging door indexering kosten Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang

De regionale vraag naar Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang is in lijn met de prognose. Centrumgemeente Ede ontvangt de doeluitkering hiervoor. Als gevolg van inflatie en indexeringsafspraken lopen de kosten op. De doeluitkeringen worden hierop geïndexeerd, echter deze landt in de brede Gemeentefonds uitkering per gemeente. De centrumgemeente moet de prijscompensatie dus ophalen bij de regiogemeenten. Er wordt door inflatie en indexering regionaal een tekort voorzien op de begroting 2025 Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang. Dit wordt opgehaald bij de regiogemeenten volgens de vastgestelde verdeelsleutel; Voor Rhenen betekent dit voor MO een extra bijdrage van € 37.000 (6,2%) en voor VO een extra bijdrage van € 3.800.

Welke ontwikkelingen zien we?

Dit deelprogramma heeft een grote reikwijdte. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning is een van de belangrijkste wettelijke kaders voor dit deelprogramma. Ons Sociaal Team zorgt voor uitvoering van deze wet in samenwerking met vele partners. Vooralnog blijven de uitgaven van de Wmo binnen de toegekende budgetten. Voor het langjarig perspectief zijn er wel zorgen over een toenemende vraag aan ondersteuning en de betaalbaarheid van die ontwikkeling. Een scenario dat zich met de Jeugdwet ontvouwd willen we voor de Wmo voorkomen. Gelukkig wordt dit landelijk breed gedragen en wordt er op rijksniveau gewerkt aan aanpassingen om te zorgen dat de Wmo toekomstbestendig blijft.

Wat meten we?

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van maatschappelijke ondersteuning maatwerk

Link naar wettelijke indicatoren

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij Valleihopper verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 138](#).

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	5.235 N	0 N	5.235 N	5.249 N	5.268 N	5.287 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)						
		2025		2026	2027	2028
1. Wetswijzigingen Wmo of van invloed op de Wmo (Deelprogramma 4.4)		0 N		0 N	0 N	0 N
Totaal		0 N		0 N	0 N	0 N

4.5 Deelprogramma PARTICIPATIE PREVENTIEF

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Inwoners kunnen zelfstandig in hun levensonderhoud voorzien.

- 4.5.1 Meer inwoners kunnen bijstandsafhankelijkheid voorkomen door het vinden of behouden van betaald werk.
- 4.5.2 Minder inwoners krijgen te maken met problematische schulden

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma participatie preventief richten zich op: bestaanszekerheid, nieuwkomers (asielzoekers, statushouders, Oekraïners) en maatschappelijke begeleiding.

b1. Noodzakelijke beleidsvoornemens

- De noodzakelijke beleidsvoornemens bestaan uit:
- 2. Spreidingswet (Deelprogramma 4.5)
 - 3. Wet inburgering lange termijn (Deelprogramma 4.5)
 - 4. Arbeidsmarktregio: doorontwikkeling (Deelprogramma 4.5)

Via de link/qr-code hiernaast vindt u een inhoudelijke toelichting op deze onderwerpen

Toelichting noodzakelijke beleidsvoornemens

b2. Activiteiten 2025

Spreidingswet

In 2024 is de Spreidingswet in werking getreden en daarin wordt voorzien in 120 opvangplekken voor gevluchte mensen binnen Rhenen. Het college heeft het voornemen voor 2025 om deze taak uit te voeren zoals de wet voorschrijft. We hebben afgesproken om deze opgave samen te voegen met de versnelde woonopgave. Bij informatie die over de versnelde woonopgave wordt gedeeld, wordt dus nu ook de ontwikkelingen op het gebied van de Spreidingswet meegenomen. In de najaarsrapportage 2024 wordt bijvoorbeeld gemeld dat we met de provincie en het COA onderzoeken hoe Rhenen uitvoering kan geven aan de opgave; in de loop van het najaar moet dit, mede in participatie met bewoners, leiden tot een invulling. Deze delen we dan ook met de gemeenteraad.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	1.002 V	0 N	1.002 V	11 V	190 N	191 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)						
		2025		2026	2027	2028
2. Spreidingswet (Deelprogramma 4.5)			0 N	0 N	0 N	0 N
3. Wet inburgering lange termijn (Deelprogramma 4.5)			0 N	0 N	0 N	0 N
4. Arbeidsmarktregio: doorontwikkeling (Deelprogramma 4.5)			0 N	0 N	0 N	0 N
Totaal			0 N	0 N	0 N	0 N

4.6 Deelprogramma PARTICIPATIE MAATWERK

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Inwoners doen mee naar vermogen en zijn zoveel als mogelijk financieel zelfredzaam. Inwoners (dichter bij huis) helpen rondom werk en inkomen.

- 4.6.1 Meer inwoners verrichten betaald werk.
- 4.6.2 Meer inwoners zijn financieel zelfredzaam. Voor inwoners die daar niet toe in staat zijn biedt de gemeente een vangnet in de vorm van een participatiewetuitkering.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma participatie maatwerk richten zich op: Werken in de sociale werkvoorziening (WSW-IW4), de gebundelde uitkering BUIG: uitkeringen in het kader van Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz2004 en loonkostensubsidie), bestaanszekerheid (minimabeleid, armoedebestrijding) en de schuldhulpverlening.

b1. Noodzakelijke beleidsvoornemens

Het noodzakelijke beleidsvoornemen is:

5. Participatiewet in Balans (Deelprogramma 4.6)

Via de link/qr-code hiernaast vindt u een inhoudelijke toelichting op deze onderwerpen

Toelichting noodzakelijke beleidsvoornemens

b2. Activiteiten 2025

Breed offensief: voorzetten implementatie

We zijn in 2023 gestart met de implementatie van het Breed Offensief, een wetswijziging gericht op het vergroten van de kans op werk voor mensen met een arbeidsbeperking. De implementatie en de reguliere werkzaamheden die hieruit voortvloeien lopen door in 2025 en verder.

Participatiewet in balans: consequenties bij vaststellen door Tweede Kamer

In juni 2024 is het wetsvoorstel Participatiewet in balans ingediend bij de Tweede Kamer. Het doel is om eenvoud en de menselijke maat terug te brengen in de Participatiewet. Het is mogelijk dat er in 2025 besluitvorming plaatsvindt die leidt tot de noodzaak van aanpassingen in lokaal beleid.

Bestaanszekerheid: dichterbij de inwoner

Per 1 juli 2024 zijn de minimaregelingen op de Cunerapas aangepast. De eerste feedback van inwoners is erg positief, het wordt ervaren als een grote stap in werken vanuit vertrouwen. Voor 2025 willen we inzetten op versterken ervaringsdeskundigheid, werken

aan de vindbaarheid van regelingen en hulpaanbod en preventie die goed zijn afgestemd op de leefwereld van inwoners. In Q4 van 2024 wordt een raadsvoorstel aangeboden dat dit regelt.

Samenwerking tussen inwoners, gemeente en maatschappelijke partners wordt gezien de maatschappelijke ontwikkelingen steeds belangrijker; bestaanszekerheid en het ondersteunen van inwoners met een laag inkomen is een gezamenlijk doel.

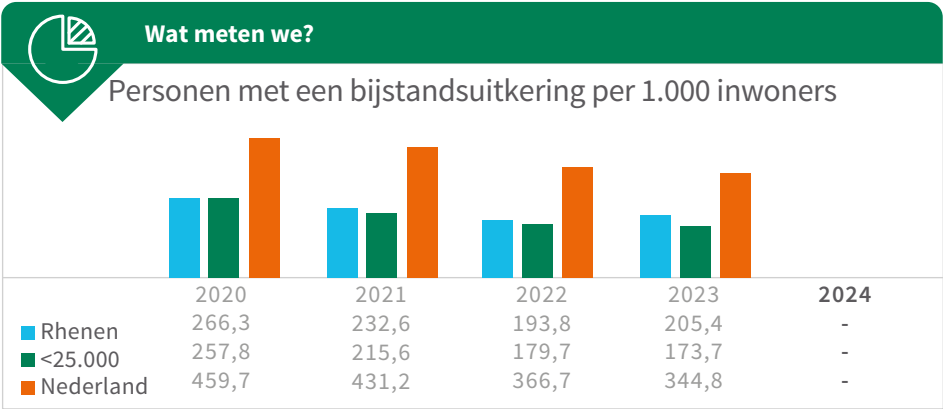
Welke ontwikkelingen zien we?

Participatie: druk op het budget

Op dit moment biedt de arbeidsmarkt kansen voor mensen die afhankelijk zijn van de bijstand. Maar inmiddels is ook te zien dat de groep mensen die nu nog gebruik moet maken van de bijstand heeft vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daar waar er kansen lagen, zijn deze meestal al opgepakt en ingevuld. Daar waar mogelijk wordt ingezet op doorstroom naar (betaald) werk, maar dat heeft soms langer nodig en soms is het (nog) niet haalbaar. We verwachten dat de uitstroom relatief laag zal blijven. Tegelijkertijd verwachten we een hogere instroom in de bijstand omdat we meer statushouders gaan opvangen. Deze zijn, zeker gedurende de inburgeringsperiode, vaker afhankelijk van de bijstand. Het is nog onduidelijk in hoeverre we hiervoor worden gecompenseerd door het Rijk. Komende periode gaan we op zoek naar mogelijkheden om samen met onze samenwerkingspartners op zoek te gaan naar manieren waarop we deze doelgroep sneller aan het werk kunnen krijgen.

Tot slot verwachten we de komende jaren een hogere instroom in de bijstand van mensen met een arbeidsbeperking (voorheen Wajong). Of deze mensen kunnen instromen in betaald werk hangt vaak mede af van de inzet van re-integratiemiddelen. Dat betekent dat er een grotere druk komt op het re-integratiebudget. Dit wordt natuurlijk gemonitord, maar we gaan ook actief op zoek naar manieren om hier meer beweging in te krijgen.

Link naar wettelijke indicatoren

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van participatie maatwerk

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij IW4 verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 140](#).

Wat gaat het kosten?						
Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	4.894 N	0 N	4.894 N	4.686 N	4.685 N	4.621 N
Noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 - 2028 (bedragen gereserveerd in deelprogramma 7.2)	2025			2026	2027	2028
5. Participatiewet in Balans (Deelprogramma 4.6)	0 N			0 N	0 N	0 N
Totaal	0 N			0 N	0 N	0 N

Programma 5 **ECONOMIE & TOERISME**

Inleiding

Dit programma richt zich op de lokale economische ontwikkeling. Het doel is om tot een gezondere economie te komen in Rhenen. Tot deze economische ontwikkeling horen de economie, het vestigingsklimaat voor ondernemers, recreatie en toerisme, plattelandsontwikkeling en de regionale samenwerking. Het programma Economie & toerisme kent het deelprogramma economische zaken.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Gemeente Rhenen is een gemeente waar het goed ondernemen is waarbij de kwaliteit van de leefomgeving in acht wordt genomen.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	1.703 N	58 V	1.645 N	1.565 N	1.524 N	1.521 N

5.1 Deelprogramma ECONOMISCHE ZAKEN

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

De gemeente Rhenen streeft naar duurzame ontwikkelingen binnen economie en toerisme, zowel op lokaal als regionaal niveau. De schaal van Rhenen en de kwaliteit van de leefomgeving worden hierbij in acht genomen. De vele lokale mogelijkheden om te recreëren, dragen bij aan de leefbaarheid voor de inwoners.

- 5.1.1 Rhenen is en blijft een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor onze kleine en middelgrote ondernemingen.
- 5.1.2 De gemeente geeft blijk van goed rentmeesterschap van de gemeentelijke gronden. Waar het kan willen we een actiever grondbeleid voeren, waarbij we de financiële risico's zo laag mogelijk houden.
- 5.1.3 Het marktwezen in de gemeente wordt gefaciliteerd.
- 5.1.4 Rhenen is een aantrekkelijke gemeente voor dagrecreatie of voor een kort verblijf. Het lokale aanbod voor recreatieve, toeristische en culturele activiteiten bedient zowel de inwoners als regionale bezoekers.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten richten zich op:

- Economische agenda: faciliteren van de ondernemersverenigingen ten behoeve van het ondernemersklimaat. Verder blijven we ons ambtelijk en bestuurlijk inzetten richting provincie Utrecht voor de mogelijkheid om Remmerden uit te breiden.
- Agrarische sector
- Toerisme & recreatie: realiseren van het uitvoeringsprogramma recreatie & toerisme en de exploitatie van de VVV in het Stadsmuseum en de Stadshaven Rhenen
- Cultuur: cultuur- en erfgoededucatie in het onderwijs en service van de bibliotheek als Informatiepunt Digitale Overheid.
- Samenwerkingsverbanden: de gemeente neemt deel aan de reguliere overleggen in de regio over economische zaken en rondom landbouw.

b. Activiteiten 2025

Strategische Agenda Regio Foodvalley

Er wordt gewerkt aan een nieuwe strategische agenda. Op 11 maart 2024 heeft u hier input voor kunnen leveren. De input van de verschillende partijen is gebundeld en verwerkt tot een conceptagenda. Eind augustus is deze conceptagenda naar het Algemeen Bestuur Foodvalley gegaan om vervolgens voor wensen en bedenkingen te versturen naar de raden. In december 2024 komt het eindconcept in de raad. Hiervoor is dan nog een regionaal raads gesprek waar raden eventuele moties en amendementen kunnen uitwisselen. De vaststelling van de definitieve agenda vindt vervolgens plaats begin 2025. De huidige strategische agenda van Regio Foodvalley loopt in 2025 af. Om deze reden is er een goede inschatting te maken voor de activiteiten en de kosten voor

2025. Voor 2026 en verder is dit afhankelijk van de nieuwe strategische agenda en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

Programma landelijk gebied

Wij zijn een gemeente met een agrarische identiteit. Deze identiteit koesteren wij als college. Vanuit deze identiteit handelen wij richting diverse gremia. Zo blijven wij werken in de belangen van onze agrariërs, bijvoorbeeld richting de provincie Utrecht. Of bij de verdere uitwerking van het Regionaal Programma Landelijk Gebied van regio Foodvalley. Daarnaast blijven we in contact met onze agrariërs en stellen ons faciliterend waar dat kan op. Zo houden we contact met eventuele stoppers en helpen waar dat kan.

Bij de ontwikkeling van het landelijk gebied staat de lange termijn centraal. We gaan werken aan een integraal programma voor het landelijk gebied, waarin landbouw en natuur hand in hand gaan. Dit doen we met betrokkenheid van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Door middel van participatieprocessen en dialoog zorgen we ervoor dat de keuzes die we maken breed gedragen worden en bijdragen aan een duurzame en leefbare toekomst voor Rhenen. Met deze inzet op het landelijk gebied bouwen we aan een Rhenen dat niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst een bloeiende, groene en gezonde gemeente is.

Het Uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme wordt gerealiseerd

In het Uitvoeringsprogramma voor Recreatie & Toerisme is een aantal acties aangewezen die prioriteit hebben om in 2025 te realiseren. Dit zijn voornamelijk acties met tastbaar en zichtbaar resultaat, die de ervaring van bezoekers kunnen versterken en waarbij ondernemers gestimuleerd worden. De twee voornaamste onderdelen zijn het beleefbaar maken van bijzondere uitzichtlocaties in de gemeente en het opzetten en uitreiken van een jaarlijkse prijs voor het beste vrijetijdsinitiatief.

Viering 80 jaar vrijheid/ herdenking 85 jaar slag om de Grebbeberg

Door de krachten van de culturele/erfgoed organisaties te bundelen kan een gezamenlijk projectplan/programma worden samengesteld waarmee de stichting Slag om de Grebbeberg de fondsenwerving kan inzetten. Het samen optrekken in alle aspecten van projectontwikkeling heeft voordelen voor financiering/communicatie en bekendheid van het geheel. Als college gaan we onderzoeken of en hoe we als gemeente kunnen bijdragen.

Op regionaal niveau werken aan de ontwikkeling van de Grebbelinie als bestemming

Het Regionaal Bureau voor Toerisme op de Heuvelrug wil in samenwerking met gemeenten en betrokken partijen het merk van de Grebbelinie versterken als recreatieve bestemming. Het gaat om een driejarig project waarbij alle partijen financieel bijdragen. Ook zijn er subsidiemogelijkheden vanuit de provincie. De beleefbaarheid van de linie

wordt versterkt en de cultuur-historische waarde gepromoot. Dit helpt mee met de spreiding van bezoekers waardoor de recreatieve druk op de Heuvelrug ontlast kan worden, en draagt daarnaast bij aan het uitdragen van onze verhaallijnen waarin Rhenen als cultuurhistorische bestemming wordt neergezet. Als college gaan we kijken naar de mogelijkheden voor Rhenen om aan deze samenwerking bij te dragen.

Wat meten we?

Link naar
wettelijke indicatoren

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van economische zaken

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

Bestaand beleid

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	1.703 N	58 V	1.645 N	1.565 N	1.524 N	1.521 N

KONINKRIJK
DER NEDERLANDEN
B. W. GEURKINK
SOLD. M.G.-H.E.F.J.
7-12-1916
12-8-1940

KONINKRIJK
DER NEDERLANDEN
D. TUISSEN
SOLD. M.G.-H.E.F.J.
16-8-1911
12-8-1940

KONINKRIJK
DER NEDERLANDEN
G. W. HELLERAMP
SOLD. M.G.-H.E.F.J.
14-2-1917
12-8-1940

KONINKRIJK
DER NEDERLANDEN
G. M. SAKKIE
SERGT. T.D.-H.E.F.J.
4-11-1917
12-8-1940

KONINKRIJK
DER NEDERLANDEN
M. J. ROGLER
SOLD. T.D.-H.E.F.J.
21-11-1911
12-8-1940

KONINKRIJK
DER NEDERLANDEN
G. J. M. M. M. M.
SOLD. T.D.-H.E.F.J.
11-11-1911
12-8-1940

Programma 6

VEILIGHEID & HANDHAVING

Inleiding

Rhenen is een gemeente waar inwoners, ondernemers en bezoekers veilig zijn en zich veilig voelen. Veilig zijn en je veilig voelen is geen garantie. Daarom werken onze toezichthouders, boa’s, beleidsmedewerkers en juristen samen met interne- en externe veiligheidspartners intensief samen om dit voor Rhenen te bereiken.

Om ons doel te bereiken, stelde de gemeenteraad in 2023 het Integraal Veiligheidsplan (hierna: IVP) vast. Samen met de gemeenten Veenendaal, Renswoude, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug, de politie en het Openbaar Ministerie (hierna: OM) bepaalden we onze veiligheidsdoelen. Ook in 2025 werken we aan de thema’s die zijn opgenomen in het IVP om te werken aan een veilig Rhenen. In het vierjarige IVP brachten we focus aan op de veiligheidsdoelstelling, maakten we afspraken over onze inzet en stelden we de overkoepelende thema’s en daarbij behorende prioriteiten vast. We zetten gezamenlijk in op ondermijning, digitale veiligheid en maatschappelijke onrust. Daarnaast zullen we ons naast deze gezamenlijke prioriteiten richten op twee lokale thema's: een veilige woon- en leefomgeving en zorg & veiligheid. Dit beleidskader hebben we geconcretiseerd in een tweejarig uitvoeringsprogramma (UVP), waarin we specifieke acties beschrijven die we de komende twee jaar samen met onze veiligheidspartners gaan uitvoeren. Allereerst streven we naar een verdere afname van de criminaliteit. We willen de veiligheid in onze gemeenschappen vergroten en het gevoel van veiligheid onder de burgers verhogen. Daarnaast is het verminderen van buurtproblematiek een prioriteit. Tegelijkertijd zetten we ons in op het gebied van zorg en veiligheid. Onze focus ligt op het vergroten van bewustwording, het verbeteren van vroegtijdige signalering en het bieden van effectieve hulpverlening. Wij richten ons hierbij op preventie en op de bestuursrechtelijke aanpak. Het OM en de politie richten zich op hun beurt op de repressieve maatregelen en op strafrechtelijke vervolging.

Ook met toezicht en handhaving werken we in 2025 aan veiligheid in Rhenen. We zetten daarom onze boa’s in op het houden van toezicht in de openbare ruimte, op onze recreatieterreinen, in onze stadsbossen en in ons buitengebied. Daarnaast richten we ons op bestaande en nieuwe bouwwerken en op het gebruik van bouwwerken en percelen die niet overeenstemmen met de regels en met ons beleid. De prioriteiten hiervoor stellen we vast in ons jaarlijkse handhavingsprogramma dat onderdeel is van ons handhavingsbeleid. Door in te zetten op de naleving van de geldende regels en beleid zorgen we samen met onze inwoners voor een leefbaar, gezond en bovenal veilig Rhenen.

De Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweezorg, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Gemeenten en Veiligheidsregio Utrecht werken samen aan het versterken van de publieke veiligheid. De gemeenteraad van Rhenen heeft uitgesproken zich te kunnen vinden in de nieuwe concept bestuursagenda Veiligheidsregio Utrecht 2024-2027, waarin vier thema's centraal staan: Toekomstbestendige brandweezorg, Veilige en gezonde leefomgeving, Versterking crisisbeheersing en Great place to work. Deze thema's worden uitgewerkt in de komende periode. Het programma Veiligheid en handhaving kent de deelprogramma's openbare orde en veiligheid en handhaving.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Rhenen is een gemeente waar inwoners, bezoekers en ondernemers veilig zijn en zich veilig voelen.

Wat gaat het kosten?						
Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)						
Bestaand beleid	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	2.648 N	56 V	2.592 N	2.566 N	2.579 N	2.579 N

6.1 Deelprogramma OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Rhenen is een gemeente waar inwoners, bezoekers en ondernemers veilig zijn en zich veilig voelen.

- 6.1.1 Fysieke veiligheid van burgers en bedrijven waarborgen door een doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van politiezorg, brandweertzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.
- 6.1.2 Zorgdragen voor het vergroten van het algehele veiligheidsgevoel (objectief en subjectief) van onze inwoners en ondermijnende criminaliteit aanpakken.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Openbare orde en veiligheid richten zich op: Criminaliteitsaanpak, ondermijning, buurtbemiddeling, demonstraties, brandweezorg, crisisbeheersing en geneeskundige zorg.

b. Activiteiten 2025

Op het gebied van veiligheid werken we nauw samen in de regio. Bij gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie is te weinig capaciteit beschikbaar om alles aan te pakken. Om deze reden moeten er prioriteiten worden gesteld. Voor 2023 – 2026 is het Integraal Veiligheidsplan (IVP) van kracht voor de gemeenten Rhenen, Wijk bij Duurstede, Renswoude, Utrechtse Heuvelrug en Veenendaal. Hierin staat welke (gezamenlijke) prioriteiten de gemeente Rhenen hanteert, hoe we samenwerken met andere partijen en welke resultaten we willen behalen. De vijf gemeenten hebben het IVP vastgesteld met als gezamenlijke prioriteit de aanpak van ondermijnende criminaliteit en het bevorderen van maatschappelijke rust. Daarnaast zetten de vijf gemeenten zich in voor digitale veiligheid. Dit sluit aan op de landelijke en lokale ontwikkeling van het aantal gevallen van gedigitaliseerde criminaliteit.

Voor inwoners is door de 5 gemeenten de website www.wehoudenhetveilig.nl ontwikkeld. Hier zijn ook het IVP en de bijbehorende uitvoeringsplannen (UVP's) terug te vinden. Begin 2025 worden de UVP's voor de jaren 2025 en 2026 vastgesteld. In 2026 starten we met de ontwikkeling van een nieuw Integraal Veiligheidsplan voor de jaren 2027 – 2030.

In 2025 krijgt de lokale Persoonsgerichte Aanpak (PGA) een kwaliteitsimpuls. PGA betekent dat politie, gemeente, OM en hulpverlening nauw samenwerken om te voorkomen dat een persoon voor problemen blijft zorgen. De beleidsadviseur Zorg en Veiligheid krijgt de rol van PGA-coördinator. Deze rol ligt nu nog bij het Zorg en Veiligheidshuis.

Digitale veiligheid

Digitale veiligheid is een belangrijke prioriteit in het IVP. Net als de voorgaande jaren ligt de focus op inwoners, jongeren en ondernemers.

In 2025 hebben we ook extra aandacht voor de interne en integrale digitale veiligheid. We doen dit met vijf andere gemeenten, het Zorg & Veiligheidshuis en andere straf- en zorgpartners. Het doel is om eenduidige regie te krijgen op complexe zorg- en veiligheidsproblemen. Alle partners moeten op het juiste moment over de goede informatie beschikken. Om die informatie digitaal beschikbaar te hebben én veilig- en AVG-proof te verwerken is een software-applicatie nodig waarin we ook digitaal veilig met alle partners kunnen uitwisselen.

Het extra budget vanuit het bestuursprogramma wordt ook in 2025 ingezet voor voorlichting om de genoemde doelgroepen te beschermen tegen cybercriminaliteit. Een voorbeeld hiervan is de 'Hackshield' campagne, die de afgelopen jaren succesvol was.

Jaarwisseling Achterberg wordt weer een veilig feest

De aandacht voor een veilige, feestelijke jaarwisseling in Achterberg blijft ook in 2025. De samenwerking met bureau COEN loopt naar tevredenheid en zullen we voortzetten. De zoek-tocht naar en borging van alternatieve initiatieven voor de jaarwisseling heeft prioriteit. Dat doen we wederom vanuit de gedachte om iets positiefs te bieden en niet alleen beperkingen op te leggen.

Wat meten we?

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van openbare orde en veiligheid

Link naar wettelijke indicatoren

Wie hebben we daarbij nodig?

Voor een uitgebreid overzicht van de verbonden partij VRU verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 141](#).

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	1.892 N	56 V	1.836 N	1.882 N	1.895 N	1.895 N

6.2 Deelprogramma **HANDHAVING**

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Rhenen is een gemeente waar inwoners, bezoekers en ondernemers veilig zijn en zich veilig voelen.

6.2.1 Voldoende toezicht op en handhaving van de geldende regelgeving waardoor de leefbaarheid in onze samenleving wordt vergroot.

Wat gaan we ervoor doen?

a. Reguliere activiteiten

De reguliere activiteiten in deelprogramma Handhaving richten zich op: Toezicht, juridische en bestuurlijke handhaving en de taken van de boa's.

b. Activiteiten 2025

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Deze wet bepaalt dat de bouwtechnische toets niet meer bij de gemeente ligt. De toetsing ligt bij een onafhankelijke partij. Dit geldt nu alleen voor nieuwbouw van panden die onder gevolgklasse 1 vallen, bijvoorbeeld eengezinswoningen en eenvoudige bedrijfsgebouwen. Hiervoor heffen we 1,97% leges (tarief 2024) van de bouwkosten. Wanneer plannen niet onder de Wkb vallen, vragen we voor het toetsen van het bouwtechnische deel 1,09% aan leges (tarief 2024). Tot nu toe zijn er weinig aanvragen die onder de Wkb vallen. De verwachting is dat dit er meer worden. Team Vergunningen en Team Veiligheid en Handhaving houden hier zicht op. De minister bepaalt voor 1 december 2024 of op 1 juli 2025 of de Wkb ook voor verbouwactiviteiten geldt.

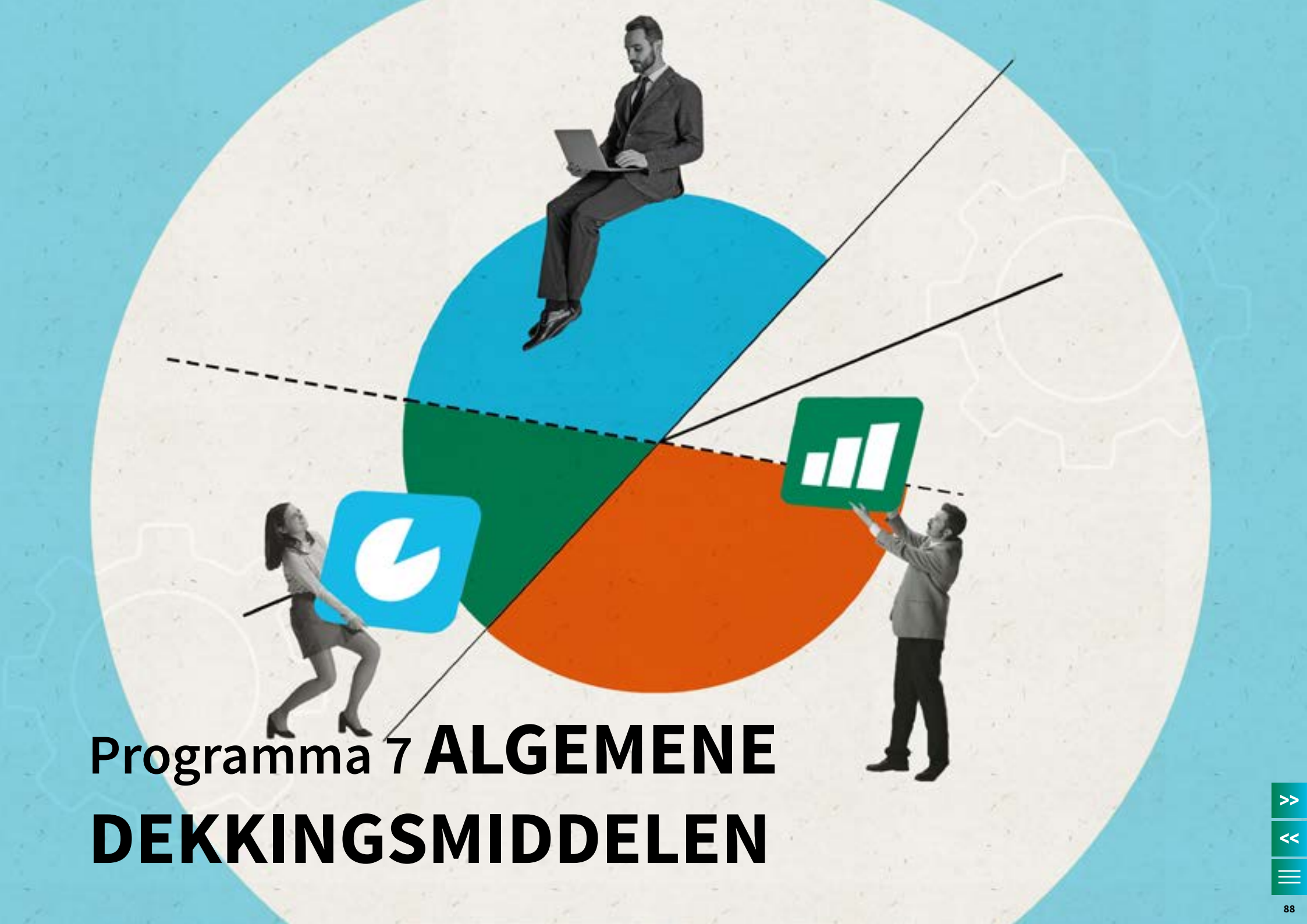
Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

Bestaand beleid

2025			2026	2027	2028
Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
756 N	0 N	756 N	684 N	684 N	684 N

Programma 7 **ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN**

Inleiding

In dit programma zijn de middelen verantwoord die vooraf geen bepaald bestedingsdoel hebben of niet toe te rekenen zijn aan de inhoudelijke programma's. Voorbeelden hiervan zijn: belastingen, uitkeringen uit het gemeentefonds, treasury, dividend en onverdeelde lasten (stelposten).

Het programma Algemene dekkingsmiddelen is onderverdeeld in twee deelprogramma's:

1. Belastingen
2. Overige algemene dekkingsmiddelen.

De beleidsdoelen belastingen zijn opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Bestaand beleid	43.054 V	615 N	42.439 V	40.241 V	40.714 V	41.111 V

7.1 Deelprogramma **BELASTINGEN**

In het deelprogramma belastingen zijn alle belastingopbrengsten opgenomen evenals de dienstverleningsovereenkomst (DVO) uitvoering belastingen met de gemeente Ede.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten
(in € x 1.000)

Bestaand beleid

Wat meten we?

Link naar
wettelijke indicatoren

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de ontwikkeling van de wettelijk voorgeschreven indicatoren op het gebied van belastingen

	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
	5.738 V	0 N	5.738 V	5.915 V	6.183 V	6.414 V

In dit deelprogramma zijn alle overige baten en lasten (inclusief reserves) verantwoord die we niet aan de inhoudelijke programma's kunnen toerekenen. Hieronder vallen de uitkeringen uit het gemeentefonds, rentelasten, vennootschapsbelasting, stelposten voor loon- en prijsinflatie en de posten onvoorzien. Verder worden in dit deelprogramma

onze deelneming in de Bank Nederlandse Gemeenten en Vitens verantwoord. Voor een uitgebreid overzicht van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen op [pagina 142-143](#).

Wat gaat het kosten?	2025			2026	2027	2028
	Saldo baten en lasten	Mutatie reserves	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat	Geraamd resultaat
Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)						
Bestaand beleid	37.316 V	615 N	36.701 V	34.326 V	34.531 V	34.696 V

Nadere toelichting algemene (dekkings)middelen

De nadere toelichting van het overzicht algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de volgende componenten:

- a. lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- b. uitkering uit het gemeentefonds
- c. dividend
- d. saldo van de financieringsfunctie
- e. overige algemene dekkingsmiddelen

a. Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

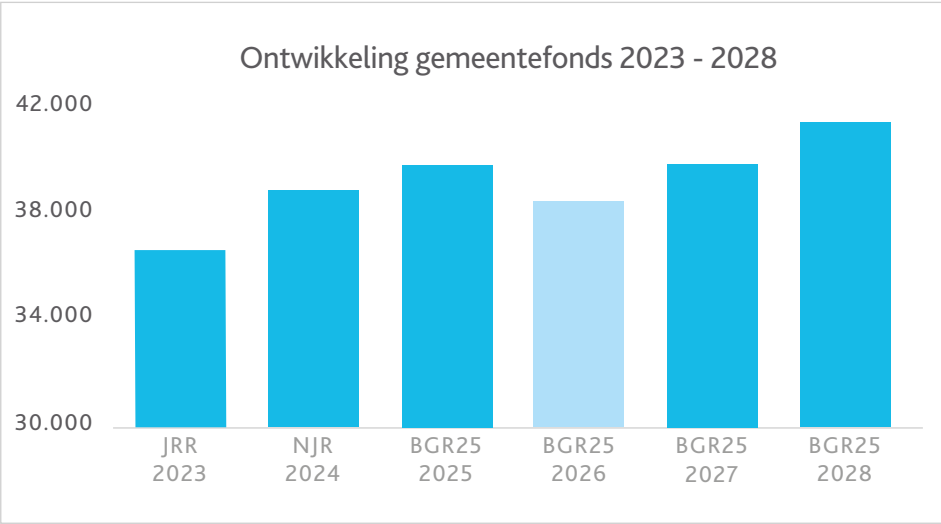
(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
OZB woningen	3.906 V	4.036 V	4.252 V	4.432 V
OZB niet-woningen	1.741 V	1.788 V	1.840 V	1.892 V
Overige belastingen*	391 V	391 V	391 V	391 V
Totaal	6.038 V	6.215 V	6.483 V	6.715 V

* De indexering van de overige belastingen is gereserveerd op een stelpost.

b. Uitkering uit het gemeentefonds (meicirculaire 2024)

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Uitkering gemeentefonds (meicirculaire 2024)	39.905 V	38.461 V	39.873 V	41.430 V
Totaal	39.905 V	38.461 V	39.873 V	41.430 V

In onderstaande grafiek is het verloop van de uitkering uit het gemeentefonds.

In 2026 is een sterke daling van het gemeentefonds zichtbaar. In het spraakgebruik het ravijnjaar genoemd. Bij veel gemeenten zorgt het ravijnjaar voor forse tekorten.

c. Dividend

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Deelneming BNG Bank	130 V	130 V	130 V	130 V
Totaal	130 V	130 V	130 V	130 V

d. Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit de ontvangen rentebaten over de uitzettingen, alsmede de betaalde rentelasten over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant.

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Rentelasten opgenomen geldleningen	1.368 N	1.436 N	1.483 N	1.479 N
Rentebaten verstrekte geldleningen	52 V	52 V	52 V	52 V
Totaal	1.316 N	1.384 N	1.431 N	1.427 N

e. Overige algemene dekkingsmiddelen

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Uitvoeringskosten belastingen	301 N	301 N	301 N	301 N
Stelposten:				
loon en prijsinflatie, taakmutaties circulaires, indexering inkomsten en noodzakelijke beleidsvoornemens PPN2025	1.125 N	2.486 N	3.901 N	5.298 N
Administratieve doorbelasting: rentelasten aan de programma's en interne uren aan project opvang ontheemden	1.371 V	1.327 V	1.348 V	1.355 V
Personeelskosten flexteam en voormalig personeel (inclusief vanaf 2026 extra inhuurbudget)*	1.019 N	1.442 N	1.469 N	1.469 N
Mutaties reserves **	615 N	11 V	12 V	12 V
Overige baten en lasten en onvoorzien ***	631 N	292 N	32 N	37 N
Totaal overige dekkingsmiddelen	2.320 N	3.183 N	4.343 N	5.738 N

* Vanaf 2026 is rekening gehouden met extra inhuur als gevolg van ziekte e.d. (€ 400.000). In 2025 is de verwachte inhuur verwerkt in de programma's op basis van een inschatting in september 2024.

** In 2025 is de terugbetaling van de leenconstructie woonlastendemping 2024 aan de algemene reserve in het bedrag opgenomen.

*** Voor 2025 en 2026 inclusief het bedrag van de woonlastendemping van respectievelijk € 609.000 en € 265.000.

Kosten van de overhead

Overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Personele overhead bedrijfsvoering	6.675 N	6.277 N	6.283 N	6.283 N
Functie spelverdelers (loonkosten als directe kosten aangemerkt)	306 V	306 V	306 V	306 V
Materiële overhead bedrijfsvoering	3.730 N	3.711 N	3.838 N	3.814 N
Toegerekend uit programma dienstverlening	173 N	167 N	170 N	170 N
Toegerekend 33% loonkosten flexteam + knelpuntenbudget	378 N	378 N	378 N	378 N
Subtotaal overhead	10.650 N	10.227 N	10.363 N	10.339 N
Overhead doorbelast aan projecten	370 V	370 V	370 V	370 V
Totale overhead	10.280 N	9.857 N	9.993 N	9.969 N

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting

Met ingang van 1-1-2016 is de Wet op de Vennootschapsbelasting (Wet VPB) van toepassing op alle overheidsbedrijven en dus ook voor de gemeente Rhenen. Deze wet ondersteunt samen met de Wet Markt en Overheid het streven van het kabinet / Europese Unie om een gelijk speelveld te creëren voor overheidsbedrijven en particuliere ondernemingen. De afgelopen jaren was de gemeente geen vennootschapsbelasting verschuldigd. Daarom is hiervoor geen budget opgenomen in de (meerjaren)begroting 2025-2028.

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

De post onvoorzien is in de (meerjaren)begroting in zijn geheel geraamd en niet per (deel) programma. Er is onderscheid gemaakt tussen onvoorzien incidenteel en onvoorzien structureel. De post onvoorzien van € 15.000 per jaar kan ingezet worden als de criteria van de 3-O's van toepassing zijn: **Onvoorzien**, **Onvermijdbaar** en **Onuitstelbaar**.

H3 PARAGRAFEN

Inleiding

De paragrafen vormen een belangrijke informatiebron en overstijgen de programma's. Het doel van de paragrafen is om informatie bijeen te brengen die voorheen op meerdere plaatsen in de begroting stond. Hierdoor is het mogelijk om sneller en beter inzicht te krijgen in deze onderwerpen. De raad heeft hiermee een extra instrument om de uitvoering te kunnen controleren.

De gemeente kent 10 paragrafen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Subsidieverlening
9. Duurzaamheid
10. Openbaarheid

3.1

Lokale heffingen

3.1.0 Inleiding

In het jaar 2025 vormen de lokale heffingen 20% van de totale baten van de gemeente. De lokale heffingen zijn daarmee een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. In deze paragraaf worden de volgende onderdelen toegelicht:

1. Wat zijn lokale heffingen?
2. Het (gemeentelijk) beleid?
3. De inkomsten uit de lokale heffingen.
4. De kostendekking bij de rechten en bestemmingsheffingen.
5. Lokale lastendruk.

3.1.1 Wat zijn lokale heffingen?

De lokale heffingen bestaan uit het totaal van de belastingen, rechten en (bestemmings) heffingen.

Belastingen:

De opbrengsten uit belastingen zijn niet gelabeld en kunnen daarom voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen worden ingezet. Voorbeelden zijn de onroerendzaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting.

Rechten:

Rechten worden geheven voor diensten die geleverd worden aan een individuele aanvrager. Rechten worden ook wel leges of retributies genoemd. Voorbeelden zijn het aanvragen van een rijbewijs of omgevingsvergunning en de lijkbezorging.

Bij het heffen van leges gelden beperkingen: er mag geen winst gemaakt worden op de diensten en voor een aantal diensten heeft het Rijk een maximumtarief bepaald.

(Bestemmings)heffingen:

(Bestemmings)heffingen worden geheven voor specifieke taken of voorzieningen met een

duidelijk algemeen belang. De opbrengsten kunnen uitsluitend besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. De heffingen worden ook wel bestemmingsheffingen genoemd. Voorbeelden zijn de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor deze heffingen geldt dat de gemeente niet meer in rekening mag brengen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

3.1.2 Het gemeentelijk beleid

De gemeenteraad bepaalt welke gemeentelijke lokale lasten inwoners betalen en tevens de hoogte van de tarieven. In het bestuursprogramma 2022 – 2026 is vastgelegd dat we streven naar een gematigde ontwikkeling van de belastingdruk voor onze inwoners.

- a. Voor de OZB-tarieven wordt de waardeontwikkeling op de tarieven gecorrigeerd en houden we rekening met een gewogen inflatiepercentage. Voor 2025 is een verhoging van 2,41% toegepast. Bij de OZB is de waardeontwikkeling van de woningen en niet-woningen in de periode 1-1-2023 en 1-1-2024 in het tarief verrekend. Voor een gemiddelde woning komt het OZB bedrag in 2025 dan uit op het bedrag 2024 verhoogd met 2,41%.
- b. De leges zijn maximaal 100% kostendekkend. Als het kostendeckingspercentage onder de 100% ligt, dan zijn de leges verhoogd het gewogen inflatiepercentage van 2,41%.
- c. Voor de bestemmingsheffingen (riool en afval) zijn de lasten en baten geactualiseerd op basis van verwachte kostenontwikkelingen. Vervolgens is een 100% kostendekkend tarief berekend waarbij bepaalde kosten op basis van eerdere besluitvorming buiten het tarief worden gehouden.

Kwijtscheldingen

Inwoners met weinig vermogen en een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtscheldingen voor de aan gebruikers geheven belastingen (hondenbelasting alleen eerste hond). De raming voor toegekende kwijtschelding is ten opzichte van de begroting 2024 met € 12.000 verhoogd tot € 109.600.

Ambitie vermindering restafval

Eind 2020 is het afval- en grondstoffenbeleid gemeente Rhenen 2020-2030 vastgesteld. Het doel van dit beleid is het bronscheidingspercentage te verhogen en het aantal kilo's restafval per inwoner te verlagen. Met de eerste fase uit het uitvoeringsprogramma van het afval- en grondstoffenbeleid is de bronscheiding met 5,5% gestegen tot 74% en het restafval is afgenomen van 187 kg tot 130 kg per inwoner per jaar. We zien echter dat de huidige maatregelen steeds minder effect hebben op het bevorderen van de bronscheiding en terugdringen van het restafval. In het bestuursprogramma heeft het college opgenomen dat ze het restafval conform de doelstelling in 2023 willen terugbrengen tot 110 kg en in 2026 tot 70 kg per inwoner per jaar. De doelstelling voor 2022 en 2023 hebben we niet gehaald. Het aantal kilo's per inwoner per jaar in 2023 is 121 kg per inwoner. Voor 2024 is de verwachting dat we eind van het jaar op 120 tot 125 kg per inwoner uitkomen. In 2024 hebben we, in lijn met fase 2 van het afval- en grondstoffenbeleid, een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke scenario's voor een nieuw inzamelsysteem. De raad neemt in Q4 2024 een besluit over de invoering van een nieuw inzamelsysteem. Deze keuze zal invloed hebben op het meerjarenperspectief van onze gemeentelijke afvalambitie.

3.1.3 Inkomsten lokale heffingen

De totale geraamde inkomsten uit de lokale heffingen bedragen € 13.191.000. Dit is € 974.000 hoger dan de raming in de begroting 2024 bij de leges- en belastingverordeningen. De verdeling naar soort inkomsten is in onderstaande tabel weergegeven

Inkomsten uit lokale heffingen (x € 1.000)			
	Begroting 2025	Begroting 2024 verordening december 2023	Jaarrekening 2023
Subtotaal belastingen	6.039 V	5.800 V	5.387 V
Subtotaal rechten	1.944 V	1.715 V	2.035 V
Subtotaal (bestemmings)heffingen*	5.209 V	4.702 V	4.092 V
Totaal belastingen, leges en heffingen	13.191 V	12.217 V	11.514 V

**Bij de opbrengsten is geen rekening gehouden met de belastingteruggave in verband met de maatregel woonlastendemping (2023: € 211.500, 2024: € 581.000, 2025: € 609.000)*

In de volgende onderdelen worden de lokale heffingen verder toegelicht. Bij de rechten en (bestemmings)heffingen wordt ingegaan op de kostendekking.

3 1.3.1 Belastingen nader toegelicht

Zoals in paragraaf 1.1 aangegeven zijn de inkomsten uit belastingen niet gelabeld. Deze kunnen voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen worden ingezet.

Financiën

De opbrengst uit belastingen bedragen € 6.039.000. De OZB opbrengst is € 184.000 als gevolg van de toegepaste inflatiecorrectie en de toename van het aantal woningen en bedrijven. De hogere WOZ-waarden (6,0% voor woningen de waarde van de niet-woningen is niet gestegen) worden gecompenseerd door verlaging van de tarieven en hebben op geen invloed op de belastingopbrengst.

Inkomsten uit belastingen (x € 1.000)			
	Begroting 2025	Begroting 2024 verordening december 2023	Jaarrekening 2023
OZB eigendom woningen	3.906 V	3.722 V	3.418 N
OZB eigendom en gebruik niet-woningen	1.741 V	1.688 V	1.565 N
Hondenbelasting	149 V	140 V	139 N
Toeristenbelasting	172 V	172 V	182 N
Precariobelasting	26 V	26 V	40 N
Eigendom roerende woon-/bedrijfsruimten	1 V	1 V	0 N
Ondernemersfonds	45 V	53 V	43 N
Totaal belastingen	6.039 V	5.800 V	5.387 N

Tarieven

Tariefontwikkeling belastingen		
	Begroting 2025	Verordening 2024
OZB eigendom woningen	0,1014%	0,1052%
OZB eigendom en gebruik niet-woningen	0,5145%	0,5037%
OZB gebruik en gebruik niet-woningen	n.v.t.	n.v.t.
Hondenbelasting 1e hond	€ 70,00	€ 68,50
Hondenbelasting 2e hond	€ 176,00	€ 172,00
Hondenbelasting 3e en volgende honden	€ 196,00	€ 191,00
Hondenbelasting kennel	€ 467,00	€ 456,00
Toeristenbelasting	€ 1,59	€ 1,55
Ondernemersfonds	€ 500,00	€ 500,00

3.1.3.2 Rechten nader toegelicht

Zoals in paragraaf 1.1 aangegeven worden rechten geheven voor diensten die geleverd worden aan een individuele aanvrager. Denk aan het aanvragen van een rijbewijs of een omgevingsvergunning. Deze rechten worden ook wel leges of retributies genoemd. Bij het heffen van rechten heeft de gemeenteraad te maken met beperkingen. Er mag geen winst gemaakt worden op de diensten en voor een aantal diensten heeft het Rijk een maximumtarief bepaald.

De gemeente Rhenen kent vier verordeningen voor het heffen van rechten. De verordeningen 2024 zijn in december 2023 vastgesteld.

Verordening	Grondslag van de heffing van leges
1. Verordening leges	Titel 1: algemene dienstverlening Titel 3: dienstverlening vallen onder Europese dienstenrichtlijnen en niet vallend onder titel 2
2. Verordening leges omgevingsvergunningen	Titel 2: dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning
3. Verordening lijkbezorgingsrechten	Gebruik begraafplaats en verleende diensten in verband met de begraafplaats
4. Verordening marktgelden	Gebruik gemeenteground op marktdagen

Financiën

Inkomsten uit rechten (x € 1.000)			
	Begroting 2025	Begroting 2024 verordening december 2023	Jaarrekening 2023
Verordening leges omgevingsvergunningen (hoofdstuk 1 en 3)	460 V	432 V	356 V
Verordening leges omgevingsvergunningen (hoofdstuk 2)	912 V	716 V	1.121 V
Verordening lijkbezorgingsrechten	564 V	557 V	549 V
Verordening marktgelden	8 V	10 V	10 V
Totaal rechten	1.944 V	1.715 V	2.035 V

De totale opbrengsten zijn ten opzichte van de begroting 2024 € 231.000 gestegen. De legesopbrengsten bij titel 1 en 3 zijn € 28.000 hoger. De hogere opbrengst is grotendeels een gevolg van de verhoging van de rijksleges voor rijbewijzen. De legesopbrengsten bij titel 2 worden € 196.000 hoger geraamd. Dit is een gevolg van een hoger geraamde opbrengst van leges als gevolg van de woningbouw.

Kostendekking leges

Kostendekking leges (x € 1.000)			
	Begroting 2025	Begroting 2024 verordening december 2023	Jaarrekening 2023
Verordening leges hoofdstuk 1 en hoofdstuk 3	43%	43%	44%
Verordening leges omgevingsvergunningen hoofdstuk 2	82%	80%	102%
Verordening lijkbezorgingsrechten	95%	98%	92%
Verordening marktgelden	n.b.	n.b.	n.b.

Verordening leges Hoofdstuk 1 en 3

De kostendekking van de leges hoofdstuk 1 is 49%. Dit is vergelijkbaar met het percentage van 2024 (€ 48%). In de diverse hoofdstukken zijn er wel verschillen in dekkingspercentages. Het dekkingspercentage voor reisdocumenten stijgt van 64% naar 78%. Dit komt door de daling van de personeelskosten. De raming voor de extra benodigde capaciteit voor de zogenaamde paspoortenpiek is in de begroting 2025 naar beneden bijgesteld. Als gevolg hiervan stijgt het dekkingspercentage. Daarentegen daalt het dekkingspercentage voor leges burgerlijke stand van 38% naar 28%. Dit is een gevolg van het ramen van meer huwelijksvoltrekkingen waarbij de kosten beperkt stijgen. De kostendekking van de leges hoofdstuk 3 ligt op 10%. In 2024 was dit 18%. In omvang is de organisatie van evenementen het grootste bestanddeel van de legesopbrengst. Het dekkingspercentage daalt van 13% naar 5%. Dit is een gevolg van een lager geraamd aantal grote evenementen.

Verordening leges Hoofdstuk 2

De kostendekking van de leges titel 2 is geraamd op 82%, in de begroting 2024 was dit 80%. Het hogere dekkingspercentage is een gevolg van de hogere legesopbrengst op grond van de woningbouwplanning. De kosten stijgen in mindere mate.

Verordening lijkbezorgingsrechten

De kostendekking van de verordening lijkbezorgingsrechten ligt het 95% iets lager dan het percentage van 2024. De daling van het percentage is een gevolg van de hogere toevoeging van grafrechten en afkoop onderhoud aan de voorziening.

Verordening marktgelden

De kostendekking van de verordening marktgelden wordt gelet op de beperkte omvang niet berekend.

Tariefontwikkeling marktgelden		
	Begroting 2025	Verordening 2024
Tarief per strekkende meter	2,56	2,80

Via de link/qrcode hiernaast vindt u de specificatie kostendekking rechten.

Specificatie kostendekking rechten

3.1.3.3 (Bestemmings)heffingen nader toegelicht

Heffingen worden in rekening gebracht voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De opbrengsten kunnen alleen besteed worden aan die specifieke taak of voorziening waarvoor de heffing is opgelegd. Het gaat hierbij om de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de heffingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt. Voor deze heffingen wordt de kostendekking daarom weergegeven.

Verordening

Grondslagen (bestemmings)heffing

Verordening rioolheffing

Gebruik van riolering voor afvalwater

Verordening afvalstoffenheffing

Dienstverlening voor het ophalen en verwerken van afval

Financiën

Inkomsten uit (bestemmings)heffingen (x € 1.000)

	Begroting 2025	Begroting 2024 verordening december 2023	Jaarrekening 2023
Riolering	2.079 V	2.095 V	1.678 V
Afvalstoffenheffing	3.130 V	2.607 V	2.414 V
Totaal rechten	5.209 V	4.702 V	4.092 V

Rioolheffing

De kosten van rioolheffing zijn ten opzichte van de begroting 2024 beperkt met € 16.000 gedaald. In de Perspectiefnota 2025 is uitgegaan van een stijging van de kosten met € 34.000. De lagere kosten worden met name veroorzaakt door een lager renteomslagpercentage. De lagere kosten betekenen een daling van het tarief rioolrecht 2025 met € 1,00 ten opzichte van het tarief 2024.

Afvalstoffenheffing

De kosten van afvalverwerking zijn ten opzichte van de begroting 2024 met € 523.000 gestegen. In de Perspectiefnota 2025 is uitgegaan van een stijging van de kosten met € 486.000. Ten opzichte van het tarief 2024 stijgt het tarief afvalstoffenheffing in 2025

met € 70. De stijging wordt met name veroorzaakt door de vertraging in de afvalambitie, gestegen personeelskosten en het opnemen van investeringen op basis van nog door de raad te kiezen scenario's. In de begroting 2024 hadden we voor de jaarschijf 2025 rekening gehouden met een stijging van het tarief € 32. Voor een analyse van de verschillen verwijzen wij u naar de link/qr-code onderaan deze pagina.

Kostendekking (bestemmings-)heffingen

Zoals onder 3.1.1. aangegeven worden bestemmingsheffingen geheven voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Er mag op het niveau van de verordening geen winst gemaakt worden. De gemeente Rhenen heeft twee verordeningen voor het heffen van bestemmingsheffingen. De verordeningen 2025 worden in december 2024 vastgesteld.

Kostendekking (bestemmings-)heffingen per verordening			
	Begroting 2025	Begroting 2024 verordening december 2023	Jaarrekening 2023
Kostendekking rioolheffing	95%	95%	94%
Kostendekking afvalstoffenheffing	97%	97%	86%

Het 100% kostendekkend maken van de tarieven maakt onderdeel uit van het voorstel ombuigingsmaatregelen van het college.

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de kostendekking per heffing.

Kostendekking per heffing

3.1.4 Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft aan wat een gemiddeld meerpersoonshuishouden met een eigen woning in Rhenen aan woonlasten kwijt is. De stijging van de lastendruk in 2025 ten opzichte van 2024 bedraagt € 111. Dit is een stijging van 12,2%. In onderstaande tabel is te zien hoe de lokale lastendruk opgebouwd is.

Ontwikkeling lokale lastendruk			
	Begroting 2025	Verordening 2024	Verordening 2023
OZB-eigenaren (gemiddelde woning)	€ 460,51	€ 438,82	€ 404,71
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	€ 398,00	€ 328,00	€ 313,00
Demping woonlasten*	-€ 72,65	-€ 74,72	-€ 27,50
Rioolheffing (aansluiting)	€ 114,00	€ 116,00	€ 96,00
Rioolheffing (gebruik op basis van 118 m³)	€ 115,00	€ 96,07	€ 74,09
Totaal	€ 1.014,86	€ 904,17	€ 860,30
Gebruiker	€ 440,35	€ 349,35	€ 359,59
Eigenaar	€ 574,51	€ 554,82	€ 500,71
Eigenaar en gebruiker	€ 1.014,86	€ 904,17	€ 860,30

Demping Woonlasten

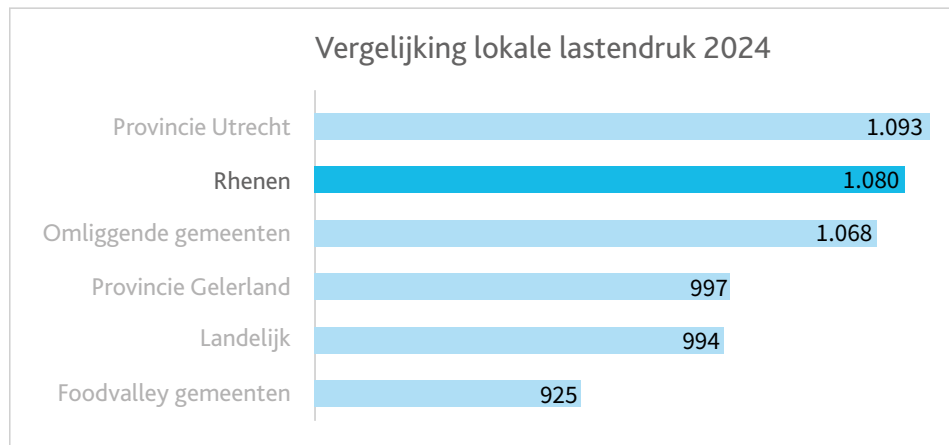
In 2022, 2023 en 2024 is de lastendruk van inwoners verlaagd middels een generieke maatregel waarmee de belastingaanslagen voor alle huishoudens zijn verlaagd. In de begroting 2024 is besloten om de middelen voor de woonlastendemping te verdelen over de jaren 2024-2026 zodat een gelijkmatig woonlastenontwikkeling wordt bewerkstelligd. Door de in de Perspectiefnota geschetste kostenontwikkelingen van met name de afvalinzameling is het met de inzet van de huidige middelen voor de woonlastendemping niet mogelijk om een gelijkmatige kostenontwikkeling te realiseren. De lokale lasten stijgen in 2025 en 2026 met respectievelijk 12,2% en 6,1%. Zonder de woonlastendemping zou dit 20,3% en 9,2% zijn. Ook voor 2027 verwachten we op basis van huidige meerjarenbegroting nog een stijging van 7,7%.

Berekening woonlastendemping Gelijkmatig ontwikkeling woonlasten					
	2024	2025	2026	2027	2028
Woonlasten	€ 978,89	€ 1.087,51	€ 1.108,19	€ 1.159,08	€ 1.192,19
Woonlastendemping	-€ 74,72	-€ 72,65	-€ 31,66		
	€ 904,17	€ 1.014,86	€ 1.076,53	€ 1.159,08	€ 1.192,19
		12,2%	6,1%	7,7%	2,9%
		20,3%	9,2%		

3.1.4.1 Lokale lastendruk in perspectief

Jaarlijks publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) de Atlas van de lokale lasten. Op basis van de gegevens van deze Atlas is voor het jaar 2024 een vergelijking gemaakt van de lokale lastendruk van de gemeente Rhenen in vergelijking met:

1. Het landelijke gemiddelde;
2. Het gemiddelde van 7 omliggende gemeenten;
3. Het gemiddelde van de 8 gemeenten in de regio Foodvalley;
4. Het gemiddelde van de gemeenten in de provincie Utrecht;
5. Het gemiddelde van de gemeenten in de provincie Gelderland.

Via de link/qr-code hiernaast is de Atlas lokale lasten beschikbaar

Link naar Atlas lokale lasten

3.2

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de uitvoering van onze taken zijn risico's niet te vermijden. Risico's kunnen impact hebben op de realisatie van onze doelen. Het is daarom belangrijk om ze in beeld te hebben, zorgvuldig af te wegen en passende beheersmaatregelen te nemen. Als risico's zich voordoen dan willen wij ze financieel kunnen opvangen. De ratio weerstandvermogen geeft een indicatie of wij hiertoe in staat zijn. Een gezond weerstandvermogen is $> 1,0$.

Dit betekent dat we financiële tegenvallers kunnen opvangen zonder dat dit leidt tot ombuigingen of aanpassingen in de uitvoering van taken. In onderstaande tabel is de totale beschikbare weerstandscapaciteit in beeld gebracht naar de stand daarvan op 31 december van het betreffende jaar.

(x € 1.000)	JRR2023	BGR24-2024	BGR25-2025	BGR25-2026	BGR25-2027	BGR25-2028
Weerstandscapaciteit exploitatie (structureel):	1.628	1.020	1.256	1.261	1.266	1.271
Weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel):	25.466	23.922	24.937	24.878	24.785	24.744
Totale weerstandscapaciteit	27.094	24.942	26.193	26.139	26.051	26.015

Weerstandscapaciteit exploitatie

De weerstandscapaciteit die in de in de exploitatie beschikbaar is, dient vooral voor het opvangen van structurele financiële restrisco's. De aanwezige weerstandscapaciteit bestaat uit:

1. raming voor onvoorzien en de
2. onbenutte belastingcapaciteit.

(x € 1.000)	JRR2023	BGR24-2024	BGR25-2025	BGR25-2026	BGR25-2027	BGR25-2028
Weerstandscapaciteit exploitatie (structureel):						
Raming voor onvoorzien (alleen bij begroting)	0	0	15	20	25	30
Onbenutte belastingcapaciteit	1.628	1.020	1.241	1.241	1.241	1.241
Totale weerstandscapaciteit exploitatie	1.628	1.020	1.256	1.261	1.266	1.271

1. Onvoorzien

Voor het opvangen van onvoorziene incidentele lasten is jaarlijks € 10.000. beschikbaar. Voor onvoorziene structurele lasten is het bedrag € 5.000 per jaar.

2. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit richt zich op financiële ruimte bij de onroerende zakenbelasting en de bestemmingsheffingen afval en riolering. Het verschil tussen het gemiddelde OZB tarief van de gemeente en het normtarief dat door het Rijk wordt gehanteerd geeft de financiële ruimte bij de OZB weer. Bij de heffingen riolering en afval gaat het om de financiële ruimte tot aan het niveau van 100% kostendekking.

Weerstandscapaciteit vermogen

De weerstandscapaciteit die in het vermogen beschikbaar is, dient vooral voor het opvangen van incidentele financiële restrisco's. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden ingezet. De aanwezige weerstandscapaciteit bestaat uit:

1. algemene reserve,
2. niet beklemd bestemmingsreserves* en de
3. stille reserves.

** De beklemd bestemmingsreserves zijn niet meegenomen omdat we daarover niet vrij kunnen beschikken. Vaak zijn deze reserves structureel ingezet ten gunste van de exploitatie of er liggen afspraken met derden aan ten grondslag. Voorbeelden hiervan zijn de bruto methode reserves voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen.*

(x € 1.000)	JRR2023	BGR24-2024	BGR25-2025	BGR25-2026	BGR25-2027	BGR25-2028
Weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel):						
Algemene reserve	17.027	17.074	17.579	17.461	17.411	17.363
Resultaat lopende jaar (voor bestemming resultaat)	554	-	-	-	-	-
Niet beklemd bestemmingsreserves	7.885	6.848	7.358	7.417	7.374	7.381
Stille reserves	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Totale weerstandscapaciteit	25.466	23.922	24.937	24.878	24.785	24.744

Algemene reserve en niet beklemd bestemmingsreserves

Voor de algemene reserve geldt dat die geen specifieke bestemming heeft en daardoor vrij kan worden ingezet voor het opvangen van financiële restrisco's. Dit geldt ook voor de niet beklemd bestemmingsreserves. Voor deze reserves heeft de raad wel een bestemming bepaald, maar deze reserves zijn niet structureel ingezet ten gunste van de exploitatie. Hierdoor kan de raad met het wijzigen van de bestemming, die reserves inzetten voor het opvangen van de restrisco's.

Stille reserves

Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een (eenmalig) financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Van een stille reserve is pas sprake als het bezit (vaste activa) niet duurzaam aan de bedrijfsuitoefening is verbonden. De meeste gemeentelijke eigendommen zoals schoolgebouwen, sportvelden en het gemeentehuis worden gebruikt voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Deze bezittingen zijn duurzaam aan de bedrijfsuitoefening verbonden. Een eventueel

hogere marktwaarde mag daarom niet meegenomen worden bij de bepalen van de hoogte van de stille reserve. Als gemeente hebben wij een beperkt aantal activa in bezit die niet duurzaam aan de bedrijfsuitoefening verbonden zijn (bijvoorbeeld verhuurde gronden). Voor het bepalen van de hoogte van de stille reserve dient de directe opbrengstwaarde van het bezit bekend te zijn. Ook moet het bezit direct verkoopbaar of verhandelbaar te zijn. Dit is bij het gemeentelijk bezit vaak niet van toepassing. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit zijn de stille reserves daarom als een p.m.-post opgenomen.

Weerstandvermogen

Ratio weerstandvermogen

De ratio weerstandvermogen geeft de verhouding weer tussen de hoogte van de restrisico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare middelen om deze risico's te kunnen opvangen (beschikbare weerstandscapaciteit). Restriscio's zijn risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen om die af te dekken.

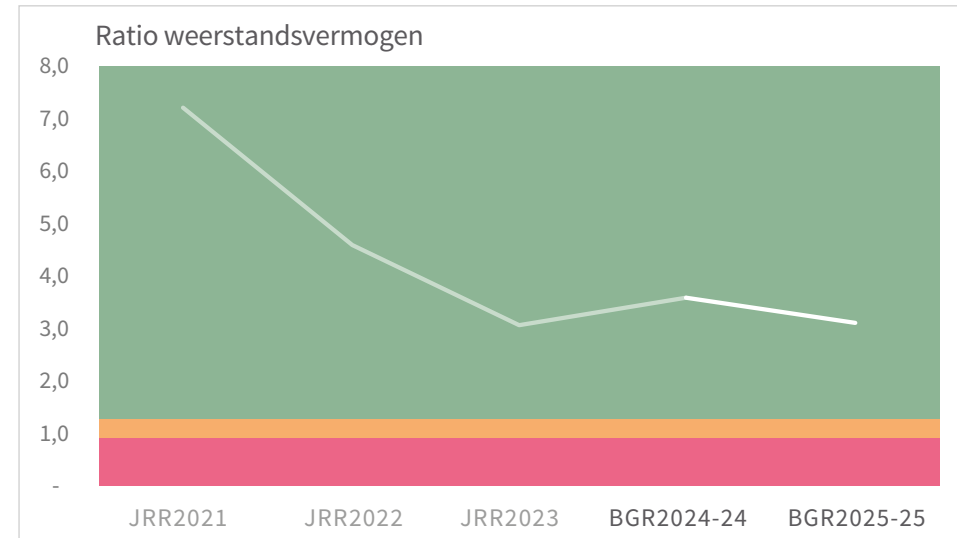
Als een financieel restrisico zich in de praktijk voordoet, leidt het tot uitgaven voor de gemeente. Bij een tekort aan liquide middelen, kan het nodig zijn om een lening aan trekken. Die brengt extra rentelasten met zich mee.

In de begroting 2025 komt de ratio weerstandvermogen uit op 3,1 (jaarstukken 2023: 3,2). Volgens ons eigen beleid dient de ratio groter of gelijk te zijn aan 1,0. De ratio is de afgelopen jaren sterk gedaald, maar kan voor 2025 nog steeds als uitstekend worden aangemerkt.

$$\text{Ratio weerstandvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{26.193.000}{8.400.000} = 3,1$$

Een ratio van 3,1 geeft aan dat we met de beschikbare weerstandscapaciteit drie keer de omvang van de restrisico's kunnen afdekken.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de ratio weerstandvermogen voor de jaren 2021 tot en met de begroting 2025 weergegeven.

Risico's - benodigde weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel zijn de top 10 restrisico's weergegeven. De hoogte van de (rest) risico's van nieuwe wet- en regelgeving zoals de omgevingswet en de wet inburgering

zijn niet financieel vertaald. Vooralsnog gaan we ervan uit dat het Rijk gemeenten voldoende hiervoor compenseert. Dat is echter niet het beeld in de afgelopen jaren. In onderstaand overzicht is nieuwe wet- en regelgeving daarom als P.M. aangemerkt.

Nr.	Risico	Kans	Financieel gevolg Min.	Financieel gevolg Max.	Incidenteel of structureel?
1	Open einde regelingen				
1.1	Jeugd	90% (1x per jaar)	€ 65.000	€ 400.000	Structureel
1.2	Participatie (BUIG)	50% (1x per 2-5 jaar)	€ 65.000	€ 200.000	Structureel
1.3	Wet maatschappelijke ondersteuning	90% (1x per jaar)	€ 65.000	€ 200.000	Structureel
2	Overige risico's				
2.1	Pandemieën	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	€ 45.000	€ 150.000	Incidenteel
2.2	Vervuiling en overige schades aan de openbare ruimte	90% (1x per jaar)	€ 15.000	€ 50.000	Incidenteel
3	Klimaatveranderingen				
3.1	Hitte en droogte	70% (1x per 1-2 jaar)	€ 50.000	€ 150.000	Structureel
3.2	Wateroverlast en waterveiligheid	50% (1x per 2-5 jaar)	€ 50.000	€ 150.000	Structureel
3.3	Kou	10% (1x per 10 jaar)	€ 125.000	€ 450.000	Structureel
4	Bedrijfsvoering				
4.1	Fraude & Oplichting	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	€ 15.000	€ 35.000	Structureel
4.2	Personeel	70% (1x per 1-2 jaar)	€ 10.000	€ 100.000	Structureel
4.3	Cybersecurity	30% (1x per 5-10 jaar)	€ 150.000	€ 1.700.000	Structureel
4.4	Voldaan aan NIS II	70% (1x per 1-2 jaar)	€ 10.000	€ 400.000	Incidenteel
4.5	AVG	30% (1x per 5-10 jaar)	€ 25.000	€ 55.000	Structureel
4.6	ICT	50% (1x per 2-5 jaar)	€ 25.000	€ 270.000	Structureel
5	Aansprakelijkheid				
5.1	Bedrijfsongevallen	10% (1x per 10 jaar)	€ 15.000	€ 50.000	Structureel
5.2	Eigen risico verzekeringen	50% (1x per 2-5 jaar)	€ 10.000	€ 30.000	Structureel
6	Grote projecten en voorzieningen				
6.1	Herontwikkeling Passantenhaven	50% (1x per 2-5 jaar)	€ -	€ 20.000	Incidenteel
6.2	Riolering	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	€ 100.000	€ 450.000	Structureel
6.3	Nog te verkopen grond	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	N.n.b.	N.n.b.	Incidenteel
6.4	Bouw MFC Rhenen	90% (1x per jaar)	€ 50.000	€ 150.000	Incidenteel
6.5	Nieuwe bouw en/of grond initiatieven	30% (1x per 5-10 jaar)	€ 15.000	€ 50.000	Incidenteel
6.6	Langdurige bouwvertraging	10% (1x per 10 jaar)	N.n.b.	N.n.b.	Incidenteel
6.7	Duurzaamheid	30% (1x per 5-10 jaar)	€ 15.000	€ 65.000	Incidenteel
7	Verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen				
7.1	Veiligheids regio Utrecht	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	€ 20.000	€ 110.000	Structureel
7.2	Regio FoodValley	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	€ 15.000	€ 110.000	Structureel
7.3	Gemeente Veenendaal	5% (minder dan 1x per 10 jaar)	€ 20.000	€ 90.000	Structureel

Nr.	Risico	Kans	Financieel gevolg Min.	Financieel gevolg Max.	Incidenteel of structureel?
8	Nieuwe wetgeving en taken				
8.1	Spreidingswet	50% (1x per 2-5 jaar)	N.n.b.	N.n.b.	Incidenteel
8.2	Opvang ontheemden	50% (1x per 2-5 jaar)	N.n.b.	N.n.b.	Incidenteel
9	Financieel				
9.1	Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	10% (1x per 10 jaar)	€ 150.000	€ 500.000	Structureel
9.2	Tekorten incenditeel	70% (1x per 1-2 jaar)	€ -	€ 500.000	Incidenteel
10	Economische effecten				
10.1	Leningen	10% (1x per 10 jaar)	€ 25.000	€ 100.000	Structureel
10.2	Faillissementen (debiteuren, leveranciers)	10% (1x per 10 jaar)	€ 15.000	€ 35.000	Structureel

Benodigde weerstandscapaciteit: € 8.400.000

De benodigde weerstandscapaciteit is verlaagd van € 8,7 miljoen naar € 8,4 miljoen. Een deel van de risico's bij jeugd die vorig jaar (jaarstukken 2023) niet mee waren genomen zijn nu wel in de budgetten zijn verwerkt. Ook is het risicobedrag op minder bijdrage vanuit het Gemeentefonds verminderd. Daartegenover staan incidentele risicovehogende onderdelen. Hier gaat het om het eventueel niet volledig op tijd aan NIS II voldoen. En een eventueel overblijvend tekort na de ombuigingen in 2026.

Kengetallen

Om het inzicht in de financiële positie van gemeenten te verbeteren is vanuit de financiële wet- en regelgeving (BBV) een standaard set van financiële kengetallen voorgeschreven. In

onderstaande tabel zijn deze kengetallen voor de jaren 2023 tot en met 2028 gepresenteerd (stand per 31 december). Een uitgebreide toelichting vindt u terug in het onderdeel Financieel beeld 2025-2028.

Kengetal ultimo jaar		Kengetallen gemeente Rhenen					Signaalwaarden GTK* 2020 provincie			
		JRR 2023	BGR 2024	BGR 2025-25	BGR 2025-26	BGR 2025-27	BGR 2025-28	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1	Structurele exploitatieruimte	5,0%	0,8%	-3,7%	-7,1%	-7,3%	-6,4%	>0%	0%	<0%
2.1	Netto-schuldquote	59%	88%	89%	100%	101%	98%	<90%	90%-130%	>130%
2.2	Netto-schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	53%	82%	82%	93%	94%	92%	<90%	90%-130%	>130%
3	Weerstandsvermogen	3,1	3,6	3,1	-	-	-	>1,0	0,8 ≤ x < 1,0	<0,8
4	Grondexploitatie	0,6%	0,9%	-0,2%	-0,5%	-0,5%	-0,5%	<20%	20%-35%	>35%
5	Belastingcapaciteit	95%	96%	100%	-	-	-	<95%	95%-105%	>105%
6	Solvabiliteitsratio	33%	30%	31%	29%	29%	29%	>50%	20%-50%	<20%

*GTK: Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020 van de provincies

3.3

Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.0 Inleiding

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Aangezien de uitgaven voor onderhoud van kapitaalgoederen op diverse beleidsvelden voorkomen, is deze paragraaf van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor een langdurige investering nodig is, bijvoorbeeld gebouwen en wegen. In deze paragraaf beschrijven we het beleid over het onderhoud van kapitaalgoederen. Daarnaast geven we informatie over de uitgaven voor dit onderhoud. De kapitaalgoederen zijn verdeeld in:

- Wegen
- Riolering en water
- Groen
- Gebouwen

In deze paragraaf worden (in overeenstemming met het BBV) voor de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen het beleidskader en de financiële uitgaven aangegeven. Wat we met het onderhoud aan de kapitaalgoederen willen bereiken is voor de gemeente Rhenen beschreven in de volgende nota's:

	Nota	Vaststelling	Actualisatie	Kwaliteitsniveau	Achterstallig onderhoud
Openbare ruimte	(beeld)Kwaliteitsplan	2025	2030	Basis	Nee
Wegen	Beheerplan wegen	2024	2029	Basis	Nee
Riolering	Water Riool plan	2023	2027	Normen Rioned	Nee
Groen	Groenbeleidsplan	2023	2028	Basis	Nee
Gebouwen	Efficiënt en effectief faciliteren vanuit goed eigenaarschap (vastgoedbeleid)	2020		NEN	Nee
	Onderhoudsplan gebouwen (MJOP)	2021	2024		

3.3.1. Integrale projecten

Waar onderhoud van enige omvang nodig is, wordt dit onderhoud integraal uitgevoerd. Hierdoor wordt een maximaal rendement op de investering verkregen. Het kader voor de projecten wordt vanuit het beleidsveld per onderdeel gegeven. Op deze manier dragen projecten bij aan de bedoeling. De projecten zijn onderdeel van de meerjarenplanning openbare ruimte 2024-2029.

In 2025 is de planning dat in uitvoering is:

- Paardenveld - vervangen riool en inrichten als gebiedsontsluitingsweg;
- Centrumplan Elst - herinrichting van een deel van de Schoolweg;
- Platanenlaan - aanleg gescheiden rioolstelsel en verkeersveilige inrichting van de woonstraat;
- Larikslaan - aanleg gescheiden rioolstelsel en een verkeersveilige inrichting van de woonstraat.

Ook werken we aan:

- De Nieuwe Veenendaalseweg - het betreft de gefaseerde realisatie van het voorlopig ontwerp in een integrale aanpak. Hierbij wordt rekening gehouden met de voortgang van het gezondheidscentrum;
- Emmalaan – een rioolvervanging samen met een klimaatadaptieve, verkeersveilige inrichting van de straat;
- Trambaanweg en Cuneralaan (gedeeltelijk) - afkoppelen van de woningen en optimaliseren van het rioolstelsel.

Voor 2025 werken we vooral in de voorbereiding van deze projecten. Maar een aantal projecten gaat in de loop van het jaar in uitvoering.

3.3.2. Wegen

Het groot onderhoud aan de wegen vindt plaats op de wijze zoals vastgelegd in het Beheerplan Wegen. Het dagelijks onderhoud op basis van het Beeldkwaliteitsplan. Tot het beheer behoort ook het onderhoud aan markeringen en gladheidsbestrijding. Assetmanagement maakt onderdeel uit van het beheer. Wanneer daar aanleiding toe is leidt dat tot een integraal project of een incidentele aanpassing.

Financiële consequenties

Exploitatielasten wegen (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Kapitaallasten (afschrijving en rente)	536	589	655	687
Groot onderhoud	263	271	279	279
Overige beheers- en onderhoudskosten (excl. personeel)	381	381	381	381
Totaal exploitatielasten wegen	1.180	1.241	1.314	1.347
Totaal exploitatiebatens wegen	-161	-161	-161	-161
Totaal exploitatiebatens en -lasten wegen	1.019	1.079	1.153	1.185

Waarde kapitaalgoederen wegen (€ 1.000)	2025	2026	2027	2028
Investeringen wegen	7.779	8.474	10.309	11.579
Investeringen openbare verlichting	2.173	2.469	2.356	2.242

3.3.3 Riool en water

De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het opvangen en verwerken van riool-, regen- en grondwater staat in de wet Milieubeheer en Waterwet. Inmiddels beheren we een stelsel van circa 140 km aan riolering, met in dat stelsel randvoorzieningen als gemalen en bergbezinkbassins. Onderhoud of vervanging is afhankelijk van de uitkomsten van inspecties, meten en berekenen. Deze informatie wordt gebruikt voor de meerjarenplanning. Waar mogelijk leidt dat tot een integraal project.

Hoe wij dit stelsel onderhouden en optimaliseren is beschreven in het Waterrioolplan 2023

- 2027 (WRP) dat in september 2022 door de raad is vastgesteld. Het WRP zet het beleid en beschrijft het beheer van het rioolstelsel en de watertaken voor de komende 5 jaar. De gemeente heeft ook een taak om de gevolgen van weersextremen zoals wateroverlast aan te pakken. Dit wordt toegelicht in de paragraaf duurzaamheid.

In het kader van groot onderhoud staan in 2025 de volgende projecten op de planning:

- Relinen van diverse strengen in Rhenen, Elst en Achterberg;
- Voorbereiden onderhoud riolering Veenendaalsestraatweg westzijde;
- Onderhoud riolering Cunerauweg ter hoogte van Rhenendaal;
- Aanleg koppelriool Elst (afhankelijk van de voortgang van bouwplan Dorpshuis Elst).

Het dagelijks beheer zorgt voor een juiste werking van het rioolstelsel. Het betreft dan zaken als het reinigen, kleine reparaties, het verhelpen van verstoppingen en het maken van nieuwe huisaansluitingen. Daarnaast wordt onderhoud uitgevoerd in de vorm van:

- inspectie riolering;
- reinigen van rioolbuizen, inspectieputten, kolken en bijzondere constructies, zoals wadi's;
- inspectie en onderhouden gemalen.

Financiële consequenties

De kosten voor het onderhouden, beheren en vervangen van het rioolstelsel en de rioolvoorzieningen bestaat uit het dagelijks beheer en de investeringslasten van de renovaties, vervangingen en verbeteringen van de rioleringen. De financiering van de rioleringszorg wordt gedekt uit de rioolheffing. Voor de investeringen in riolering zijn de bedragen beschikbaar die overeenkomen met het Waterrioolplan 2022.

Exploitatielasten riolering (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Kapitaallasten (afschrijving en rente)	684	698	770	829
Overige beheers- en onderhoudskosten (exclusief personeel)	502	484	554	511
Totaal exploitatielasten riolering	1.187	1.182	1.324	1.340

Waarde kapitaalgoederen riolering (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Investerings	17.384	17.651	19.496	20.891

3.3.4 Openbaar groen

Onder openbaar groen in deze paragraaf worden begrepen het beheer en onderhoud van bomen, bermen, beplanting, speelvoorzieningen en begraafplaatsen (exclusief gebouwen). Groen volgt onder andere de opgave op het gebied van ruimtelijk adaptatie. Zoals ook beschreven in paragraaf 2.3.1 Deelprogramma Verkeer en Openbare Ruimte: We herijken in 2025 het beeldkwaliteitsplan met meer aandacht voor klimaatmaatregelen en biodiversiteit. Er ontbreken meetlatten en de huidige meetlatten worden geactualiseerd. Deze herijking van het beeldkwaliteitsplan wordt in 2025 afgerond. Verder staat voor 2025 naast het reguliere onderhoud een verdere invoering van de diversiteit in gemeentelijke plantvakken. En ontwikkelen we waar mogelijk meer groen.

Financiële consequenties

De kosten voor openbaar groen bestaan uit de kosten die gemaakt worden voor bossen, bomen, gras, bermen, beplanting en groenafval. Ook de speelplaatsen vallen onder openbaar groen.

Exploitatielasten openbaar groen (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Kapitaallasten (afschrijving en rente)	42	47	48	46
Overige beheers- en onderhoudskosten (exclusief personeel)	611	527	516	542
Totaal kosten openbaar groen	653	573	564	588

Waarde kapitaalgoederen openbaar groen (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Investeringen groen	169	224	229	233
Investeringen speelterreinen	150	148	145	143

3.3.5 Gebouwen

De gemeente heeft ruim 30 gebouwen in haar bezit. De diversiteit is groot. Het betreft onder meer gebouwen voor de eigen bedrijfsvoering, multifunctionele accommodaties, scholen, gymzalen, brandweerkazernes en monumentale bouwwerken.

Voor de meeste gebouwen is de gemeente verantwoordelijk voor het eigenaarsbeheer. Dit bestaat uit het meerjarig onderhoud, de onderhouds- en storingscontracten, de renovatie/ vernieuwing/sloop en de contracten tot het gebruik van het object. Uitzondering zijn de scholen, doordat zij sinds 2015 zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van hun gebouwen. Als eigenaar draagt de gemeente de lasten voor afschrijving en rente (kapitaallasten) en beheerlasten als verzekeringen en heffingen.

In 2024 worden, in verband met verduurzaming, voorbereidingen getroffen voor het vervangen van het ventilatiesysteem van het Huis van de Gemeente. Ook de aanbesteding voor het onderhoud van de stadsmuren staat nog voor 2024 op de planning. Aandachtspunt hierbij is de begroeiing op de stadsmuurzijde die grenst aan de gronden van particulieren. Beide projecten worden volgens planning in 2025 uitgevoerd.

In 2025 wordt de meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) geactualiseerd. In de MJOP wordt ook de component duurzaamheid toegevoegd. Het huidige vastgoedbeleid is in 2020 door de raad vastgesteld. In 2025 gaan we dit vastgoedbeleid actualiseren.

Exploitatie gebouwen (x € 1.000)	Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Exploitatie saldo
Welzijn	731	-161	570
Sport	1.038	-92	945
Brandweer	176	-	176
Lijkbezorging	73	-	73
Gemeentelijk gebruik	978	-169	809
Monumenten	295	-5	290
Onderwijs	622	-186	435
Overig	293	-457	-164
Gebouwen totaal	4.206	-1.071	3.135

Waarde kapitaalgoederen gebouwen (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Investeringen	48.441	48.584	47.878	46.581

Stand voorzieningen onderhoud gebouwen (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	1.371	1.068	1.123	1.184
Toevoeging	478	478	478	478
Onttrekking	-781	-423	-417	-417
Stand per 31 december	1.068	1.123	1.184	1.246

Via de link/qr-code komt u bij de nadere specificatie van het exploitatiesaldo (lasten en baten) per soort gebouw voor 2025-2028.

Specificatie exploitatie gebouwen in eigendom en beheer

3.4

Financiering

3.4.0 Inleiding

De wet- en regelgeving rond financiering bij decentrale overheden is grotendeels geregeld in de Wet financiering decentrale overheden (Fido) en de daarop gebaseerde ministeriele Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). Deze regelgeving, de werkwijze en procedures van gemeente Rhenen zijn nader uitgewerkt in de Financiële Verordening 2023. De planning en uitvoering van treasury is opgenomen in deze paragraaf.

De belangrijkste doelstelling van de regelgeving rondom financiering is het bevorderen van een stevige financieringspositie en uitstekende kredietwaardigheid van de gemeente Rhenen op de kapitaalmarkt.

Hieronder volgt een toelichting op:

- 3.4.1 renterisico's;
- 3.4.2 financieringsbehoefte;
- 3.4.3 rentemethodiek en renteresultaat en
- 3.4.4 schatkistbankieren.

3.4.1 Renterisico's

Renterisico's worden binnen de Wet Fido onderscheiden in het renterisico van de vlottende schuld en het renterisico van de vaste schuld. Voor beide soorten geldt binnen de Wet Fido een eigen norm.

3.4.1.1 Renterisico van de vlottende schuld: kasgeldlimiet

De Wet Fido definieert vlottende schuld als opgenomen geldleningen met een looptijd korter of gelijk aan een jaar. Vlottende schuld, ook wel kortlopende financiering genoemd is in de regel goedkoper dan langlopende financiering. Echter, de rentelasten zijn meer aan fluctuaties onderhevig. Daarom is in de Wet Fido de omvang van de kortlopende financiering gemaximeerd door de kasgeldlimiet. Hiermee wordt voorkomen dat de fluctuatie van de korte rente een te grote invloed heeft op het niveau van de rentelasten in het begrotingsjaar.

De kasgeldlimiet bedraagt voor 2025 € 5,8 miljoen. Dit betreft de omvang van de totale lasten exclusief reserves uit deze begroting (€ 68,2 miljoen) x wettelijk percentage van 8,50%.

Op dit moment is langlopende financiering goedkoper als de kortlopende financiering. Bij de financieringsbehoefte van 2025 zullen we dit in de gaten houden welke vorm van financiering een lager rentepercentage heeft.

3.4.1.2 Renterisico van de vaste schuld: renterisiconorm

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een looptijd groter of gelijk aan een jaar. Het doel is het voorkomen van een te sterke afhankelijkheid van het renteniveau in een bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2,5 miljoen.

De komende jaren bedraagt ligt de renterisiconorm tussen de 4,32% en 5,03%. De verwachting is dat we met de huidige inschattingen van de leningenportefeuille (en een ongeveer gelijkblijvend begrotingstotaal) in de toekomst ook niet boven de renterisiconorm uitkomen.

Renterisico (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Renterisico				
1. Netto renteherziening	0	0	0	0
2. Aflossingen	2.944	3.074	3.284	3.409
3. Renterisico (1 + 2)	2.944	3.074	3.284	3.409
Renterisico in %	4,32%	4,60%	4,91%	5,03%
Toets renterisiconorm				
4. Renterisiconorm (20% van begrotingstotaal)	13.645	13.355	13.367	13.546
5. Bedrag renterisico (zie punt 3.)	2.944	3.074	3.284	3.409
6. Ruimte t.o.v. renterisiconorm (met een minimum van € 2,5 miljoen)	10.702	10.281	10.083	10.137
Ruimte t.o.v. renterisiconorm in %	15,68%	15,40%	15,09%	14,97%
Begrotingstotaal	68.227	66.775	66.833	67.729

Huidige leningenportefeuille

Met de spreiding van de looptijden van de vaste schulden wil de Wet Fido een sterke afhankelijkheid van het renteniveau in een jaar voorkomen. De leningenportefeuille in Rhenen bedraagt begin 2025 € 57,9 miljoen. Dit is inclusief de nog verwachte aan te trekken geldlening voor 2024. In onderstaande tabel is het verloop van de langlopende geldleningen weergegeven.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Saldo huidige leningportefeuille (incl aflossingen hierop)	46.259	53.460	50.627	47.794	44.961	42.129
Saldo aan te trekken leningen (incl aflossingen hierop)	0	4.441	8.254	14.537	18.116	20.839
Totaal Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	46.259	57.901	58.881	62.331	63.077	62.968

3.4.2 Financieringsbehoefte

Gemeenten lenen in de praktijk hoofdzakelijk voor investeringen. Het betreft vooral vervangingsinvesteringen. Voorbeelden hiervan zijn: investeringen in wegen, riolering, vastgoed, voertuigen, sportvelden. Bij het ontbreken van voldoende eigen middelen zal er geld geleend worden. Dit leidt tot een oplopende schuld.

In de tabel hieronder zijn de te financieren investeringen afgezet tegen de beschikbare financieringsmiddelen. Naast de financieringsmiddelen die de gemeenten extern

aantrekt op de kapitaalmarkt heeft de gemeente in de vorm van reserves en voorzieningen ook eigen financieringsmiddelen. Door de reguliere aflossingen op bestaande langlopende geldleningen ontstaat ook een deel van het financieringstekort. Dit is gemiddeld € 3,1 miljoen per jaar in de periode 2025-2028. Het gepresenteerde financieringstekort betreft een cumulatief saldo. Het financieringstekort ultimo 2028 zal minder worden wanneer er bijvoorbeeld in 2025 een langlopende geldlening aangetrokken wordt.

Financieringspositie 2025 - 2028	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Te financieren				
Lopende en voorgenomen investeringen per 1/1	96.111	99.500	100.001	99.743
Totale boekwaarde (a)	96.111	99.500	100.001	99.734
Financieringsmiddelen				
Stand van reserves en voorzieningen	36.996	36.751	36.499	36.314
Stand van vreemd vermogen lang	50.627	47.794	44.961	42.129
Beschikbare financieringsmiddelen (b)	88.716	85.639	82.554	79.536
Financieringsoverschot / -tekort (a-b)	-8.488	-14.955	-18.541	-21.300

3.4.3 Rentemethodiek en renteresultaat

De financiering van de investeringen gebeurt op basis van totaalfinanciering. Dit betekent leningen die de gemeente aantrekt niet een op een zijn te koppelen aan investeringsprojecten. Alle rentelasten en baten worden verzameld in deelprogramma 7.2 “Overige algemene dekkingsmiddelen”. Om de rentelasten en baten te kunnen toerekenen aan de investeringen in de (deel)programma’s passen we het de rente-omslagmethode toe. De omslagrente is voor het jaar 2025 1,39%. In de perspectiefnota werd nog uitgegaan van 1,47%. Door het verlagen van het rentepercentage voor nieuw aan te trekken geldleningen is ook de omslagrente lager geworden. Dit heeft ook een positieve uitwerking op de heffingen riolering en afval. Het omslagpercentage 2025 is ook gehanteerd om de rentelasten voor de jaren 2026 tot en met 2028 aan de (deel)programma’s toe te rekenen.

Berekening omslagrente 2025 (x € 1.000)

2025

Rente

a. Saldo werkelijke rentelasten minus rentebaten	1.316 N
--	---------

Boekwaarde

b. Boekwaarde investeringen (excl. grondexploitatie)	94.478
--	--------

c. Omslagrente (a/b)	1,39%
-----------------------------	--------------

Renteresultaat

Het renteresultaat is het verschil tussen verwachte rentelasten en baten minus de toerekening van de rente aan de (deel)programma’s op basis van het renteomslagpercentage. Het renteresultaat in de voor 2025 € 0,00 nadelig. Dit betekent dat de rentelasten na aftrek van de rentebaten volledig zijn toegerekend aan de investeringen in de (deel)programma’s.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering heeft betrekking op alle activiteiten die nodig zijn om een organisatie te runnen. Bij bedrijfsvoering draait het over het algemeen om de interne dienstverlening. De relatie met de externe dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en andere betrokken partijen is vaak indirect. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel en organisatie, informatisering en automatisering, communicatie, juridische zaken, informatiebeveiliging, privacy en financiën. Informatie over de Wet open overheid (Woo) ontbreekt omdat hier een verplichte paragraaf voor is.

Hieronder gaan wij in op de speerpunten voor bedrijfsvoering in 2025.

Ambitie bedrijfsvoering

Een organisatie die flexibel en wendbaar is, uitgaat van vertrouwen, loslaat wat kan en begeleidt wat moet, samenwerkt met anderen op gelijkwaardige basis en verantwoordelijkheid neemt en krijgt met een hart voor Rhenen en de publieke zaak.

INFORMATIE EN DIGITALISERING

Informatie en digitalisering is onderdeel van de informatiehuishouding binnen een organisatie inclusief het verzamelen, opslaan, verwerken, beveiligen en delen van informatie. Inwoners en ondernemers verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Het gaat daarbij om het waarborgen van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Dat zorgt niet alleen voor betrouwbaarheid, maar ook een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

We gaan in 2025 verder met het uitvoeren van het informatiebeleidsplan, waarbij we de focus houden op professioneel informatiemanagement. We werken aan een kwaliteitsimpuls in de informatiehuishouding en het applicatiebeheer en bereiden de aanschaf en inrichting van nieuwe applicaties goed voor.

Aanschaf en inrichting applicaties

Zaaksysteem

In 2024 is een aanbesteding gedaan met het doel om per 1-5-2025 live te gaan. Het zaaksysteem is een kernapplicatie, omdat deze door iedereen gebruikt wordt en het bestuurlijk proces hierin geborgd is. Ook is dit de centrale archiefplek en dus vaak een bron voor bijvoorbeeld de Woo verzoeken. Hierdoor zijn ook de RAZU en de provincie nauw betrokken. Om dit goed in te richten maken we gebruik van een informatiemanagement-tool die zorgt voor inzicht in de informatiehuishouding doordat

we weten welke processen en zaaktypen we hebben, aan welke wetgevingen deze moeten voldoen, waar deze processen worden uitgevoerd en welke systemen of software we hiervoor gebruiken.

Personeelssysteem

In 2025 wordt de aanbesteding van een nieuw personeelssysteem gedaan. We beogen per 1 januari 2026 een personeelssysteem te hebben dat voor werkgever én werknemer gebruiksvriendelijk is en efficiënt is. Uiteraard wordt ook rekening gehouden met kosten en aansluiting bij andere systemen.

Financieel systeem

Eind 2024 zijn wij gestart met het opstellen van een programma van eisen voor een nieuw financieel systeem. Dit ter vervanging van het huidige systeem dat sinds 2013 in gebruik is en na 2025 niet meer wordt ondersteund. Het nieuwe systeem dient voldoende mogelijkheden te bieden om een bijdrage te leveren aan de gewenste informatievoorziening, het aantal handmatige handelingen te verminderen en gebruik te maken van de nieuwere ICT-ontwikkelingen. De ingebruikname van het nieuwe systeem staat gepland voor 2026.

Digitale wetten

We hebben net als veel andere gemeenten de uitdaging om (tijdig) te voldoen aan bestaande en nieuwe digitale wetten die in korte tijd op ons afkomen, zoals de Woo, Wmebv, Wdo, Archiefwet, NIS2, BIO, AI-act en SDG.

De gemeente Rhenen ziet zichzelf als een slimme volger. We lopen niet voorop met de implementatie van nieuwe wetgeving, maar we kiezen voor het ambitieniveau passend bij een kleine gemeente (slimme volger) en passen daar onze projectstrategie op aan. Daarbij is het de ambitie om in ieder geval aan het verplichte basisniveau van de wetgeving te voldoen. De implementatie van de verschillende wetgeving vraagt veel van medewerkers. Het zijn omvangrijke transities, waarbij met name gedragsverandering van de medewerkers een belangrijke rol speelt. De impact van deze wetgeving op de informatievoorziening en de gehele organisatie is dan ook merkbaar.

Inrichten toekomstscenario ICT

In 2024 zijn toekomstscenario's van de ICT geanalyseerd en is er in een advies gepresenteerd aan het college en de raad. Afhankelijk van het draagvlak en aandachtspunten, zal het college een besluit nemen over de toekomst ICT. Hierna gaan

we aan de slag met de inkoop, opzegging, implementatie en aanbevelingen, zoals het verder uitwerken van het Cloud beleid.

Naast de hiervoor genoemde speerpunten zetten wij ons verder in om datagedreven werken te betrekken in het opstellen en het monitoren van het beleid en digitale vaardigheden te vergroten binnen de organisatie.

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

Gemeenten en andere overheden staan in toenemende mate in de belangstelling van cybercriminelen. Daarom zijn in de digitale wereld informatiebeveiliging en privacy zeer belangrijke onderwerpen. Ook moeten we binnen de gemeente Rhenen ervoor zorgen dat bij de dagelijkse werkzaamheden beveiliging en privacy een steeds prominenter plek innemen.

Implementeren Europese wetgeving NIS2

De wet en regelgeving rondom informatieveiligheid is verder aangescherpt. Het betreft een aanscherping van de zorgplicht, meldplicht en toezicht op de informatiebeveiliging. NIS2 blijft ook in 2025 onze aandacht vragen. De nationale wetgeving, de cyberbeveiligingswet, laat nog op zich wachten en wordt vermoedelijk in de zomer van 2025 van kracht. Voor zover mogelijk sorteren we daarop voor.

Extra uitvoeren DPIA's

Als gemeente willen we graag dat onze processen zo min mogelijk risico's hebben op het gebied van privacy. En dan vooral de processen met een hoog privacyrisico. Een goed hulpmiddel daarbij is het uitvoeren van een risicoanalyse (DPIA). Op basis van zo'n analyse is het mogelijk gerichte maatregelen te nemen om het risico op privacyschending

te verkleinen. Wij gaan ook in 2025 kijken wat er nog verbeterd kan worden en zullen daarom extra DPIA's uitvoeren.

Naast de hiervoor genoemde speerpunten zetten wij ons in voor:

- Uitvoering implementatieplan privacy
- Blijvende inzet om de bewustwording op gebied van informatiebeveiliging en privacy te vergroten.

PLANNING EN CONTROL, INTERNE CONTROLE EN INKOOP

Verbeteren financiële control

Om een duurzaam financieel gezonde gemeente te blijven moet het financieel beheer goed geregeld zijn. De financiële control vraagt op onderdelen een significante verbetering. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn het vergroten van kennis en expertise van de financiële wet- en regelgeving, meer inzet op de control van de risicobudgetten en het uitvoeren van het Zero Based Budgeting traject (ZBB). Bij de risicobudgetten gaat het vooral om de open einde regelingen bij het sociaal domein maar ook bij de legesopbrengsten van de omgevingsvergunningen. Deze aandachtspunten zijn ook onderdeel van het ontwikkelplan dat in 2024 is opgesteld met als doel een kwaliteitsimpuls te realiseren in de organisatie.

Actualisatie beleid nota reserves en voorzieningen

In 2024 stond de actualisatie van de beleidsnota Reserves en voorzieningen (R&V) op de planning. De huidige nota stamt uit 2015. Een actuele beleidsnota draagt bij aan meningsvorming, ondersteunt de besluitvorming en zet aan tot uitvoering. De actualisatie zal eind 2024 worden opgepakt bij de actualisatie van de financiële verordening. Een deel van de werkzaamheden vindt plaats in 2025. De vertraging hangt voor een belangrijk deel samen met het intensieve traject van de accountantscontrole 2023 en de het ombuigingstraject dat in 2024 is gestart.

Zero Based Budgeting (ZBB) en 2e fase ombuigingsproces

Het Zero Based Budgeting (ZBB) traject is onderdeel van de 2e fase van het ombuigingsproces (lange klap). ZBB is een begrotingstechniek waarbij 'elke' uitgave vanaf nul wordt beoordeeld en waarvan de inzet wordt geëvalueerd. Het biedt ook de mogelijkheid om de financiële control te optimaliseren en financiële ruimte op te sporen. De financiële ruimte kan betrokken worden bij de 2e fase van het ombuigingsproces (lange klap). Dit proces start in het najaar 2024 en moet zorgen dat bij de perspectiefnota 2026 maatregelen ter besluitvorming liggen om de financiële positie structureel op orde te krijgen.

Project inkoop op orde

Inkoop en aanbesteding is al enkele jaren een aandachtspunt. Dit komt ook terug in de accountantsverslagen met name in relatie tot onrechtmatigheden. Om onze inkoop en aanbesteding op orde te krijgen is gestart met het project inkoop op orde. Stap voor stap voeren we verbeteringen door. In 2024 zijn de inkoopvoorwaarden op orde gebracht en is inkoopbeleid opgesteld. In 2025 richten wij ons op het vergroten van de kennis in de organisatie en zorgen dat kennis digitaal eenvoudig te ontsluiten is.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Het werken vanuit de bedoeling het waarderen vernieuwen en de kernwaarden flexibel, samenwerken, vertrouwen en verantwoordelijkheid vormen het fundament onder onze organisatie. Vanuit dat fundament werken we aan een goed functionerende en eigentijdse organisatie. Dat is niet alleen belangrijk voor de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers, bezoekers en maatschappelijke instellingen maar ook om een aantrekkelijk en goede werkgever te zijn en te blijven.

Beleidsplan vitaliteit (uit CAO 2024)

Het komende jaar stellen we een als werkgever in overleg met de ondernemingsraad een beleidsplan vitaliteit op voor de organisatie. Vitaliteit is dan een som van fysieke en mentale gezondheid en beoogt mensen geschikt te laten zijn en houden voor hun werk. Ook de balans werk én privé speelt daarbij uiteraard een rol.

Beleid leren en ontwikkelen

Om aan de wensen van de organisatie, maatschappij en politiek te kunnen blijven voldoen is het nodig om een leven lang te blijven leren en ontwikkelen. Leren en ontwikkelen is daarnaast ook een mooi manier om medewerkers te blijven binden en boeien. Een beleid hiervoor wordt in 2025 opgesteld en staat ook in verbinding met het vitaliteitsbeleid en arbobeleid.

Extra inzet recruitment en arbeidsmarktcommunicatie

Om de krappe arbeidsmarkt zo goed mogelijk te benaderen en onze vacatures zo snel en is in 2024 ingezet op een nieuwe manier van inhuurproces, werven en selecteren. De voorstellen hiervoor zijn gemaakt en de uitvoering daarvan vindt plaats in 2025.

Arbobeleidsplan

Het arbobeleidsplan 2025 wordt opgesteld. Een MTO maakt ook daar onderdeel vanuit. De acties die daaruit komen worden in 2025 verder vormgegeven. De aanpak van voorkomen van verzuim en het zo goed mogelijk re-integreren van zieke werknemers blijft een punt van aandacht.

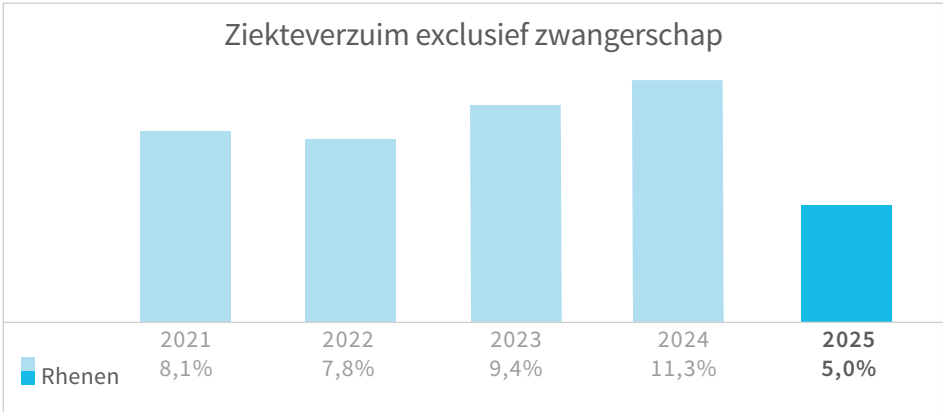
Naast de hiervoor genoemde speerpunten zetten wij ons in voor:

- a. Voortzetten organisatievisie en doorontwikkeling teams
- b. Hybride werken: nieuwe projectopdracht na on hold zetten van de huisvestingsplannen in kader van de ombuigingen.
- c. Faciliteren van medewerkers voor thuiswerkplek vormgeven.

Ziekteverzuim

We houden in de begroting rekening met het ziekteverzuim dat het afgelopen jaar is gestegen. Het ziekteverzuimpercentage is namelijk hoger dan het landelijke gemiddelde. Het merendeel van het langdurig ziekteverzuim komt door fysieke klachten. Onze Arbo-organisatie meldt dat we een opvallend hoog aantal langdurig zieken met fysieke klachten hebben en een opvallend laag aantal met mentale klachten.

Hoewel het moeilijk is om fysieke klachten te verminderen, zetten we ons in om het ziekteverzuim te verlagen en verdere ziekte te voorkomen. In 2025 willen we, als onderdeel van de CAO 2024, meer aandacht besteden aan vitaliteit. We blijven het verzuim met zorg begeleiden, bijvoorbeeld door gesprekken en coaching. Ook hebben we aandacht voor de vele taken van onze medewerkers. De balans tussen belasting en belastbaarheid moet in evenwicht blijven om verzuim te voorkomen.

NB. Het percentage 2025 van 5% betreft de streefwaarde.

Ontwikkeling formatie en inhuur

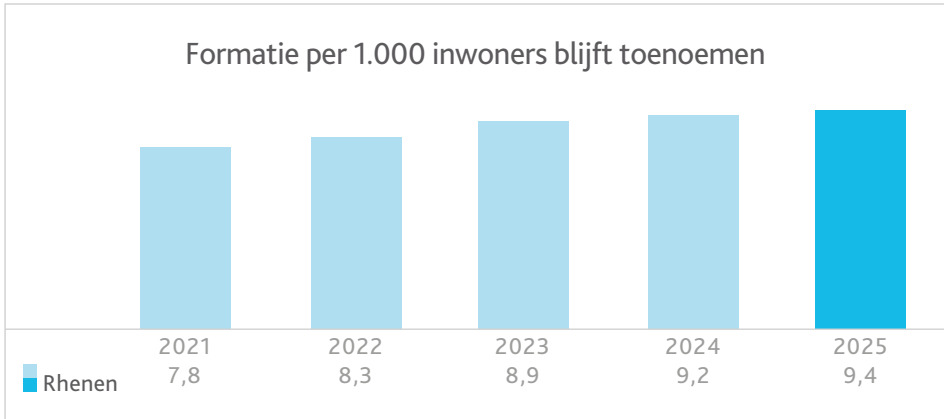
In de begroting 2025 bedraagt de totale formatie 198,14 FTE. In vergelijking met de formatie uit de primitieve begroting 2024 neemt de formatie toe met bijna 7 FTE. Hiervan is 5 FTE te verklaren door de toename van de formatie in het fysiek domein. De besluitvorming van de formatieuitbreiding (categorie 2 uit de kadernota 2024) heeft plaatsgevonden bij de behandeling van de (meerjaren)begroting 2024-2027. Die uitbreiding was daarom nog niet meegenomen in het formatieoverzicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Het betreft:

- a. 2 FTE: projectleider integrale projecten openbare ruimte
- b. 1 FTE: projectleider integrale projecten (woningbouw)ontwikkelingen
- c. 0,78 FTE: formatie mobiliteit (kadernota 2024 + deel t.l.v. CDOKE middelen)

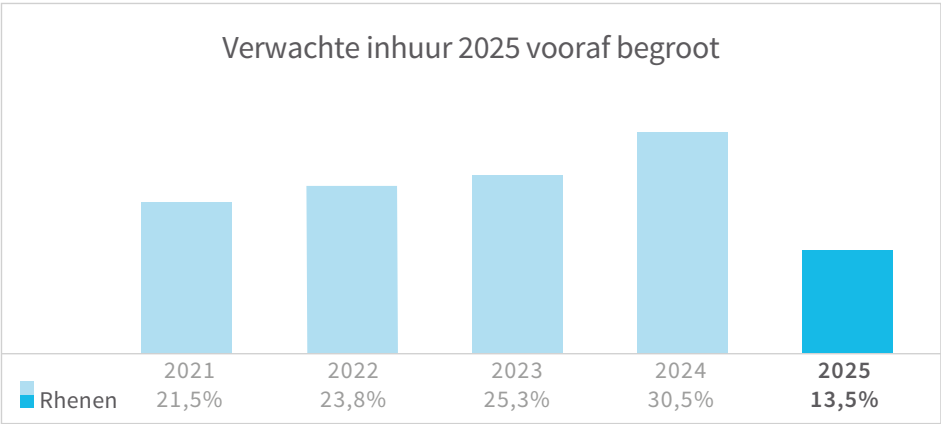
Verder is de formatie fysiek uitgebreid met:

- d. 0,89 FTE duurzaamheid (dekking uit CDOKE middelen)
- e. 0,56 FTE projectleider grondzaken (afkomstig uit bestuursprogramma)

Definitie: Het gaat hier om de toegestane formatie per 1.000 inwoners van de organisatie op peildatum 31 december.

Toelichting: De besluitvorming over de formatieuitbreidingen bij de begroting 2024 is nu voor het eerste zichtbaar in de ontwikkeling van de formatie. Het betreft de besluitvorming over de formatie uit categorie 2 van de kadernota 2024.

Definitie: Onder externe inhuur wordt verstaan het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Toelichting: In de primitieve begroting is de inhuur maar beperkt begroot. Dit komt in de grafiek tot uiting in het lagere percentage voor 2025.

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de specificatie van deze inhuur.

Specificatie inhuur

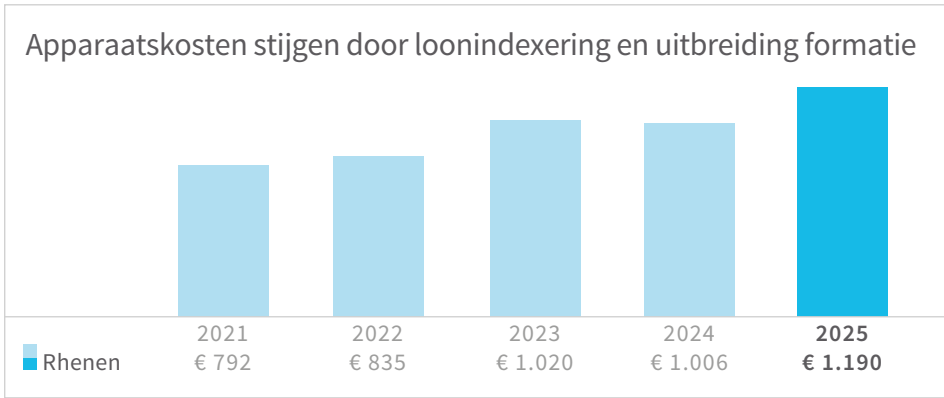
FORMATIE

Formatie	Begroting 2025		Begroting 2024		JRR 2023
	Fte/personen	(x € 1.000)	Fte/personen	(x € 1.000)	Fte/personen
Totaal	198,14	17.536 N	191,28	15.425 N	184,51
Bestuur	6,94	773 N	6,94	749 N	6,94
Organisatie	191,20	16.763 N	184,34	14.676 N	177,57
Bestuur	6,94	773 N	6,94	749 N	6,94
Gemeenteraad *	19,00	333 N	19,00	288 N	19,00
College	4,60	542 N	4,60	542 N	4,60
Raadsgriffie	2,34	231 N	2,34	207 N	2,34
Rekenkamer *	3,00	11 N	3,00	11 N	3,00
Organisatie	191,20	16.763 N	184,34	14.676 N	177,57
Intergraal management team	4,00	590 N	4,00	548 N	4,00
Cluster Bedrijfsvoering	69,43	5.947 N	69,98	5.469 N	64,21
Cluster Dienstverlening	5,44	424 N	5,22	379 N	5,22
Cluster Fysiek	73,44	6.215 N	67,83	5.127 N	67,83
Cluster Sociaal Maatschappelijk	38,89	3.587 N	37,31	3.153 N	36,31

* Deze aantallen zijn in personen ipv FTE en worden niet in de totaalstelling meegenomen.

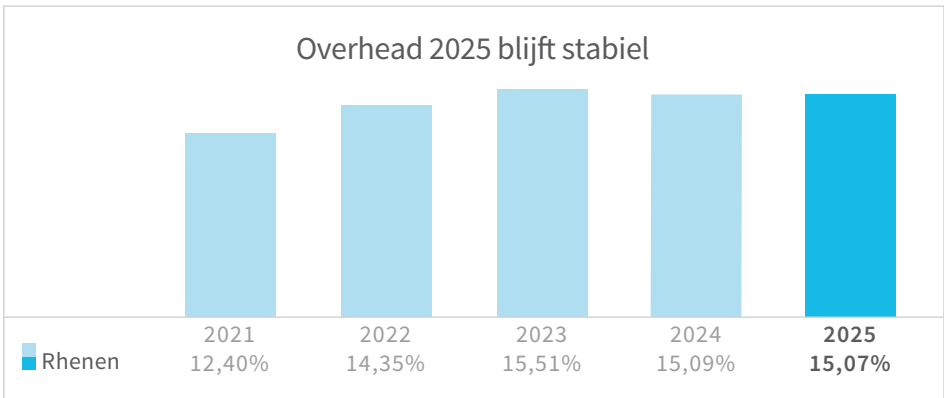

Overige kengetallen organisatie

Definitie: Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per 1.000 inwoners.

Toelichting: De apparaatskosten nemen significant toe. Dit is vooral het effect van de formatieuitbreidingen en de jaarlijkse verhoging van de personeelslasten door de CAO voor gemeenteambtenaren en werkgeverslasten.

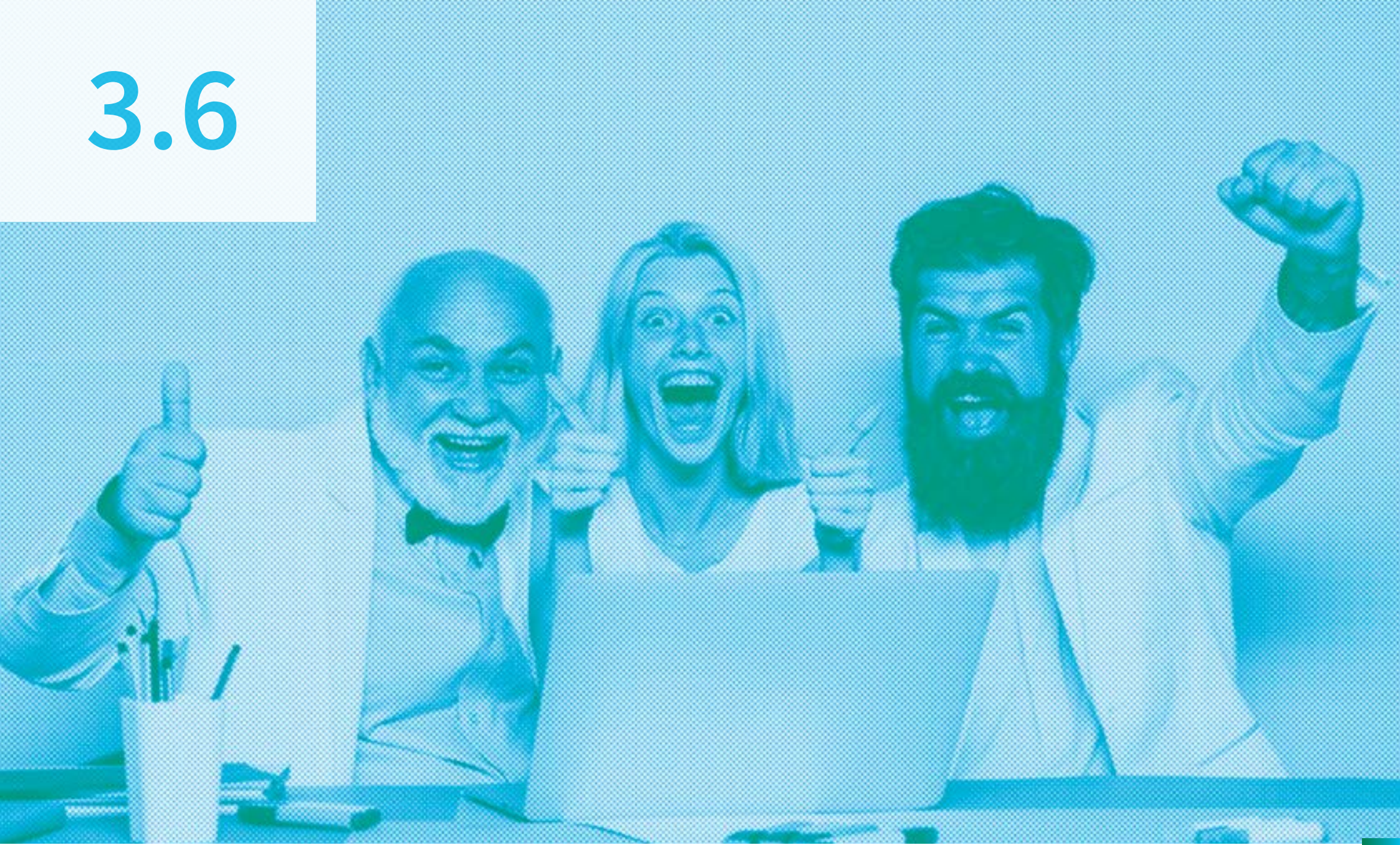
Definitie: overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief reserves).

Toelichting: overhead blijft als percentage van de totale lasten op een vergelijkbaar niveau als in eerdere jaren en wordt daarom verder niet toegelicht.

3.6

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners van de gemeente waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Als het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is volgens de BBV geen sprake van een verbonden partij. Van een financieel belang is sprake als de gemeente een risico loopt met de aan deze partij beschikbaar gestelde middelen. Ook bij het niet nakomen van de verplichtingen door de verbonden partij is sprake van

een financieel belang. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur of uit hoofde van stemrecht. Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, NV's en BV's) organisaties zijn. Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status. De gemeente Rhenen neemt deel in 10

verbonden partijen. Het gaat om 8 gemeenschappelijke regelingen en 2 vennootschappen. Het onderstaande overzicht geeft per verbonden partij de bestuurlijk vertegenwoordiger weer en de (verwachte) bijdrage over 2025, 2024 en 2023. Een uitgebreidere toelichting per verbonden partij is opgenomen in de (deel)programma's. Dit zorgt voor een versterking van inzicht in de bijdrage van de verbonden partij aan de maatschappelijke doelstellingen.

Overzicht verbonden partijen (x € 1.000)	Bestuurlijk vertegenwoordiger	bijdrage 2025	Bijdrage 2024	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regelingen				
Regio Foodvalley (FV): Deelprogramma 1.1 - Bestuur	Wethouder Fintelman	134 N	128 N	74 N
Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU): Deelprogramma 1.3 - Facilitair	Burgemeester van Rhee - Oud Ammerveld	156 N	140 N	115 N
Afvalverwijdering Utrecht (AVU): Deelprogramma 3.1 - Verkeer en openbare ruimte	Wethouder Folmer	683 N	714 N	699 N
Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU): Deelprogramma 3.2 - Ruimtelijke ontwikkeling	Wethouder Fintelman	733 N	680 N	589 N
GGD regio Utrecht (GGDrU): Deelprogramma 4.1 - Jeugd preventief	Wethouder Poortinga	988 N	893 N	723 N
Valleihopper: Deelprogramma 4.4 - Maatschappelijke ondersteuning maatwerk	Wethouder Folmer	222 N	191 N	180 N
Sociale Werkvoorziening Zuid Oost Utrecht (IW4): Deelprogramma 4.6 - Participatie maatwerk	Wethouder Poortinga	0 N	0 N	0 N
Veiligheidsregio Utrecht (VRU): Deelprogramma 6.1 - Openbare Orde en Veiligheid	Burgemeester van Rhee - Oud Ammerveld	1.421 N	1.332 N	1.280 N
Vennootschappen en coöperaties				
BNG: Deelprogramma 7.2 - Overige algemene dekkingsmiddelen	Wethouder Fintelman	-	-	-
Vitens: Deelprogramma 7.2 - Overige algemene dekkingsmiddelen	Wethouder Fintelman	-	-	-

* Bijdrage AVU wijkt af van de begroting van de AVU omdat in de begroting van de gemeente de afval ambitie is meegenomen op grond waarvan een lagere hoeveelheid afval wordt verwacht.

Wie hebben we daarbij nodig?			
Regio FoodValley	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres
	Ede	GR	www.foodvalley.nl

Openbaar belang

Regio FoodValley behartigt de belangen van 8 gemeenten. Invloed op grootschalige ontwikkelingen door samenwerking in regio Foodvalley verband. Dit leidt tot bestuurlijke en financiële steun van de regio voor projecten die voor Rhenen van belang zijn, waarmee het openbaar belang wordt gediend.

Wat willen we bereiken?

Regio Foodvalley is een regionale netwerkorganisatie van gemeenten, onderwijsinstellingen en ondernemers. Regio Foodvalley wil vanuit haar DNA bijdragen aan welzijn en gezondheid voor al haar inwoners en bedrijven Regio Foodvalley onderscheidt zich door haar unieke posities op agrifood en voeding en gezondheid. Uitbouwen en versterken van deze posities in balans met de omgeving is waar wij de komende periode op inzetten. Ons doel is een regio die economisch, ecologisch en sociaal floreert.

Wat gaan we ervoor doen?

Begin 2025 gaat de nieuwe Strategische Agenda ter vaststelling naar de raad. Hier komt een uitvoeringsprogramma uit voort waarin de projecten zijn die moeten bijdragen aan de doelen uit de Strategische Agenda. Vanaf 2025 wordt gestart met de projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Daarnaast wordt er verder gewerkt aan de programma's rondom de grote transitie die er op

de regio afkomen, zoals de stikstofproblematiek/ landelijk gebied, woningbouw en energietransitie. Dit gebeurt onder andere aan de hand van het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied, de Verstedelijkingsstrategie en de Regionale Energiestrategie.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Volgens de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen zijn mogelijk risico's voortvloeiend uit het doen en/of nalaten van derden en niet te beïnvloeden risico's van loon- en prijstijgingen. Er is voldoende weerstandscapaciteit aanwezig voor deze risico's. In de AB vergadering van 9 juni 2023 is de norm voor het weerstandsvermogen voor Foodvalley vastgesteld op:

- 6% begrote lasten regiokantoor
- 3% begrote lasten regionale programma's
- 1% begrote lasten mobiliteitsfonds.

Voor de begroting 2025 komt dit uit op een benodigd weerstandsvermogen van € 280.000. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt €462.000.

Financiën

Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	4.904	5.809	4.104
Vreemd vermogen	1.985	-	21.745
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	5.619 V	5.256 V	6.209 V
Resultaat voor bestemming	0 N	0 N	649 V
Toevoeging / onttrekking reserves	0 N	0 N	377 N
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	272 V

Maatschappelijk doel Rhenen

Het behartigen van de Rhenense belangen buiten de gemeentegrenzen en het versterken van bestuurlijke samenwerking.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Wethouder Fintelman maakt deel uit van het (dagelijks) bestuur.

Financieel belang: Het stemrecht van Rhenen is 2 van de in totaal 16 stemmen.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Bijdrage voor Regiokantoor	134 N	128 N	74 N
Strategische programma's (inclusief mobiliteitsfonds)	97 N	95 N	94 N

Begroting
2025-2028

Wie hebben we daarbij nodig?			
	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres
	Regionaal Archief Zuid-Utrecht	Wijk bij Duurstede	GR

Openbaar belang

Behartigt voor gemeenten de belangen op het gebied van de kwaliteit en rechtmatigheid van het informatiebeheer. Voor de burgers is de RAZU een publieksgerichte erfgoedinstelling die met en voor hen historische informatie veiligstelt, verrijkt en laagdrempelig toegankelijk maakt en zo bijdraagt aan het vergroten van de regionaalhistorische kennis.

Wat willen we bereiken?

Het uitvoeren van de Archiefwet 1995 en het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis.

Wat gaan we ervoor doen?

De reguliere taken bestaan uit:

- a. De zorg voor en het beheer van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden van deelnemende gemeenten, zoals omschreven in de Archiefwet 1995.
- b. Het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten, voor zover die deze niet zijn overgebracht.
- c. Het stimuleren van de lokale en regionale geschiedbeoefening.
- d. Het aanleggen, beheren en bewaren van een zo compleet mogelijke collectie bronnen op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis.

In het beleidsplan 2024-2027 wordt rekening gehouden met de uitdagende financiële voor-

uitzichten voor gemeenten vanaf 2026. Dit heeft geleid tot scherpe beleidskeuzes, zodat werkzaamheden met bestaande formatie en middelen kunnen worden uitgevoerd. Dit beleidsplan vraagt geen structurele verhoging van de bijdrage van gemeenten, in lijn met zienswijzen uitgebracht bij de begroting over 2024. Naast de wettelijke taken verleent het RAZU diensten aan de gemeente op het vlak van informatiebeheer, bijvoorbeeld in het adviseren bij diverse taken binnen informatiebeheer, het beschikbaar stellen van een e-depot en het volgen van (wettelijke/ landelijke) ontwikkelingen zoals de nieuwe archiefwet.

Weerstandsvormogen en risicobeheersing

Het RAZU heeft op de balans geen eigendommen, zodat in dat opzicht geen risico aanwezig is. Een eventueel negatief exploitatiesaldo wordt door de deelnemende gemeenten afgewikkeld. De archieven en collecties die zich in de archiefbewaarplaats bevinden, zijn niet verzekerd. Dat is een keuze die door veel archiefdiensten en musea wordt gemaakt. De kosten van een reconstructieverzekering voor de collectie zijn hoog. Het RAZU heeft beheersmaatregelen getroffen om de risico's op schade als gevolg van calamiteiten te beperken. De risico's ten aanzien van een eventuele calamiteit zijn beperkt als gevolg van de strenge eisen waaraan archiefbewaarplaatsen moeten voldoen. Deze eisen zijn neergelegd in de Archiefregeling.

Financiën

Bron: Begroting 2025

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	258
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	834
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	1.703 V	1.523 V	1.229 N
Resultaat voor bestemming	26 V	23 V	26 V
Toevoeging / onttrekking Reserves	26 N	23 N	36 V
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	62 V

Maatschappelijk doel Rhenen

Het ondersteunen van het bestuur en de organisatie bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken voor inwoners, bedrijven en instellingen.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Burgemeester van Rhee - Oud Ammerveld maakt deel uit van het (dagelijks) bestuur.

Financieel belang: Het stemrecht is afhankelijk van het aantal inwoners op 1 januari van het voorafgaande jaar. Per 10.000 inwoners vertegenwoordigt een gemeente 1 stem (maximaal 7). Rhenen vertegenwoordigt 2 stemmen per 31 december 2024.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
	156 N	140 N	115 N

Begroting
2025-2028

Wie hebben we daarbij nodig?				
	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
Afvalverwijdering Utrecht	Soest	GR	www.avu.nl	Nee

Openbaar belang

De AVU behartigt te belangen van 25 gemeenten in de Provincie Utrecht voor de overslag het transport en het verwerken van huishoudelijk afval.

Wat willen we bereiken?

Het doel van de AVU:

- in het belang van de deelnemers een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van afval.
- uiteindelijk: alle afval tot grondstof verwerken tegen een zo gunstig mogelijk effect, tegen zo laag mogelijke kosten, wat een gunstig effect heeft op de tarieven (afvalstoffenheffing).

Wat gaan we ervoor doen?

Ook voor de looptijd van de begroting 2025-2028 geldt dat de AVU te maken heeft met energieprijzen die sterk fluctueren en exorbitant zijn gestegen ten op zichte van voorgaande jaren. De voortdurende krapte op de arbeidsmarkt leidt tot hogere loonskosten, als er al personeel te vinden is. Ook de landelijk politieke en geopolitieke ontwikkelingen die momenteel gaande zijn beïnvloeden de economie van de afvalmarkt sterk. Dit zorgt ook voor 2025 dat de AVU een hogere indexatie legt op de tarieven vergeleken met voorgaande jaren.

Een nieuwe ontwikkeling die voor de begroting van 2025 een rol speelt, is de verandering in focus van huishoudelijke afvalinzameling naar bedrijfsinzameling van enkele grote private ondernemingen. Dit zorgt voor een daling van het aantal geïnteresseerde opdrachtnemers in de huis-aan-huisinzameling. Aanbestedingen voor nieuwe inzamelcontracten worden hier sterk door beïnvloed. Voor Rhenen speelt dit onder andere een rol bij het aflopen van het huidige inzamelcontract met Remondis voor Oud Papier en Karton (OPK) dat op 31-12-2026 afloopt.

Ook zullen in 2025 de gevolgen blijken van de opzegging van de ketenovereenkomst met VERPACT door de VNG. De AVU biedt hiervoor een adviserende rol aan aan alle deelnemende gemeenten, en neemt via CirkelWaarde deel aan de gesprekken met de VNG/NVRD

omtrent dit onderwerp. Ze streven ernaar om voor de start van het nieuwe jaar tot een nieuwe ketenovereenkomst te komen voor het huishoudelijke PMD.

De samenwerking tussen ROVA, Circulus en de AVU zal ook in 2025 voortgezet worden. Gezamenlijk geven zij vorm en inhoudt aan duurzaamheid en de Circulaire Economie voor gemeenten. De focus ligt met name voor circulariteit op keukenafval en GFT, oud papier, AEEA, textiel en luiers. Zo wordt bijvoorbeeld het luiers- en incontinentiemateriaal uit Rhenen via CirkelWaarde op een duurzame manier verwerkt bij de ARN.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De AVU heeft in hun nota weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld dat de risico's € 6,00 (prijsspeil 2022) per ton huishoudelijke restafval en gft-afval bedragen. De AVU houdt hiervoor zelf geen weerstandsvermogen aan. Het is aan de gemeenten om daar desgewenst zelf een voorziening voor te treffen in de eigen begroting. Voor de gemeente Rhenen gaat het om een risico van nog geen € 30.000 en daarom wordt dit niet in het weerstandsvermogen meegenomen. Ook hebben zich tot op heden geen tegenvallers of risico's voorgedaan die zouden moeten worden gedekt uit een weerstandsvermogen.

Financiën

Bron: Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	100	100	-
Vreemd vermogen	14.000	14.000	20.804
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	53.894 N	51.691 N	45.081 V
Resultaat voor bestemming	0 N	0 N	216 V
Toevoeging / onttrekking reserves	0 N	0 N	0 N
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	216 V

	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
Afvalverwijdering Utrecht	Soest	GR	www.avu.nl	Nee

Maatschappelijk doel Rhenen

Bescherming van het milieu door de zorg voor een doelmatig beheer van afvalstoffen en een doelmatig beheer van afvalwater (veilige en milieuvriendelijke afvoer)

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Wethouder Folmer vertegenwoordigt de gemeente Rhenen in het Dagelijks en Algemeen Bestuur van de AVU.
Financieel belang: Zoals overeengekomen in artikel 10 van de gemeentelijke regeling is de stemverhouding gebaseerd op het aantal inwoners per 31 december van het voorafgaande jaar. Rhenen vertegenwoordigd 1 stem.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Voorschot Rhenen o.b.v. de begrotingen van de AVU	806 N	877 N	699 N
Bijdrage AVU incl. afvalambitie Rhenen: in de begroting 2025 opgenomen:	683 N	714 N	

Begroting 2025

Wie hebben we daarbij nodig?				
	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
Omgevingsdienst Regio Utrecht	Utrecht	GR	www.odru.nl	Nee

Openbaar belang

De Omgevingsdienst regio Utrecht (OdrU) ondersteunt vijftien gemeenten in de regio Midden-Nederland bij de uitvoering van milieu- en omgevingstaken waaronder vergunningverlening, toezicht en advies.

Wat willen we bereiken?

De OdrU streeft naar een veilige, duurzame en gezonde fysieke leefomgeving in de 15 aangesloten gemeenten.

Wat gaan we ervoor doen?

Ook in 2025 werkt de OdrU aan het verwezelijken van de doelen uit de Koers 2023-2027. En nog altijd zal werken met de Omgevingswet daarbij veel tijd en aandacht vragen. De verwachting is dat door in 2024 opgedane ervaring met deze wet een betere inschatting kan worden gemaakt van de benodigde tijd voor de diverse taken en diensten. Ook kunnen werkprocessen verder worden geoptimaliseerd.

Desalniettemin zullen de kosten van de door de OdrU geleverde diensten en producten waarschijnlijk stijgen, met name door een stijgend uurloon met name als gevolg van stijgende loonkosten.

Het jaar 2025 zal daarnaast voor een groot deel in het teken staan van de aanstaande fusie tus-

sen OdrU en RUD Utrecht. Beide organisaties zullen op 1 januari 2026 opgaan in de Omgevingsdienst Utrecht. Dit betekent dat het fusieproces in 2025 veel van het personeel van de OdrU (en RUD Utrecht) zal vragen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De beschikbare weerstandscapaciteit om de geïnventariseerde restrisico's van de OdrU te kunnen opvangen bedraagt € 867.000. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2023 hebben de deelnemende gemeenten ingestemd met een extra bijdrage ten einde de Algemene Reserve aan te vullen tot de hoogte van her restrisico waarmee de ratio weerstandsvermogen uitkomt op 1,0 en daarmee valt binnen de bandbreedte tussen 1,0 en 1,4.

Financiën

Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	867	585	475
Vreemd vermogen	5.869	4.689	5.889
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	25.892 V	24.988 V	20.858 N
Resultaat voor bestemming	282 V	110 V	675 N
Toevoeging / onttrekking reserves	282 N	394 N	32 V
Resultaat na bestemming	0 N	282 N	644 N

Maatschappelijk doel Rhenen

Het behartigen van de Rhenense belangen buiten de gemeentegrenzen en het versterken van bestuurlijke samenwerking.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Wethouder Fintelman vertegenwoordigt de gemeente Rhenen in het Algemeen Bestuur van de Odru.

Financieel belang: Het stemrecht is opgenomen in artikel 8 van de gemeenschappelijke regeling. Gemeente Rhenen vertegenwoordigd één stem.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
	733 N	680 N	589 N

Begroting
2025-2028

Wie hebben we daarbij nodig?				
	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
GGD regio Utrecht	Zeist	GR	www.ggdru.nl	Ja

Openbaar belang

Gemeentelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU) behartigt de belangen van 26 aangesloten gemeenten bij het beschermen en bevorderen van de volksgezondheid.

Wat willen we bereiken?

Het doel en ambitie van de GGDrU is een veilige omgeving waar aandacht is voor gezondheid en voor elkaar of dit nu gaat om wonen leven, naar school gaan of werken. Een gezonde en veilige start voor elk kind. Iedereen moet zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Iedereen kan meedoen. Bedreigingen van de publieke gezondheid worden bestreden.

Wat gaan we ervoor doen?

De GGD focust op de pijlers: 1) verschuiving van zorg naar gezonde leefstijl; 2) een gezonde en veilige leefomgeving; 3) kansrijk opgroeien; 4) langer gezond zelfstandig en pijler 5) wendbare en vitale organisatie.

Ad 1) Meer inzetten op preventieve interventies die gezond leven stimuleren en bijdragen aan een gezonde en sociale samenleving (beweging naar de voorkant).

Ad 2) Bij een gezonde en veilige leefomgeving gaat het om infectieziektebestrijding, tbc-bestrijding, medische milieukunde, soa-bestrijding, forensische zorg, reisadvies, publieke gezondheid asielzoekers

en statushouders, toezicht Wmo, toezicht kinderopvang, publieke gezondheid bij rampen en crises.

Ad 3) Kansrijk opgroeien omvat o.a. het Rijks-vaccinatieprogramma, Kansrijke Start door oa Nu Niet Zwanger en ondersteunen van leerlingen en scholen via de Gezonde Schoolaanpak en om de regionale keten-aanpak Kind naar gezonder gewicht.

Ad 4) Bij Langer gezond zelfstandig gaat het o.a. om de coördinatie van de regionale keten-aanpak Valpreventie en om het uitvoeren van gezondheidsonderzoek.

Ad 5) Wendbare en vitale organisatie omvat o.a. huisvesting voor consultatiebureaus, datagericht werken en informatiebeveiliging.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De beschikbare weerstandscapaciteit om de geïnventariseerde risico's van de GGD te kunnen opvangen bedraagt € 2.409.000 (algemene reserve per 31-12-2023). De omvang van de geïnventariseerde GGD-brede risico's bedraagt € 1.538.000. Met een ratio van 1,57 is de weerstandscapaciteit ruim voldoende.

Financiën

Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	2.669	2.609	4.619
Vreemd vermogen	21.084	25.353	32.286
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	64.671 V	56.997 V	92.243 V
Resultaat voor bestemming	60 V	701 N	288 V
Toevoeging / onttrekking reserves	60 N	701 V	1.053 V
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	1.341 V

Maatschappelijk doel Rhenen

Gezinnen in Rhenen voelen zich passend en efficiënt ondersteund in hun ondersteuningsbehoefte.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Wethouder Poortinga vertegenwoordigt de gemeente Rhenen in het Algemeen Bestuur van de GGDrU.

Financieel belang: Rhenen heeft in 1 van de 70 stemmen in het bestuur van de GGDrU.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
	988 N	893 N	723 N

Begroting
2025

Wie hebben we daarbij nodig?		
	Gevestigd	Rechtsvorm
Valleihopper	Barneveld	GR

Webadres	Wettelijke verplichting
www.valleihopper.nl	Ja

Openbaar belang

Valleihopper behartigt de belangen van 8 deelnemende gemeenten. De regeling is aangegaan ten behoeve van het Vraagafhankelijk vervoer en het OV-vangnet.

Wat willen we bereiken?

Het doel is om middels de samenwerking de volgende gezamenlijke doelen te realiseren:

- de kosten van collectief afhankelijk vervoer beter te beheersen;
- de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen;
- de kwetsbaarheid van ondersteuning te verminderen;
- de regionale samenwerking te verbeteren;
- meer kansen te bieden aan medewerkers

Wat gaan we ervoor doen?

Het bestuur van de BVO Valleihopper heeft eind 2023 besloten om de contracten van het callcenter en de vervoerders opnieuw aan te besteden. De redenen hiervoor zijn dat enerzijds het vervoervolume gedurende de coronaperiode niet meer terugkomt op het niveau van vóór de coronapandemie en anderzijds dat de kwaliteit van het vervoer niet meer op het niveau ligt zoals dat destijds in de markt is gezet. In 2024 heeft de aanbesteding van de Valleihop-

per plaatsgevonden en zijn in het programma van eisen een aantal beheersmaatregelen opgenomen die de kwaliteit van het vervoer kunnen verbeteren. De gunning van de nieuwe contracten heeft in juli 2024 plaatsgevonden en de start van de werkzaamheden begint op 1 januari 2025 voor minimaal een periode van vijf jaar.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De valleihopper houdt geen reserves aan. Alle baten en lasten worden afgewikkeld naar de deelnemende gemeenten. Er is dus geen sprake van een weerstandsvermogen. De Valleihopper heeft ook geen eigen of vreemd vermogen

Financiën

Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	-	-	-
Vreemd vermogen	-	-	-
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	4.856 V	4.264 V	4.160 V
Resultaat voor bestemming	0 N	0 N	0 N
Toevoeging / onttrekking reserves	0 N	0 N	0 N
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	0 N

Maatschappelijk doel Rhenen

De gemeente zorgt voor passende maatwerkondersteuning

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Wethouder Folmer maakt deel uit van het bestuur.

Financieel belang: Het stemrecht van Rhenen is 1 van de in totaal 8 stemmen.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
	222 N	191 N	180 N

Begroting
2025-2028

Wie hebben we daarbij nodig?

	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
Sociale Werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht	Veenendaal	GR	www.iw4.nl	Nee

Openbaar belang

De GR SWZOU omvat IW4, het Sociaal Werkbedrijf voor de gemeenten Rhenen, Renswoude en Veenendaal. IW4 benut talenten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en helpt hen daarbij aan passend volwaardig werk. Met hun kennis en expertise dragen ze bij aan een inclusieve arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

De doelstelling van IW4 is het handhaven, vergroten of herstellen van de arbeidsgeschiktheid van personen die tot arbeid in staat zijn. Ze zijn er ook voor inwoners die, in belangrijke mate, ten gevolge van bij hen gelegen factoren, (nu) niet gelegenheid zijn om onder normale omstandigheden arbeid te verrichten (beschut werk).

Wat gaan we ervoor doen?

IW4 heeft zich, conform opdracht uit 2018, doorontwikkeld naar een leer-werkbedrijf met plekken voor beschut werk. Dit zodat zij kan bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt. Wij monitoren de voortgang en de bijdrage aan een inclusieve arbeidsmarkt via de gebruikelijke P&C cyclus van deze GR en de gemeente.

Vanaf 1 januari 2015 vindt er geen nieuwe instroom in de Wsw meer plaats. De Sw-ers die op dat moment een dienstverband in het kader van de Wsw hadden, behouden hun rechten.

Deze groep personen zal door natuurlijk verloop geleidelijk in omvang afnemen. Er is voorzien dat er een groep personen aangewezen zal zijn op nieuw beschut werken. Deze groep zou uiteindelijk een omvang moeten hebben van ca. eenderde van de omvang van de huidige groep Sw-ers (of Sw-geïndiceerden). In 2023 waren gemiddeld 20,9 fte beschut werkenden in dienst. We gaan we ervan uit dat deze groep met ca. 3 fte per jaar groeit.

Weerstandsvormogen en risicobeheersing

De risico's voortvloeiende uit de bedrijfsvoering van IW4 liggen binnen IW4 Beheer NV. Binnen de NV is echter slechts een beperkte algemene risicoreserve opgebouwd. Dit betekent dat wanneer risico's daadwerkelijk (ernstige) negatieve gevolgen voor het financieel resultaat binnen de NV hebben dit zal leiden tot een beroep op de middelen in de GRDe risico's bij IW4 bestaan voornamelijk uit:

- De aanhoudende inflatie met een effect op zowel loonkosten als andere kostensoorten zoals de energieprijzen;
- Verloop van personeel was kan leiden tot hogere loonkosten.
- De keuze die het Rijk maakt inzake de vergoeding voor nieuw beschut werkplekken. Deze vergoeding is op dit moment niet dekkend voor het realiseren van een werkplek nieuw beschut.

Financiën

Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	1.671	2.004	1.837
Vreemd vermogen	12.313	12.481	13.232
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	15.249 V	15.007 V	16.490 V
Resultaat voor bestemming	123 N	57 N	271 N
Toevoeging / onttrekking reserves	123 V	57 V	271 V
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	0 N

Maatschappelijk doel Rhenen

Samen zorgen we ervoor dat iedereen volwaardig mee kan doen in de maatschappij.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Wethouder Poortinga vertegenwoordigt de gemeente Rhenen in het (dagelijks) bestuur van IW4.

Financieel belang: Het stemrecht van Rhenen is 2 van de in totaal 6 stemmen.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
	0 N	0 N	0 N

Begroting
2025

Wie hebben we daarbij nodig?			
	Gevestigd	Rechtsvorm	
Veiligheidsregio Utrecht	Utrecht	GR	

Openbaar belang

De VRU behartigt de belangen van de 26 gemeenten in de Provincie Utrecht op de brandweerzorg, de organisatie van de Geneeskundige Hulpverlening Organisatie in de Regio (GHOR), de rampenbestrijding, crisisbeheersing en de meldkamer. Daarnaast heeft de VRU de zorg voor een adequate samenwerking met politie en de regionale ambulancevervoersvoorziening.

Wat willen we bereiken?

Het doel van de VRU is het bevorderen van veiligheid, het bestrijden van incidenten, hulp en ondersteuning bieden aan slachtoffers, leed en (gezondheids)schade beperken en verstoringen in het dagelijks leven snel helpen herstellen. De ambitie is dat wat werkt steeds beter te doen en te leren van feedback.

Wat gaan we ervoor doen?

Voor de periode vanaf 2024 wordt de gewenste beleidsontwikkeling opgenomen in een Bestuursagenda VRU 2024-2027. De focus is op vier thema's: Toekomstbestendige brandweerzorg, Veilige en gezonde leefomgeving, Versterking crisisbeheersing en Great place to work. De basisbrandweerzorg zal in Amersfoort uitgebreid worden door de groei van de stad. De VRU werkt in 2025 onder andere aan het versterken van crisisbeheersing bij complexe en langdurige crises en een toekomstbestendige repressieve huisves-

ting. Vanaf begin 2025 zal de Meldkamerfunctie Brandweer en Multidisciplinaire opschaling (MK-B / MK Multi) van Midden-Nederland samengevoegd en klaar voor gebruik zijn op één locatie: Hilversum. De cyberveiligheid van de VRU wordt verder verstevigd. Natuurbrandbeheersing en -bestrijding krijgen steeds meer aandacht in de gemeente in en rond de Utrechtse heuvelrug vanwege de toegenomen kans op onbeheersbare natuurbranden.

Weerstandsvormogen en risicobeheersing

De VRU schat de omvang van de (rest)risico's in op € 970.000. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 1,4 miljoen. Met een weerstandratio van 1,4 is de weerstandscapaciteit daarmee voldoende.

Begroting
2025

Financiën

Begroting 2025.

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	25.507	23.165	28.319
Vreemd vermogen	79.557	91.737	64.945
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	122.104 V	113.580 V	128.034 V
Resultaat voor bestemming	481 V	391 V	5.066 V
Toevoeging / onttrekking reserves	481 N	391 N	557 N
Resultaat na bestemming	0 N	0 N	0 N

Maatschappelijk doel Rhenen

Rhenen is een gemeente waar inwoners, bezoekers en ondernemers veilig zijn en zich veilig voelen.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang: Burgemeester van Rhee - Oud Ammerveld maakt deel uit van het (dagelijks) bestuur.

Financieel belang: Het stemrecht is opgenomen in artikel 2.5 van de gemeenschappelijke regeling. Gemeente Rhenen vertegenwoordigt twee stemmen. Het aantal stemmen is afhankelijk van het aantal inwoners per gemeente.

Financiële bijdrage (in € x 1.000)	2025	2024	2023
	1.421 N	1.332 N	1.280 N

Wie hebben we daarbij nodig?				
	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	N.V.	www.bngbank.nl	Nee

Openbaar belang

De aandelen worden gehouden door gemeenten en provincies. De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.

Wat willen we bereiken?

Samen met de publieke sector wil de BNG maatschappelijke impact bereiken waarbij de BNG zich focust op duurzame ontwikkeldoelen: Goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, betaalbare duurzame energie en duurzame steden en gemeenschappen.

Wat gaan we ervoor doen?

Op initiatief van de BNG is er in 2022 een prepaidkaart beschikbaar gekomen voor vluchtelingen uit Oekraïne.

In 2023 is deze pas getransformeerd naar een 'Maatschappelijke pas'. Met deze pas kunnen gemeenten op een veilige manier leefgeld uitkeren aan vluchtelingen. De pas is tevens te gebruiken voor cliënten in de schuldhulpverlening.

De nettowinst over 2023 bedraagt € 254 miljoen. De daling van € 46 miljoen ten opzichte van 2022 wordt met name veroorzaakt door een lagere resultaat financiële transacties.

Weerstandsvormen en risicobeheersing

Een uitgebreide risicoanalyse vindt u vanaf pagina 63 van de jaarstukken 2023.

Maatschappelijk doel Rhenen

Waarborgen van het publiek belang.

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang:

Als aandeelhouder neemt de gemeente deel in de BNG.

Financieel belang:

Rhenen bezit 61.035 (0,11%) van de in totaal 55.690.720 aandelen.

	2025	2024	2023
Dividend voorafgaand jaar	130 V	112 V	153 V

Dividend over 2023

De nettowinst van BNG Bank over 2023 bedraagt € 254 miljoen (2022: € 300 miljoen). Aan de AVA wordt voorgesteld 50% (2022: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na andere aftrekposten aan dividend uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van € 132 miljoen (2022: € 139 miljoen). Het dividend bedraagt € 2,16 per aandeel (2022: € 2,28). De uitkering voor Rhenen bedraagt € 112.060 (na inhouding 15% dividendenbelasting).

Financiën

Bron: Jaarstukken 2023

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	4.721.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	110.819.000
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	n.b.	n.b.	516.000 V
Resultaat voor bestemming	n.b.	n.b.	254.000 V
Uitkering Dividend	n.b.	n.b.	132.000 N
Toevoeging / onttrekking reserves	n.b.	n.b.	122.000 N
Resultaat na bestemming	n.b.	n.b.	0 N

Wie hebben we daarbij nodig?				
	Gevestigd	Rechtsvorm	Webadres	Wettelijke verplichting
Vitens	Zwolle	N.V.	www.vitens.nl	Ja

Openbaar belang

Vitens behartigt de belangen van zijn publieke aandeelhouders bij het voorzien in veilig en betrouwbaar drinkwater in het verzorgingsgebied.

Wat willen we bereiken?

Het primaire doel is om vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week betrouwbaar en betaalbaar drinkwater te leveren aan iedereen in het verzorgingsgebied. Vitens wil het water winnen op een duurzame manier, met respect voor het watersysteem en in balans met de omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

Naast de uitvoering van de reguliere activiteiten blijkt uit het jaarverslag:

- 1. dat de klanttevredenheid op peil is gebleven (tevredenheidsindex van 8,5).
- 2. dat 2023 een operationeel stabiel jaar was waarbij het

- begrote bedrijfsresultaat nagenoeg werd gerealiseerd
- 3. Vitens werkt hard aan lange termijnopgave voor het duurzaam winnen van drinkwater en aan de borging van de leveringszekerheid op korte termijn. Hiervoor is voldoende vergunningsruimte en investeringsruimte nodig. Door toenemende waterafgifte verwacht Vitens op korte termijn op meerder plekken vergunningen te overschrijden. Voor de investeringsruimte loopt Vitens ook tegen wettelijke grenzen aan. Wijziging van deze regulering is nodig om Vitens in staat te stellen het eigen vermogen te versterken om zo in staat te zijn om voldoende externe financiering aan te trekken.

Weerstandvermogen en risicobeheersing

De belangrijkste risico's: maakbaarheid infrastructuur, cybersecurity, drukte in de ondergrond, aantrekkelijk werkgeverschap en klimaatimpact. Meer informatie hierover vindt u op pagina 51 van de jaarstukken 2023.

Financiën

Bron: Jaarstukken 2023

Balans (in € x 1.000)	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	677.700
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	1.334.031
Exploitatie (in € x 1.000)	2025	2024	2023
Omvang baten (excl. reserves)	n.b.	n.b.	471.100 V
Resultaat voor bestemming	n.b.	n.b.	27.200 V
Toevoeging / onttrekking Reserves	n.b.	n.b.	27.200 N
Resultaat na bestemming	n.b.	n.b.	0 N

Maatschappelijk doel Rhenen

Waarborgen van het publiek belang

Belang en bijdrage Rhenen

Bestuurlijk belang

Als aandeelhouder neemt de gemeente deel in de Vitens.

Financieel belang

Gemeente Rhenen heeft 16.461 (0,285%) aandelen van de in totaal 5.777.247. De aandelen hebben een nominale waarde van € 1 per aandeel.

Dividend voorafgaand jaar	2025	2024	2023
Dividenduitkering	0 N	0 N	0 N

Dividend over 2023

Op 19 april 2024 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met het dividendvoorstel 2023. De Directie stelt, na goedkeuring door de Raad van Commissarissen, voor het resultaat na belastingen als volgt te bestemmen: geen uitkering van dividend op gewone aandelen en het nettoresultaat ad € 27,2 miljoen toevoegen aan de overige reserves.

3.7

Grondbeleid

3.7.0 Inleiding

In deze paragraaf worden de bouwgrondexploitatieprojecten beschreven. Eerst wordt ingegaan op de missie van onze gemeente voor het grondbeleid, daarna op de financiële positie van de grondexploitaties en tot slot volgt een inhoudelijke toelichting per project van zowel de grondexploitaties die in eigen beheer worden uitgevoerd als de exploitaties die door derden worden uitgevoerd.

Missie

Grondexploitatie is een middel om uitvoering te geven aan andere gemeentelijke beleidsdoeleinden zoals bijvoorbeeld doelen op het gebied van wonen, werken, welzijn, infrastructuur, recreatie, milieu en landschapsontwikkeling. Deze doelen kan de gemeente onder meer bereiken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden of het verlenen van medewerking aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen. De missie zoals die verwoord staat in het gemeentelijk grondbeleid gaat uit van een actieve rol van de gemeente, met dien verstande dat als het niet wenselijk/mogelijk is, de gemeente kiest voor regisserend grondbeleid om haar doelstellingen te bereiken.

Het college maakt hierbij steeds een afweging tussen:

1. het bereiken van maatschappelijke en bestuurlijke doelstellingen,
2. winst en risico en
3. praktische uitvoerbaarheid.

In het coalitieakkoord en het bestuursprogramma is opgenomen: “Waar het kan willen we een actiever grondbeleid voeren, waarbij we de financiële risico’s zo laag mogelijk houden.” Ambtelijk onderzoeken we hoe we dit kunnen realiseren. We zijn attent op kansen die zich voordoen. De werving van een adviseur grondzaken loopt.

In deze paragraaf verantwoorden we projecten die vallen onder het actieve en het faciliterende grondbeleid.

- Bij actief grondbeleid koopt de gemeente grond of heeft het al in eigendom, maakt het bouw- en woonrijp en verkoopt het of geeft het uit in erfpacht. Bij dit soort projecten is sprake van een grondexploitatie.
- Bij faciliterend grondbeleid verleent de gemeente medewerking aan initiatieven van anderen. We sluiten overeenkomsten om de door de gemeente gemaakte kosten te dekken. In de paragraaf grondbeleid verantwoorden we de faciliterende projecten waarvoor we anterieure overeenkomsten sluiten, die gaan over het realiseren van

meerderen woningen en waarvoor civiele werkzaamheden worden verricht. Bij dit soort projecten spreken we van faciliterende grondexploitaties.

3.7.1 Financiële positie

Grondbeleid gaat gepaard met grote financiële kansen en risico’s, zeker in de gevallen van actief grondbeleid. Voor het opvangen van de risico’s bij de grondexploitatie wordt gebruik gemaakt van de algemene reserve vrij besteedbaar. Als bekend is dat een grondexploitatie een negatief resultaat krijgt, dan dient volgens de financiële voorschriften een voorziening te worden gevormd om het tekort af te dekken.

Actuele prognoses en te verwachten resultaten

In onze gemeente is momenteel 1 bouwgrond in exploitatie: Achterberg West 2.

Het financiële eindresultaat van de grondexploitatie Achterberg West 2 is bij de jaarrekening 2023 geactualiseerd. De nog te nemen winst is € 396.000 (is de eindwaarde van € 433.000 minus de reeds genomen winst € 37.000).

De huidige grondexploitatie gaat uit van actief grondbeleid op de eigen gronden. Op 2 juli 2024 is een anterieure overeenkomst en een koopovereenkomst getekend, waarmee de gemeentelijke gronden worden verkocht aan de ontwikkelaar, zodat die het totale projectgebied kan ontwikkelen. Wanneer de raad instemt met het bestemmingsplan, gepland voor 10 december 2024, gaat de grondexploitatie over van een actieve naar een facilitaire exploitatie. Zo is het met de accountant afgestemd.

Bij de grondexploitaties zijn er in 2025 zeven exploitaties in uitvoering bij derden. Het betreft het project DAMKRO, de Nieuwe Veenendaalseweg 51a-55 (gezondheidscentrum), Achterberg Zuid, Blauwendraadweide (Veeneind), Populierenlaan 2a, Keldermanspad en Franseweg 44-46. De door de gemeente gemaakte kosten worden gedekt door de bijdragen uit de aangegane overeenkomsten.

Tenslotte zijn er vier locaties (het Dorpshuis, de Woudmees, Platanenlaan / voormalige Springplanklocatie en Maatsteeg 20) waarbij de gronden worden geschaard onder de materiële vaste activa (voorheen Niet In Exploitatie Genomen Gronden). Deze gronden zitten nog niet in een transformatieproces. Dit houdt in dat er nog geen raadsbesluit is waarbij het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting, is vastgesteld. Als deze locaties in de huidige staat verkocht worden, worden hier geen grondexploitaties voor geopend. De plankosten worden in de exploitatie verantwoord.

3.7.2 Grond in exploitatie

Achterberg West 2

De provincie heeft in de provinciale structuurvisie de mogelijkheid gecreëerd voor de realisatie van woonzorgvoorziening de Linde en woningbouw buiten de rode contour. De Linde is in 2020 gerealiseerd waardoor fase 2, de woningbouwontwikkeling, van start kon gaan. In 2022 heeft het college een principeakkoord gegeven op het schetsplan. In 2023 is het ontwerp verder uitgewerkt en getoetst aan de door de gemeenteraad vastgestelde structuurvisie 'De Achterbergse Erven' en vigerend beleid. Omwonenden zijn door de ontwikkelaar betrokken bij het ontwerp. De bestemmingsplanprocedure is opgestart. Het ontwerpbestemmingsplan is op 28 december 2023 ter inzage gelegd, binnen de termijn zijn een aantal zienswijzen ingediend. Op 2 juli 2024 is een anterieure overeenkomst en een koopovereenkomst getekend, waarmee de gemeentelijke gronden worden verkocht aan de ontwikkelaar, zodat die het totale projectgebied kan ontwikkelen. Wanneer de raad instemt met het bestemmingsplan, gaat de grondexploitatie over van een actieve naar een facilitaire exploitatie. Vervolgens kan het vergunningentraject worden opgestart.

3.7.3 Faciliterend grondbeleid

DAMKRO Elst

Ontwikkelaar DAMKRO BV wil de locatie Elsterstraatweg 51–71 in Elst (het voormalige DAMKRO-terrein) herontwikkelen naar woningbouw. Op 19 april 2016 stemde de gemeenteraad in met het Handboek 'Elsterstraatweg 51 – 71, Elst'. Daarna heeft de

ontwikkeling een tijd stilgelegen. In 2020 was er een herstart. De plannen zijn aangepast en opnieuw voorgelegd aan omwonenden en de raad. De gemeenteraad heeft in 2021 het handboek van 2016 gewijzigd vastgesteld.

Nu bevat het plan 26 woningen in het sociale, middeldure en dure segment, die voldoen aan de Woonvisie ten tijde van ondertekening van de overeenkomst. We zien knelpunten op het gebied van stikstof en overstromingsrisico. Door negatief advies van het waterschap is de onzekerheid over de uitvoering van dit project toegenomen. Aanpassing van het ontwerp is nodig. Hoe ingrijpend deze aanpassingen moeten zijn wordt onderzocht.

Gezondheidscentrum-appartementencomplex

In 2023 is een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van een nieuw gezondheidscentrum en appartementencomplex met 38 woningen en een parkeerkelder aan de Nieuwe Veenendaalseweg in Rhenen. De realisatie start in 2024 en vindt plaats in twee fasen. Tijdens de eerste fase wordt het voormalige kerkterrein bebouwd. De tweede fase start met de sloop van het oude gezondheidscentrum, waarna het complex in 2026 kan worden afgerond. Het huidige gezondheidscentrum blijft gedurende de eerste fase in gebruik en verhuist in de tweede fase naar de nieuwbouw.

Achterberg Zuid

Projectontwikkelaar De Bunte heeft in Achterberg Zuid grond in eigendom. Voor dat

gebied heeft zij in 2022 een principeverzoek ingediend, waar het college in juni 2023 over heeft besloten.

De ontwikkelaar heeft op 19 oktober 2023 een eerste participatiebijeenkomst georganiseerd om vroegtijdig in gesprek te gaan met omwonenden. Het college heeft in december 2023 een intentieovereenkomst gesloten met de projectontwikkelaar. De gemeentelijke kosten van het vervolgproces worden via die overeenkomst vergoed. In 2024 heeft de ontwikkelaar het plan verder uitgewerkt en de gemeente heeft het getoetst. Op dit moment moet het plan nog worden aangepast. Het project zal nog ter consultatie aan de commissie Ruimte en Economie worden voorgelegd. Ook aan het participatieproces zal nog vervolg worden gegeven. Het doel van het proces in 2024 is tot een ontwerp voor de inrichting van het gebied te komen, die gedragen wordt vanuit de gemeente. Op basis hiervan kunnen nader afspraken gemaakt worden tussen gemeente en ontwikkelaar.

Blauwendraadweide

In 2005 is de stedenbouwkundige visie Veeneind tot stand gekomen. In deze visie zijn woningbouwlocaties bij de Cuneraweg in Rhenen aangewezen. Het deelgebied Blauwendraadweide geeft invulling aan de locatie achter Cuneraweg 342. Hier zijn in 2024 14 woningen gerealiseerd. Realisatie van de openbare ruimte Q3/Q4 2024 en de onderhoudstermijn daarna zijn reden dat het project nog tot tenminste eind 2025 doorloopt.

Populierenlaan 2a

In 2021 is positief besloten op een principeverzoek om het bedrijfsperceel aan de Populierenlaan 2a in Rhenen om te vormen naar een woongebied. Om het bouwproject mogelijk te maken moesten het bestemmingsplan en het openbaar gebied worden aangepast. Begin 2023 is een anterieure overeenkomst inclusief planschade-overeenkomst gesloten. In de anterieure overeenkomst zijn afspraken vastgelegd over de kosten voor het wijzigen van het bestemmingsplan en de kosten die gemaakt moeten worden om het bouwproject in te passen in de bestaande situatie. In de raad van september 2023 is het bestemmingsplan vastgesteld. Hierdoor wordt de bouw mogelijk van 10 woningen, waarvan 3 appartementen en 7 grondgebondenwoningen. Naar verwachting zal de omgevingsvergunning in 2024 aangevraagd worden.

Keldermanspad

Het bestemmingsplan Keldermanspad ongenummerd staat de bouw van een woning toe op de locatie waar nu twee vervallen schuren staan. De raad stelde het plan 20 december 2022. Tegen het plan heeft één persoon beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State en gelijktijdig voorlopige voorziening bij de rechtbank gevraagd. Er zijn twee zittingen geweest en beide keren werd de gemeente in het gelijk gesteld. Het bestemmingsplan is nu onherroepelijk. De gemeente voerde deze procedures zelf. De gemaakte ambtelijke kosten (circa 30 uur) zijn voor rekening van de gemeente. Naar verwachting zal de omgevingsvergunning in 2024 aangevraagd worden.

Franseweg 44-46

Aan de Franseweg 44-46 in Elst zijn plannen in voorbereiding voor de bouw van 10 grondgebonden woningen en 5 appartementen. Het terrein wordt nu gebruikt voor vier appartementen en circa 10 garageboxen. In 2019 is hiervoor een eerste principeverzoek ingediend. In 2023 heeft het ontwerp van de woningen en de openbare ruimte definitief vorm gekregen. Ook is een bestemmingsplan opgesteld en getoetst. Het is niet meer als bestemmingsplan voor de invoering van de Omgevingswet ter inzage gelegd, maar is in juni 2024 als wijziging omgevingsplan vastgesteld. Ook is een anterieure overeenkomst gesloten met de initiatiefnemer. De omgevingsvergunning is in 2024 aangevraagd.

3.7.4 Gronden materiële vaste activa (voorheen niet in exploitatie genomen gronden)

Vrijgekomen locaties MFG Elst

Door de ontwikkeling van MFG Het Bestegoed in Elst zijn vier grondlocaties vrijgekomen. De locaties van de voormalige gymzaal en de voormalige school Het Visnet zijn verkocht en op deze locaties is woningbouw gerealiseerd. De locaties van de Woudmees en het oude Dorpshuis zijn nog niet verkocht. Met een eventuele opbrengst is ook nog geen rekening gehouden in de ontwikkeling van de vermogenspositie van de gemeente.

Dorpshuis

De verkoopprocedure die het college in 2022 startte en in 2024 heeft gestaakt is na 2 kort

gedingen definitief afgerond. Een nieuw en verbeterd proces wordt voorbereid en naar verwachting in 2025 doorlopen. Over inhoud, proces of planning is op dit moment verder nog niets te melden.

Woudmees

In 2024 zijn de verschillende ruimteclaims onderzocht, die spelen op deze locatie. Het gaat om wonen in relatie tot bewegen/ontmoeten/sporten/spelen, ruimtelijke adaptatie en parkeren. Na consultatie van de raad (eind 2024 / begin 2025) zal het college gevraagd worden een ontwikkelingsrichting te kiezen. Als het college besluit om dit perceel geheel of gedeeltelijk voor woningbouw te willen gebruiken, is de vervolgvraag wat voor type woningbouw het meest wenselijk is op deze plaats (bijv. sociale woningbouw, wonen met zorg, of 'gewoon' volgens de verhouding duur/goedkoop uit de Woonvisie). Naar verwachting zal begin 2025 een nieuw project opgestart worden waarin de kaders voor herontwikkeling concreet gemaakt worden. Als onderdeel van de projectstart zal een voorbereidingskrediet aangevraagd worden.

Platanenlaan / voormalige Springplanklocatie

In 2024 is in het kader van het project 'Samen bouwen aan wonen met welzijn en zorg' onderzocht wat de meest geschikte locaties zijn voor wonen met 24 uurszorg. De Platanenlaan, hoek Groeneweg, kwam voor de kern Rhenen als beste uit de bus van de overwogen locaties. Vanuit dat uitgangspunt is een projectblad opgezet en is een voorbereidingskrediet verleend.

De bedoeling is om, onder andere op basis van het geldende tijdelijke omgevingsplan met daarin stedenbouwkundige kaders, een verkoopdocument op te stellen waarin het gemeentelijk programma van eisen voor gronduitgifte en algemene verkoopvoorwaarden worden opgenomen.

Met deze projecten wordt invulling gegeven aan het doel uit het bestuursprogramma om toekomstbestendig en betaalbaar wonen te realiseren. Vigerend beleid wordt verwerkt in de verkoopkaders, bijvoorbeeld het beleid van volkshuisvesting, wonen&zorg, duurzaamheid en ruimtelijke adaptatie.

Maatsteeg 20

In 2024 is deze agrarische locatie strategisch aangekocht om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken in het Binnenveld. In 2025 vertrekken de vorige eigenaren en worden wij beheerder. Eind 2024 kijkt het college naar de mogelijkheden van de locatie. De raad zal daarover geïnformeerd worden.

3.8

Subsidieverlening

Wet- en regelgeving

In 2019 heeft de raad de nieuwe Algemene Subsidieverordening 2019 (ASV 2019) vastgesteld. Met de ASV 2019 heeft het college drie mogelijkheden voor het verstrekken van subsidies:

1. Subsidie op basis van de ASV en nadere subsidieregels.
2. Subsidies op basis van een begrotingspost.
3. Subsidies voor incidentele gevallen.

Hieronder vindt u een uitleg wat de verschillende subsidietypen inhouden.

1. Subsidie op basis van de ASV en nadere subsidieregels

In een ASV staan de uitgangspunten van het gemeentelijk subsidiebeleid beschreven. De ASV moet gezien worden als de 'juridische kapstok' voor het verstrekken van subsidie. Deze kapstok staat ter beschikking aan alle beleidsterreinen binnen de gemeente, maar er kan pas subsidie worden verstrekt als er vanuit een beleidsterrein een nadere regel (ook wel subsidieregeling genoemd) wordt opgesteld. Nadere regels zijn bedoeld om te bepalen welke activiteiten in aanmerking komen voor subsidie, welke bepalingen aan de subsidie worden verbonden, hoeveel budget er beschikbaar is (subsidieplafond) en of er sprake is van een verdeelsleutel. In de ASV is vastgelegd dat het een bevoegdheid is van het college om een subsidieregeling vast te stellen. Het is een bevoegdheid van de raad om subsidieplafonds vast te stellen. Subsidieverstrekking op basis van de ASV en

daarmee samenhangende regelgeving geeft de mogelijkheid om doelen, activiteiten en beoogde resultaten te bepalen. In Rhenen wordt deze mogelijkheid bijvoorbeeld gebruikt voor de jaarlijkse subsidies aan stichting bibliotheek ZOUT, stichting Muziekonderwijs en de oranje comités. Ook voor bijvoorbeeld de verstrekking van incidentele subsidies in het kader van preventie wordt de ASV in combinatie met een nadere regel gebruikt.

2. Subsidies op basis van een begrotingspost

Deze mogelijkheid in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) is bedoeld om een onevenredige administratieve belasting te voorkomen. Wanneer een bepaalde activiteit wordt uitgevoerd door één of een beperkt aantal ontvangers hoeft er niet speciaal voor hen een subsidieregeling in het leven te worden geroepen. Wel moeten de naam van de ontvanger en het maximale subsidiebedrag in de begroting of de toelichting daarop worden opgenomen. Ook is de inhoudelijke sturing minder uitgewerkt, want er is geen nadere regel aan verbonden. In Rhenen wordt deze mogelijkheid bijvoorbeeld gebruikt voor subsidies voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen (bijvoorbeeld Stichting Slachtofferhulp en Stichting Dierenambulance).

3. Subsidies voor incidentele gevallen

Een mogelijkheid die in de Awb is opgenomen om als college een spontaan ingediende subsidieaanvraag, waarvoor geen subsidieregeling is opgesteld, toch te kunnen honoreren. Deze subsidies mogen voor een tijdvak van maximaal vier jaar worden

verstrekt. In Rhenen wordt deze mogelijkheid in voorkomende gevallen gebruikt (bijvoorbeeld Katholieke Bond voor en van ouderen).

Publicatie

Artikel 11 is aan de ASV toegevoegd met de verplichting voor het college om minimaal jaarlijks een openbaar subsidieregister te publiceren met de op basis van de ASV verstrekte subsidies in het voorgaande jaar, zodat de transparantie wordt vergroot. Op deze manier kan iedereen inzicht krijgen in welke subsidies er in het afgelopen jaar zijn verstrekt en voor welke doelen.

Subsidieregels 2025

Voor het subsidiejaar 2025 is de Algemene Subsidieverordening 2019 van kracht op basis waarvan het college ter uitwerking subsidieregelingen heeft vastgesteld. Deze subsidieregelingen zijn onderverdeeld in subsidieregels. De subsidieregels geven exact aan voor welke doelen en activiteiten er subsidie wordt verleend. Instellingen en verenigingen die een subsidieaanvraag indienen, krijgen voor het indienen van subsidieverzoeken te maken met de bepalingen en verplichtingen vanuit genoemde verordening. Toetsing vindt tevens plaats vanuit de Awb. De subsidieaanvragen voor het jaar 2025 moesten voor 1 juli 2024 ingeleverd zijn (met uitzondering van de aanvragen voor reguliere peuteropvang en VVE).

Vaststelling subsidieplafonds 2025

Elke subsidieregeling heeft zijn eigen subsidieplafond. Deze subsidieregelingen en -regels zijn op 19 maart 2024 vastgesteld en vervolgens gepubliceerd, zodat subsidievragers hier rekening mee konden houden bij hun subsidieaanvraag. Het subsidieplafond bij de subsidieregeling VVE is verbonden aan de hiervoor ontvangen Rijksbijdrage. De subsidie die de gemeente verstrekt voor de VVE en de kinderopvang is gebaseerd op de vastgestelde subsidiebedragen per kindplaats in 2023 en de indexering van de maximale uurprijzen voor kinderopvang door het Rijk.

Afwijkende afspraken bij de subsidie peuteropvang en de VVE

De vaststelling van de subsidieregelingen voor reguliere peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) voor 2025 vinden op een later moment plaats. Reguliere peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie zijn nauw met elkaar verweven. Het beschikbare budget voor 2025 wordt pas eind september bekend. Dit budget is medebepalend voor de hoogte van het subsidieplafond.

Subsidieplafonds 2025

Subsidieplafond(s)	Begroting 2025
Subsidieregeling Historische vereniging Oudheidkamer Rhenen en omstreken	€ 3.048
Subsidieregeling Muziekoriëntatie	€ 9.417
Subsidieregeling Openbaar Bibliotheekwerk (inclusief Taalhuis)	€ 398.165
Subsidieregeling Dorpshuis Achterberg	€ 38.610
Subsidieregeling Cultuur en Erfgoed	€ 13.114
Subsidieregeling Recreatie en toerisme (Organisatie Koningsdagactiviteiten)	€ 5.815
Subsidieregeling Stadsmuseum	€ 282.019
Subsidieregeling onderhoud/restauratie gemeentelijke monumenten	€ 10.000
Initiatievenfonds	€ 13.000
Subsidieregeling Preventie/Buurtbudget	€ 12.500
Subsidieregeling VVE	€ 0 1)
Subsidieregeling Peuterspeelzaalwerk	€ 0 1)
Saldo plafonds	€ 785.687

1) Ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 was het plafond voor de subsidie regeling VVE nog niet geheel bekend. Het betreft een SPUK regeling en deze is budget neutraal in de begroting verwerkt. Omdat de subsidie regeling Peuterspeelzaalwerk hier een relatie mee heeft is ook dit plafond nog niet bekend en wordt nader bepaald.

Subsidies op basis van een begrotingspost	Begroting 2025
Stichting Slachtofferhulp Nederland - Middenwest	€ 6.800
Stichting HartslagNu Rhenen	€ 5.000
Stichting Dierenzorg Neder-Rijn	€ 14.000
Stichting Nationaal Dierenpark 'De Hazenberg'	€ 1.700
Stichting Slag om de Grebbeberg (exploitatiebijdrage)	€ 5.000
Veilig Thuis	€ 196.500
Stichting Rijnoevervaarten (bijdrage Blauwe Bever)	€ 1.000
Stichting Hulpmaatje Rhenen (Jobhulpmaatje)	€ 25.600
Stichting Hulpmaatje Rhenen (Schuldhulpmaatje)	€ 9.470
Stichting Hulpmaatje Rhenen (Noodfonds)	€ 13.820
Stichting Hulpmaatje Rhenen (Netwerk tegen armoede + Formulierenbrigade)	€ 4.600
Voedselbank	€ 3.000
Stichting Jeugdfonds (Subsidie Jeugdfonds sport en cultuur)	€ 25.000
Stichting Sociaal Vervoer Rhenen	€ 2.500
Alzheimer Nederland, afdeling Veluwe Vallei-Grebbe	€ 1.250
Humanitas	€ 59.080
Cultuurplatform Rhenen	€ 50.340
Stichting Omroep Rhenen (exploitatiebijdrage)	13.770 N
Katholieke Bond voor en van ouders	€ 1.000
Saldo plafonds	€ 425.660

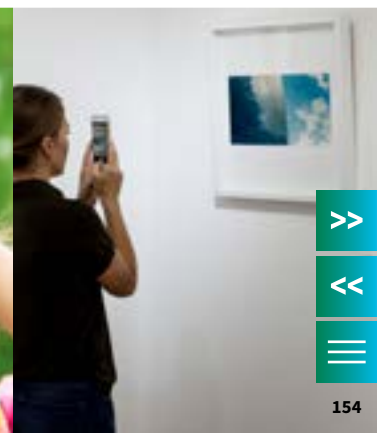
slachtoffer
HULP
NEDERLAND

CULTUURPLATFORM
R H E N E N

hart
slag
nu
reanimeren
redt levens

3.9

Duurzaamheid

3.9.0 Inleiding

De gemeente Rhenen richt zich op een brede toepassing van duurzaamheidsaspecten en ziet zichzelf als voorbeeld voor inwoners en bedrijven op dit gebied.

Door de huidige situatie in de wereld is de verduurzamingsopgave nog urgenter geworden dan zij al was. De noodzaak om energie te besparen en (lokaal) duurzame energie op te wekken is nog groter geworden. Tegelijkertijd is er netcongestie voor zowel het leveren als terugleveren van energie. Dit is een toenemend probleem, en veroorzaakt de komende jaren beperkingen in het realiseren van onze doelen. Als gemeente hebben we lang niet alles in de hand, maar we werken er hard aan om door te gaan met het verduurzamen van de gemeente Rhenen.

In deze paragraaf beschrijven we vooral de reguliere werkzaamheden die zijn uitgevoerd voor een duurzaam Rhenen aan de hand van de drie pijlers: een energieneutraal Rhenen, een circulair Rhenen en een klimaatbestendig Rhenen. Als maatregelen/activiteiten op meerdere pijlers betrekking hebben, dan zijn die ondergebracht in de rubriek 'overstijgende maatregelen'.

Duurzaamheid omvat meer dan deze drie pijlers. Gezien het groene karakter van Rhenen, de druk op de natuur en gezien de actuele ontwikkelingen binnen de landbouw is het belangrijk om ook natuur en landbouw hier een plek te geven.

Pijler 1 - een energieneutraal Rhenen

De transitie naar een energieneutraal Rhenen is verdeeld over vier onderdelen:

- beperken energievraag;
- de warmtetransitie om onafhankelijk te worden van aardgas;
- het opwekken van duurzame energie en
- duurzame mobiliteit.

Beperken energievraag

Stimuleren van het verduurzamen van de gebouwde omgeving door onder andere:

- Voortzetten Energieloket en energieambassadeurs, voor inwoners, maatschappelijke instellingen en voor bedrijven. Dit onder de vlag van de Energiecoöperatie Rhenen.
- Voortzetten 'Energetisch Renoveren'; informeren, motiveren en ontzorgen van inwoners door persoonlijk advies en de mogelijkheid om alle energiebesparende maatregelen en de opwek van duurzame energie onder één verantwoordelijke te laten uitvoeren.
- Na drie geslaagde acties warmtescan voor eigenaar-bewoners een vierde ronde in de winterperiode (winter 2024-2025).
- Met de CDOKE subsidie (overheidssubsidie voor uitvoer klimaatbeleid) maatwerkadviezen voor eigenaar-bewoners (met kleine eigen bijdrage) aanbieden.
- Isolatievouchers (project provincie Utrecht) aanbieden aan inwoners met een kleine beurs.
- Begin 2025 wordt het Soorten Management Plan (SMP) opgeleverd en dienen we een vergunningaanvraag in bij de provincie.
- Meedoen met het Nationaal Isolatie Programma, isolatiecampagne voor eigenaar-bewoners met een woningwaarde onder de NHG.
- Voortzetten lening Duurzaam Wonen met een laag rentepercentage, om ook financieel te stimuleren dat duurzame maatregelen kunnen worden uitgevoerd.
- Duurzaam bouwen stimuleren in (ver)bouwplannen en verlaagde legeskosten voor duurzaamheidsmaatregelen.
- Verdere implementatie van het provinciale convenant Toekomstbestendig bouwen.
- Continuering van het bespreken van duurzaamheidsambities en de uitvoer met de woningcorporatie Rhenam als onderdeel van de prestatieafspraken, inclusief bovenstaand convenant.

- De verduurzaming van de openbare verlichting wordt in 2025 voortgezet.
- Verduurzamen bedrijventerrein Remmerden gericht op energiebesparing, opzet van een energiehub en bijbehorend samenwerkingsmodel, om de netcongestie te omzeilen en streven naar eigen opwek en opslag van energie. Dit doen we samen met het Regionaal Energieteam Bedrijven, provincie, netbeheerder en Waterschap.
- Zonnepanelen op bedrijfs- en andere grote daken blijven stimuleren.
- Met de geplande vervanging en verduurzaming van de openbare verlichting tot en met 2024 een kwalitatief goede en energiezuinige openbare verlichting realiseren die optimaal bijdraagt aan zowel de verkeersveiligheid als de sociale veiligheid. In de contractperiode 2020-2024 ondersteunt een externe partij de gemeente bij het grootschalig toepassen van nieuwe technieken, zoals LED-verlichting en statisch dimmen.
- Het opzetten van een Routekaart Duurzaam Maatschappelijk vastgoed met een bijbehorend MeerJarenOnderhoudsPlan. We verminderen hiermee de CO₂-uitstoot door duurzaamheidsmaatregelen toe te passen, waarmee we bijdragen aan de strijd tegen klimaatverandering en het behalen van klimaatdoelstellingen.

Warmtetransitie

Hoe worden we onafhankelijk van aardgas?

- In de Transitievisie Warmte (sept 2021) kijken we hoe we onze woningen op een duurzame manier kunnen verwarmen zonder aardgas. Nu gaan we verder met het vervolg, de wijkuitvoeringsplannen.
- Opstellen wijkuitvoeringsplannen in de twee gekozen startwijken. In eerste instantie in Achterberg. Dit gebeurt met de inwoners/bedrijven in de wijk, de keuze voor een andere warmtebron wordt met hen gemaakt.

Opwekken van duurzame energie

Hoe kunnen we zoveel mogelijk energie zelf duurzaam opwekken?

- Maximaal benutten van alle daken voor het opwekken zonne-energie.
- Stimuleren dat particulieren hun dak benutten voor de opwek van duurzame energie.
- Verdere stimulering van de projecten voor zonnepanelen op grote daken, zoals 'zon op boerendaken' en 'zon op bedrijfsdaken', al dan niet m.b.v. SDE+ subsidie.
- Mogelijkheden voor de opwek van zonne-energie anders dan op daken, verder onderzoeken, op basis van de Rhenense zonneladder. Zo ook op restgronden, parkeerplaatsen en eventueel op agrarische gronden.
- Bij bovengenoemde punten verdere uitbreiding van de samenwerking met de Energie-coöperatie Rhenen.
- Samen met netbeheerder zoeken naar slimme oplossingen voor de netcongestie, om bovengenoemde punten mogelijk te maken.
- Opstellen van een beleidskader duurzame Energie op land. Windmolens en mestvergisters worden hierin opgenomen.
- Meewerken aan opsporing van mogelijkheden tot het gebruik van aardwarmte voor het verwarmen van woningen en bedrijven.
- Voor de gebouwen van de gemeente groene stroom gebruiken. Zoveel mogelijk zelf opwekken en aanvullend inkopen.
- Mogelijke uitwerking van het initiatief voor een zonneveld ten zuiden van de Nude.
- Na de eerste verkennende onderzoeken verder onderzoek uitvoeren naar mogelijkheden voor windenergie samen met de gemeente Wageningen, in ons zoekgebied uit de RES 1.0. Het gaat hierbij o.a. om natuuronderzoek.

Duurzame mobiliteit

- Het gemeentelijk wagenpark gaat bij vervanging waar mogelijk rijden op groengas en groene stroom. Mogelijkheden voor een vulpunt voor waterstof worden bekeken, samen met de gemeente Veenendaal.
- Naar behoefte gaan we verder met het plaatsen van oplaadpalen voor elektrische auto's in het openbaar gebied. Via een lokaal laadpalenplan versnellen we de uitrol van het aantal laadpunten.

Pijler 2 - een circulair Rhenen

Afval en grondstoffen

Samen met de inwoners op een duurzame manier minder afval produceren doen we onder andere door:

- informatie en voorlichting te geven;
- bronscheiding en recyclingspercentage te verhogen;
- in te zetten op grofvuilvermindering
- restafval ondergronds in te zamelen;
- mee te doen aan een pilot voor luierinzameling en incontinentiemateriaal.

Een belangrijk voornemen hierbij is het behouden van een schone leefomgeving. Om het zwerfafval te verminderen zijn er 'Zappers' (zwerfafvalpakkers) via het ZwerfAfval Adoptie Plan (ZAAP) actief. Het hele jaar door zijn deze vrijwilligers actief bezig om het zwerfafval op te ruimen. De gemeente faciliteert hierbij door afvalknijpers, handschoenen en ander benodigde spullen beschikbaar te stellen. Jaarlijks doen we mee met de Landelijke Opschoon Dag van Stichting Nederland Schoon.

Rhenen heeft de ambitie om in 2050 een circulaire stad te zijn. De overgang van een lineaire- naar een circulaire economie vraagt veel focus, aandacht en tijd. Een uitwerking van een concreet projectplan met thema's zoals afval als grondstof en het bevorderen van circulaire bedrijvigheid zal een eerste stap zijn richting de overall ambitie.

Pijler 3 - een klimaatbestendig Rhenen

- In 2025 passen we het rioolsysteem verder aan door regenwater af te koppelen en daardoor vuil water en schoon water te scheiden. Meer informatie staat in de paragraaf Kapitaalgoederen.
- Het groenblauw belang nemen we mee in alle ruimtelijke ontwikkelingen.
- We passen leidraden en toetsingskaders van onze partners op ruimtelijke ontwikkelingen.

- We agenderen hittestress in de gesprekken met zorgaanbieders.
- We borgen het lokale hitteplan in onze organisatie.
- We nemen assetmanagement op in de beheerplannen van het openbaar gebied.
- We blijven aangehaakt op de ontwikkelingen van externe partijen zoals de Blauwe Agenda.
- Ontwikkelingen volgen wij op regionale schaal via het Platform Water Vallei en Eem.
- Het toekomstbestendig inrichten nemen wij mee als onderdeel van de organisatie.
- Wij maken een plan samen met kinderen over het gedachtegoed toekomstbestendig inrichten.
- Wij nemen deel aan projecten zoals Heuvelrugtuinen en het NK Tegelwippen.
- De groenblauwe subsidieregeling wordt voortgezet, inclusief de promotie ervan. Daarbij blijven we onze afkoppelcoach inzetten.
- Wij blijven inwoners stimuleren om klimaat adaptief hun omgeving in te richten door bijvoorbeeld de campagne "ga Rhenen ontstenen en vergroenen".
- Wij bereiden ons voor op een update van de klimaatanalyse.
- We koppelen indicatoren aan verschillende doelen en maatregelen uit het beleidsplan Ruimtelijke Adaptatie.

Pijler 4 - overkoepelende maatregelen

- Voortzetten bestrijden energiearmoede. Hulp en advies aan inwoners met energiearmoede met behulp van energiecoaches. Coördinatie en training van deze coaches onder verantwoordelijkheid van de Energiecoöperatie Rhenen.
- Verdere toepassing van het convenant toekomstbestendig bouwen. Het afwegingskader wordt gebruikt in een pilot, om zover mogelijk de ambitie goud te realiseren. Daarnaast verdere toepassing bij andere nieuwbouwprojecten.
- De in september 2024 geïnstalleerde adviesgroep duurzaamheid structureel betrekken bij het verduurzamen van Rhenen.

Toekomstbestendig buitengebied

Natuur en landschap zijn belangrijke redenen waardoor mensen graag in onze gemeente willen wonen en werken. Door bijvoorbeeld opgaven rond landbouw, water, de energietransitie, verstedelijking, mobiliteit en recreatie staan deze waarden onder druk. Om het mooie van Rhenen te behouden is het daarom noodzakelijk om in te zetten op een integraal en toekomstbestendig buitengebied. Mogelijke wensen die in 2025 verder worden uitgewerkt zijn:

- Landschap en natuur: De gemeente Rhenen wil meer de rijkdom van Rhenen laten zien en poortwachter zijn van onze prachtige natuur. Niet alleen behouden, maar ook versterken.
- Biodiversiteit: De natuur verschaalt, wordt eentonig en daardoor kwetsbaar. Natuur essentieel voor voortbestaan (insecten, vogels) neemt af. Wij willen aantrekkelijke natuur in openbaar groen en landschap bieden voor mens, plant en dier. Een praktisch uitvoerbare aanpak moet verder worden ontwikkeld en uitgevoerd. De biodiversiteit moet in omvang en kwaliteit toenemen.

- Water en bodem worden leidend in ruimtelijke projecten.

In 2024 is een start gemaakt met het Programma Landelijk gebied. De bovenstaande wensen worden daarin opgenomen. We zetten ons in voor vaststelling in kwartaal twee 2025.

Tot slot ...

Om schoolkinderen het belang van een duurzame, groene en gezonde leefomgeving te laten zien houden we ons divers lesaanbod. We werken hierbij deels samen met het IVN Rhenen-Veenendaal, bijvoorbeeld met leskisten en excursies. Duurzame en gezonde voeding wordt gestimuleerd met smaaklessen en scholen kunnen bij twee Rhenense boeren terecht voor boerderij educatie.

3.10

Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo), die op 1 mei 2022 in werking is getreden, heeft als doel om de transparantie van overheden en semioverheden te vergroten. Deze wet bevordert de openbaarheid van publieke informatie, wat essentieel is voor een goed functionerende, democratische rechtsstaat, het welzijn van de burger, de kwaliteit van het bestuur en de economische ontwikkeling. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting en de jaarstukken aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering. Deze paragraaf dient als invulling van deze verplichting voor de begroting van 2025.

De Wet open overheid omvat drie belangrijke aspecten:

1. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking;
2. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking;
3. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Passieve openbaarmaking

Het Woo-proces wordt momenteel verder verbeterd en beter onder de aandacht gebracht binnen de organisatie. Dit omvat verschillende aspecten, zoals het vergroten van de bewustwording over de Woo onder medewerkers, het herinrichten en optimaliseren van de processen en het verduidelijken van de verschillende weigeringsgronden die binnen de Woo van toepassing zijn.

Een belangrijk onderdeel van deze verbeteringen is de introductie van trainingen voor het gebruik van de anonimiseringssoftware Datamask, zodat medewerkers efficiënter en zorgvuldiger met gevoelige gegevens leren omgaan. Tegelijkertijd worden de interne procesbeschrijvingen en de voorbeeldbrieven geactualiseerd om ze beter aan te laten sluiten op de huidige eisen en verwachtingen. Verder wordt er een specifieke lakinstructie opgesteld, die medewerkers helpt bij het correct toepassen van de uitzonderingsgronden van de Woo.

Tot slot zullen alle Woo-besluiten op een transparante manier gepubliceerd worden op een speciaal daarvoor ingerichte Woo-pagina op de website van de gemeente Rhenen (Open.Rhenen.nl), om zo de toegankelijkheid en openbaarheid van overheidsinformatie te waarborgen.

Actieve openbaarmaking

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de stappen die vanuit de gemeente worden gezet om de wettelijk verplichte informatie actief openbaar te maken. Het college heeft voor de gemeente Rhenen het ambitieniveau 'basis' vastgesteld, wat betekent dat we de landelijke, gefaseerde planning volgen. Op 1 november 2024 treedt de eerste tranche met informatiecategorieën in werking. De benodigde stappen zijn gezet, en Rhenen is klaar voor de implementatie van deze eerste tranche. Naar verwachting zal de tweede tranche medio 2025 in werking treden.

Als gemeente Rhenen werken we er actief aan om aan de vereisten van deze categorieën te voldoen; sterker nog, aan een aantal categorieën voldoen we reeds. Het is van groot belang om deze ontwikkelingen nauwlettend te volgen en ons voor te bereiden op de verdere openbaarmaking van de informatiecategorieën.

Wat gaan we in 2025 doen?

In 2025 worden vanuit de verplichte categorieën en overeenkomstig de wettelijke eisen de volgende gegevens gepubliceerd, vooruitlopend op het koninklijk besluit:

- a. Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag.
- b. Vergaderstukken decentrale overheden.
- c. Agenda's en besluiten bestuurscolleges.
- d. Adviezen.
- e. Jaarplannen en jaarverslagen.
- f. Woo-verzoeken en -besluiten.

Voor de actieve informatieplicht wordt in 2025 verder gewerkt aan de inrichting van systemen om goed aan te sluiten op de landelijke Woo-index. Dit is een zoekmachine waarmee informatie die onder de Woo openbaar is gemaakt, doorzoekbaar is. Elk bestuursorgaan moet aangeven waar de afgehandelde Woo-verzoeken op de eigen website te vinden zijn. Voor Rhenen is dit via Open.Rhenen.nl, de Woo-website die september 2024 live ging. Dit is de centrale plek voor de publicatie van te openbaren stukken. Op dit moment moet een deel van de stukken handmatig worden toegevoegd, denk aan het publiceren van de stukken rondom Woo-verzoeken. Een streven is om hierin toe te werken naar zoveel mogelijk geautomatiseerde publicatie.

Elk bestuursorgaan is verplicht een Woo-redacteur aan te wijzen. Deze verplichting zal in 2025 worden gerealiseerd.

Informatiehuishouding

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen acht jaar – gerekend vanaf mei 2022 – op orde wordt gebracht. Er wordt gewerkt aan het optimaliseren van de digitale informatiehuishouding, wat zal leiden tot een snellere afhandeling van informatieverzoeken.

In 2025 gaan we de volgende maatregelen nemen om de informatiehuishouding te verbeteren:

- o Er wordt onderzocht hoe we op lange termijn onze informatiearchitectuur moeten inrichten om te kunnen voldoen aan Woo en aan de Archiefwet. We kijken hierbij naar kosten, functionaliteiten, efficiëntie en wetgeving.
- o Het tot stand brengen van een koppeling tussen de anonimiseringsstool van Datamask en de VTH-applicatie Rx.Mission, waardoor documenten niet verplaatst hoeven te worden en direct vanuit de applicatie geanonimiseerd kunnen worden.
- o Ter ondersteuning en begeleiding van medewerkers wordt in 2024 een bewustwordings-campagne gelanceerd om hen vertrouwd te maken met de Woo. Het principe 'Alles openbaar, tenzij' zal hierbij als leidraad dienen.

H4 FINANCIËLE BEGROTING

De financiële begroting bestaat uit (een toelichting op):

- 4.1 Grondslagen
(uitgangspunten opstellen meerjarenbegroting)
- 4.2 Financieel beeld 2025 – 2028
- 4.3 Exploitatie
- 4.4 Balans

4.1

GRONDSLAGEN

4.1.1 Inleiding

In dit onderdeel gaan wij in op de uitgangspunten die in deze begroting zijn gebruikt bij het opstellen van de ramingen 2025 tot en met 2028. De raad heeft in de financiële verordening besloten de uitgangspunten uit de perspectiefnota daarvoor te gebruiken. Bij het opstellen van de begroting zijn de uitgangspunten uit de perspectiefnota opnieuw tegen het licht gehouden. In de perspectiefnota is dit aangegeven waarbij de afwijkingen dienen te worden onderbouwd. In de begroting is afgeweken van:

- a. Hoogte rentepercentage leningen o/g. We zien een dalende trend van de rente. Daarom is het percentage van de leningen o/g aangepast van 3,39% naar 3,02%. De verlaging draagt ook bij aan het verminderen van het begrotingstekort.
- b. Het renteomslagpercentage is bijgesteld van 1,47% naar 1,39%. Het percentage is geactualiseerd omdat de balanspositie van de jaarstukken 2023 op het laatste moment van de accountantscontrole is gewijzigd. Deze aanpassing heeft een gunstig effect op de heffingen riolering en afval.

Nr.	Exploitatie en balans	Indexering		Toelichting
1.	Loon- en prijsontwikkelingen			
1.1	Loonontwikkeling	2025: 5,15% 2027: 5,05%	2026: 4,15% 2028: 4,65%	De loonontwikkelingen zijn gebaseerd op de prognose van het Centraal Planbureau voor het percentage prijs overheidsconsumptie beloning werknemers (CEP maart 2024). Dat percentage is verhoogd met 0,50% voor de werkgeverslasten en 0,25% voor de incidentele loonontwikkeling.
1.2	Prijsontwikkeling	<i>Maatwerkbudgetten zorg:</i> 2025: 5,71% 2026: 5,53% 2027: 3,94% 2028: 3,95% <i>Reguliere budgetten:</i> 2024: 3,9% 2025: 1,6% 2026: 1,6% 2027: 1,6%		De prijsontwikkeling bij de maatwerkbudgetten zorg zijn gebaseerd op het OVA percentage. Het percentage is afkomstig van de Nederlandse zorgautoriteit en van de prognoses van het Centraal Planbureau (CEP maart 2024). De prijsontwikkeling bij de overige budgetten is gebaseerd op de prognose van het Centraal Planbureau voor de prijs materiële overheidsconsumptie (CEP maart 2024).
2.	Rente en renteomslag			
2.1	Rente kortlopende geldleningen	2025 - 2028: 3,75%		Het percentage is gebaseerd op een kortlopende geldlening van 1 jaar (peildatum april 2024).
2.2	Rente langlopende geldleningen	2025 - 2028: 3,02%		Het percentage is gebaseerd op de rente van een 30 jarige lineaire geldlening.
2.3	Rente grondexploitatie	2025-2028: 1,79%		Het percentage is overeenkomst de financiële wet- en regelgeving gebaseerd op het gewogen gemiddelde percentage van de geldleningen op 1-1-2025. Dit percentage is vervolgens gerelateerd aan de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen.
2.4	Rente omslagpercentage	2025-2028: 1,39%		Het renteomslagpercentage is berekend door de centraal verantwoorde rentelasten te verminderen met de rentebaten en de rente die wordt toegerekend aan de grondexploitatie. De uitkomst daarvan is gerelateerd aan de boekwaarde van de vaste activa. Met het renteomslagpercentage worden de rentelasten toegerekend aan de investeringen in de (deel) programma's.
3.	Overige uitgangspunten			
3.1	Gewogen inflatiepercentage	2025: 2,41% 2027: 2,91%	2026: 2,69% 2028: 2,81%	Het gewogen inflatiepercentage is een combinatie van de verwachte prijs- en loonontwikkeling. In het percentage 2024 is rekening gehouden met het effect van de nacalculatie van 2024.
3.2	Indexering subsidies	2025: 1,60% 2027: 1,60%	2026: 1,60% 2028: 1,60%.	Percentage structureel gebaseerd op de prijsontwikkeling 2025 uit de begroting 2024.
3.3	Volumegroei jeugd, WMO, schulden en armoede			In de ramingen voor de WMO, Jeugd, schulden en armoede is voor de jaren 2025 tot en met 2028 geen rekening gehouden met volumegroei.
3.4	Uitkering gemeentefonds			De ramingen uit het gemeentefonds baseren op de uitkomsten van de meicirculaire 2024.
3.5	Overheadpercentages	2025-2028: 88% en 63%.		Medewerkers gemeentehuis: 88%, 2. Medewerkers Remmerden: 63%. In de berekening van de leges en heffingen zijn de hiervoor genoemde percentages gebruikt (perspectiefnota 2025). De hoogte hiervan is in lijn met voorgaande jaren. De percentages die volgen uit de berekening van de meerjarenbegroting 2025-2028 zijn significant hoger door de uitbreiding van de formatie bij bedrijfsvoering. Door de druk op de woonlasten zijn de hogere percentages niet gebruikt, maar betrekken we deze wel bij de overwegingen voor de toekomstige ombuigingen.

4.2

FINANCIEEL BEELD

Het financieel beeld bestaat uit (een toelichting op):

- 4.2.1 Inleiding
- 4.2.2 Resultaten 2025-2028
- 4.2.3 Financiële positie

4.2.1 Inleiding

Een gezonde financiële huishouding is cruciaal om te kunnen investeren in de samenleving. Het gemeentelijk huishoudboekje moet dus op orde zijn. De meerjarige resultaten lieten voorafgaand aan de perspectiefnota voor vrijwel alle jaren voordelige resultaten zien. Het jaar 2026 vormde hierbij een uitzondering, met een tekort van € 259.000. Na de perspectiefnota zagen de resultaten er minder rooskleurig uit. Voor de jaren 2025 tot en met 2028 bedroeg het gemiddeld tekort per jaar € 3,7 miljoen. De belangrijkste oorzaken hiervan lagen in de jeugdzorg, het minima en armoedebeleid en specifiek voor 2025 bij de uitkering van het gemeentefonds. Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting 2025-2028 is het resultaat met gemiddeld € 0,4 miljoen per jaar verslechterd. De uitdaging voor het oplossen van de tekorten is daarmee aanzienlijk groter geworden. Zeker tegen het licht dat er geen extra geld uit Den Haag te verwachten is en de zorgkosten door de toenemende vergrijzing verder zullen stijgen. De raad heeft met het beschikbaar stellen van middelen voor een projectleider ombuigingen de financiële uitdaging die er ligt ingezien.

De (meerjarige) ombuigingen vragen om hernieuwde balans in de driehoek beleid, organisatie en middelen:

- Beleid:** Het Rijk doet een steeds groter beroep op gemeenten om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven zoals bijvoorbeeld de woningbouwopgave.
- Organisatie:** Gemeenten hebben te maken met krapte op de arbeidsmarkt waardoor de uitvoeringskracht afneemt.
- Middelen:** De middelen die de gemeenten van het Rijk krijgen lopen meerjarig terug (minder meer), terwijl de kosten toenemen.

De (meerjarige) tekorten kunnen we niet alleen oplossen met technische maatregelen. Inhoudelijke keuzes met gevolgen voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisatie zijn onvermijdelijk. Die keuzes dienen zorgvuldig en weloverwogen genomen te worden en dat vraagt tijd. Daarom kiezen wij ervoor om in de (meerjaren)begroting alleen het tekort 2025 op te lossen en de inhoudelijke keuzes zoveel mogelijk te betrekken bij de perspectiefnota 2026.

4.2.2 Resultaten 2025-2028

De geraamde resultaten laten voor alle jaren tekorten zien. In de resultaten zijn de inkomsten van het gemeentefonds gebaseerd op de meicirculaire 2024. De gevolgen van de septembercirculaire zijn niet in deze begroting verwerkt. Verderop in dit hoofdstuk informeren wij u wel over de uitkomsten daarvan zodat u die informatie kunt betrekken bij de besluitvorming over de (meerjaren)begroting 2025 - 2028.

In de meerjarige resultaten zijn ook de noodzakelijke beleidsvoornemens uit de perspectiefnota 2025 verwerkt (categorie 1: € 135.000 structureel).

Geraamde resultaten 2025-2028 (x € 1.000)				
	2025	2026	2027	2028
A. Geraamde resultaten 2025-2028	3.442 N	4.677 N	4.434 N	3.959 N

Ontwikkeling resultaten na de perspectiefnota 2025

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de resultaten 2025-2028 weergegeven met als vertrekpunt de resultaten uit de perspectiefnota. De nadelige resultaten liggen met uitzondering van 2025 niet in lijn met het gepresenteerde beeld in de perspectiefnota 2025.

Verloopoverzicht resultaten (in € x 1.000)				
	2025	2026	2027	2028
A. Resultaten perspectiefnota 2025-2028	3.385 N	4.188 N	3.780 N	3.405 N
B. Aanpassing budgetten bij opstellen (meerjaren) begroting 2025 - 2027	57 N	489 N	653 N	554 N
C. Geraamde resultaten 2025 - 2028	3.442 N	4.677 N	4.434 N	3.959 N

Om u inzicht te bieden in de financiële bijstellingen die bij het opstellen van deze begroting hebben plaatsgevonden zijn hierna een tweetal vergelijkingen op hoofdlijnen opgenomen:

- vergelijking begroting 2025 versus perspectiefnota 2025
- vergelijking begroting 2025 versus begroting 2024 (stand najaarsrapportage)

Vergelijking begroting 2025 versus perspectiefnota 2025 op hoofdlijnen

De financiële bijstellingen die na de perspectiefnota hebben plaatsgevonden zijn hierna weergegeven en daarna op hoofdlijnen toegelicht. Het saldo van de totale bijstellingen is beperkt (€ 56.000 N). Echter, als we kijken naar de afzonderlijke onderdelen dan zijn de financiële bijstellingen aanzienlijk.

(x € 1.000)	BGR 2025	PPN2025	Vershil
1. Lasten	68.226 N	64.821 N	3.405 N
2. Baten	65.609 V	61.587 V	4.022 V
3. Toevoeging reserves	1.593 N	719 N	874 N
4. Onttrekking reserves	769 V	568 V	201 V
Totaal	3.441 N	3.385 N	56 N

Toelichting op hoofdlijnen

De lasten zijn ten opzichte van de Perspectiefnota 2025 met € 3,4 miljoen gestegen. Daartegenover staat een stijging van de baten met € 4 miljoen. Per saldo voegen we € 0,6 miljoen meer toe aan de reserves.

De stijging van de lasten is voor € 0,8 miljoen veroorzaakt door inhuur die wij in 2024 nodig hebben en doorloopt in 2025. Vanwege een hoger aantal kinderen met ernstige problematiek en een herijking van tarieven zijn de kosten voor jeugdzorg met € 0,5 miljoen hoger geraamd. De opvang van Oekraïense vluchtelingen was voor 2025 nog niet geraamd en bedraagt € 0,7 miljoen. Voor de opvang van statushouders wordt een kantoorpand aan de Herenstraat verbouwd en door de gemeente gehuurd. De exploitatielasten zijn in de begroting geraamd op € 0,3 miljoen. Daarnaast zijn de lasten gestegen door de actie isolatie woningen (€ 0,3 miljoen), uitvoering BUIG (€ 0,3 miljoen), kosten uitvoering Wmo (€ 0,1 miljoen) en de noodzakelijke beleidsvoornemens 2025 (€ 0,1 miljoen).

De stijging van de baten is voor het grootste deel een gevolg van de raming van de rijksmiddelen 2025 voor de opvang van Oekraïners. Dit betreft een bedrag van € 1,9 miljoen. De uitkering van het gemeentefonds is op basis van de meicirculaire 2024 met € 1,3 miljoen toegenomen.

De opvang van statushouders in het verbouwde kantoorpand aan de Herenstraat levert huuropbrengsten en een rijksvergoeding op van € 0,3 miljoen. De legesopbrengsten voor omgevingsvergunningen ramen we voor 2025 € 0,3 miljoen hoger. Dit betreft deels het doorschuiven van projecten van 2024 naar 2025. Tenslotte ontvangen we voor de actie isolatie woningen € 0,3 miljoen subsidie.

De toevoeging aan de reserves is € 0,9 miljoen hoger vanwege de reservering van de middelen voor huisvesting Oekraïners. De onttrekkingen aan reserves zijn € 0,2 miljoen hoger vanwege de dekking van incidentele kosten ten laste van reserves zoals onderzoek langzaam verkeer Spoorgat, beleidsplan ontmoeten, spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte en een gedeelte van de kosten voor het beeldkwaliteitsplan. Voor een meer gedetailleerde analyse per programma verwijzen wij u naar pagina 178.

Vergelijking begroting 2025 versus begroting 2024 (stand NJR2024) op hoofdlijnen

De financiële verslagleggingsregels (BBV) schrijven voor dat in de begroting ook een vergelijking met de actuele begroting 2024 moet worden opgenomen. Deze vergelijking treft u hierna aan. In vergelijking met de begroting 2024 stand najaarsrapportage is per saldo € 1.375.000 als extra nadeel in de begroting 2025 verantwoord. Voor een meer gedetailleerde analyse per programma verwijzen wij u naar pagina 180.

(x € 1.000)	BGR 2025	NJR2024	Vershil
1. Lasten	68.226 N	67.453 N	773 N
2. Baten	65.609 V	63.727 V	1.882 V
3. Toevoeging reserves	1.593 N	1.593 N	0 N
4. Onttrekking reserves	769 V	3.253 V	2.484 N
Totaal	3.441 N	2.066 N	1.375 N

Toelichting op hoofdlijnen

De lasten nemen ten opzichte van de begroting 2024 met € 0,7 miljoen toe. Bij de baten zien we een stijging van bijna € 1,9 miljoen. Tenslotte wordt in 2025 bijna € 2,5 miljoen minder onttrokken aan reserves.

De stijging van de lasten wordt voor € 1,0 miljoen veroorzaakt door grondexploitatie Achterberg West. Hier tegenover staan ook baten. Het MFG Rhenen is in de loop van 2025 volledig in gebruik genomen. De totale exploitatielasten nemen hierdoor toe met € 0,3 miljoen. Voor de opvang van statushouders wordt een kantoorpand aan de Herenstraat

verbouwd en door de gemeente gehuurd. De exploitatielasten zijn in de begroting geraamd op € 0,3 miljoen. In 2025 geven we € 0,3 miljoen minder uit aan de SPUK Wet Inburgering met name als gevolg van door hogere uitgaven in 2024 als gevolg van doorgeschoven rijksmiddelen 2023. De kosten inhuur zijn in 2025 € 1,2 miljoen lager dan in 2024. In de begroting 2025 is stelpost prijsstijgingen met € 0,8 miljoen verhoogd om prijsontwikkeling te kunnen opvangen. De uitgaven voor bijstandsverlening zijn 2025 € 0,2 miljoen lager.

De stijging van de baten wordt voor € 1,0 miljoen veroorzaakt door de grondexploitatie Achterberg West. De meicirculaire levert in 2025 een hogere uitkering gemeentefonds op van € 1,0 miljoen. De opbrengst afvalstoffenheffing wordt op basis van een kostendekkend tarief in 2025 met € 0,6 miljoen verhoogd. De eerder genoemde exploitatie van de Herenstraat voor opvang van statushouders is budgettair neutraal en levert een baat op van € 0,3 miljoen. Op basis van de woningbouwplanning verwachten we in 2025 een hogere legesopbrengst van € 0,3 miljoen. De hiervoor genoemde lagere uitgaven SPUK Wet Inburgering zijn budgettair neutraal. Dit zorgt in 2025 ook voor lagere baten van € 0,3 miljoen. Ten opzichte van 2024 wordt de opbrengst uit schatkistbankieren € 0,5 miljoen lager geraamd.

In 2025 is bij de toevoeging aan de reserves rekening gehouden met de 'terugbetaling' van de woonlastendemping 2024 aan de algemene reserve. Dit levert een nadeel op van € 0,6 miljoen. Hiertegenover staat in 2024 een toevoeging aan de algemene reserve van € 0,5 miljoen voor het opvangen van de exploitatietekorten van de flexwoningen een de Binnenweg (gedurende een periode van 14 jaar). Samen met andere toevoegingen levert dit in de vergelijking geen verschil op.

Tegenover de toevoeging aan de algemene reserve voor de flexwoningen staat in 2024 ook een onttrekking aan de reserve versnelde woningbouw voor hetzelfde bedrag (€ 0,5 miljoen). Verder wordt de lagere onttrekking veroorzaakt door de woonlastendemping 2024 van € 0,6 miljoen die in 2025 vervalt. Het tekort op de uitvoering van de BUIG wordt 2024 gedekt uit de reserve WWB. Deze onttrekking van € 0,3 miljoen vindt in 2025 niet plaats. De onttrekking van de voorbereidingskosten versnelling woonopgave is in 2025 € 0,2 miljoen lager. Tenslotte zijn er in 2025 een aantal lagere onttrekkingen van per saldo € 0,9 miljoen. Een voorbeeld hier van zijn de in 2025 vervallen onttrekkingen aan de reserve uitvoering collegeprogramma. Voor het opstellen van de randzonevisie en de implementatie van de omgevingswet.

Financiële bijstellingen zorgdomein

Bij het opstellen van de begroting heeft een structurele verhoging van de budgetten voor Jeugdhulp plaatsgevonden van € 500.000. De oorzaak lag enerzijds bij de aanpassing van de tarieven (herijking) met een financieel gevolg van € 200.000 en anderzijds in de toename van de complexe problematiek jeugdhulp met een financieel gevolg van € 300.000. Voor de begroting 2025-2028 verwachten we, exclusief prijsinflatie, door intensieve monitoring en andere maatregelen een einde van de volumegroei. We verwachten dat het hoge aantal indicaties op verblijf en problematieken in voedselweigerings/schooluitval weer gaat terugkeren naar het 'normale' niveau. Het realiseren van een dempend effect op de zorgkosten via deze maatregelen is daarbij echter wel uiterst noodzakelijk.

In 2024 zien we een groeiend beroep op de bijstand; we voorzien een groei van 226 cliënten in 2023 naar 250 bijstandsccliënten in 2024 (meer instroom statushouders en arbeidsbeperking). De begroting 2024 hebben we hiervoor met € 300.000 structureel verhoogd. Voor de begroting 2025-2028 verwachten we een verdere groei van het aantal cliënten. Echter hopen we de vruchten te plukken van het beleid gericht op uitstroom en anderzijds een stijging van de gebundelde uitkering (= BUIG) die we als gemeente Rhenen van het Rijk (achteraf) ontvangen voor het bekostigen van de uitkeringen. De tekorten zullen daardoor niet verder oplopen. Goed om te vermelden is dat de bodem van de reserve Wet werk en bijstand per 2025 in beeld raakt waardoor de tekorten direct de exploitatie raakt. Eventueel kan de gemeente Rhenen later in deze begrotingsperiode een beroep doen op een vangnetuitkering van het Rijk.

De stijging van de kosten in 2024 binnen de Wmo vond vooral plaats bij individuele begeleiding van onze inwoners en huishoudelijke ondersteuning waarbij de budgetten structureel met € 200.000 zijn verhoogd. Een groot gedeelte is te wijden aan indexatieverhoging. Bij het afschaffen van het abonnementstarief en een eventuele eigen bijdrage per 2026 zal de vraag naar huishoudelijke hulp vermoedelijk echter teruglopen. Daarentegen verwachten we nog wel een lichte stijging naar de vraag van individuele begeleiding. Rekening houdend met deze twee effecten zal de hoogte van de budgetten Wmo meerjarig, exclusief prijsinflatie, naar verwachting niet stijgen en zelfs stabiliseren.

Septembercirculaire 2024: geen oplossing voor meerjarige tekorten

Op Prinsjesdag werd de miljoennota gepresenteerd. In deze nota staan de belangrijkste plannen van het kabinet voor het komende jaar en geeft aan wat die plannen gaan kosten.

Op Prinsjesdag werd ook de septembercirculaire 2024 door het Ministerie van BZK gepresenteerd. De uitkomsten van deze circulaire zijn teleurstellend te noemen. De gemeente gaat er wel op vooruit maar dit is vooral het gevolg van de hogere inflatieverwachting. Deze middelen zullen worden gereserveerd in de begroting. Als de verwachte inflatieverwachting uitkomt dan zijn die middelen nodig om de prijsstijgingen op te vangen. Pakt de inflatieverwachting lager uit dan zal het gereserveerde bedrag door het Rijk worden teruggehaald. De volumegroei van het gemeentefonds geeft een licht nadeel te zien. Met andere elementen uit de septembercirculaire was al rekening gehouden in de eerdere berekeningen van de uitkering uit het gemeentefonds. Voorbeelden hiervan zijn het terugdraaien van de bezuiniging jeugd vanaf 2026 met € 500 miljoen en de indexatie van de WMO vanaf 2026. Deze loopt op van € 75 miljoen in 2026 naar € 225 miljoen in 2028. De septembercirculaire vormt daarmee geen oplossing voor de tekorten 2025 en verder.

Uitkomsten Septembercirculaire 2024 ontbreken in de begrotingsresultaten

In de begrotingsresultaten is de uitkering uit het gemeentefonds gebaseerd op de meicirculaire 2024. Op Prinsjesdag heeft het kabinet de Rijksbegroting en de uitleg daarvan in de Miljoenennota heeft gepresenteerd. Dezelfde dag is de septembercirculaire gepubliceerd. Dat moment viel samen met de afronding van de (meerjaren)begroting 2025-2028. De gevolgen van deze circulaire hebben we daarom niet kunnen verwerken in deze begroting.

De septembercirculaire laat voor de jaren 2025-2028 het volgende beeld zien:

- Incidenteel voordeel niet gedeclareerde BTW: € 447 miljoen. Omdat wij hierop al hadden voorgesorteerd is het extra voordeel beperkt tot € 81.000 (V).
- De hogere inflatieverwachting 2025 en verder zorgt voor extra inkomsten uit het gemeentefonds. Deze middelen worden of gereserveerd voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen of voor een terugbetaling aan het Rijk als de inflatie bij de eerstvolgende circulaire lager uitvalt. De bedragen lopen op van € 169.000 in 2025 naar ruim € 200.000 vanaf 2027.

- c. Het volumeaccres wat kan worden ingezet voor uitbreiding van taken om extra te investeren in bestuurlijke ambities laat een nadelige ontwikkeling zien. Het nadeel loopt op van € 14.000 in 2025 naar € 147.000 in 2028.
- d. In de circulaire is door het Rijk geld beschikbaar gesteld voor de openbare bibliotheken (2025 en 2026), wet betaalbare huur (structureel) en voor participatie. Deze middelen zijn vooralsnog gereserveerd. Deze middelen zijn vooralsnog gereserveerd.

In het hierna geactualiseerde financieel perspectief zijn de voorgestelde ombuigingsmaatregelen verwerkt en de uitkomsten van de septembercirculaire 2024.

Geactualiseerd perspectief (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1. Begrotingsresultaten exclusief ombuigingsvoorstellen	3.442 N	4.677 N	4.434 N	3.959 N
2. Voorgestelde ombuigingsmaatregelen				
a. Structurele maatregelen	1.208 V	1.208 V	1.208 V	1.208 V
b. Incidentele maatregelen (inclusief inzet algemene reserve)	2.235 V			
Begrotingsresultaten inclusief voorgestelde ombuigingen	1 V	3.469 N	3.226 N	2.751 N
3. Septembercirculaire 2024 gemeentefonds				
a. Extra inkomsten	173 V	804 V	967 V	935 V
b. Reservering hogere inflatieverwachting	169 N	194 N	222 N	204 N
c. Taakmutaties	139 N	133 N	23 N	21 N
4. Taakstelling jeugdzorg vervalt (aanvullende besparing kabinet Rutte IV)		471 N	482 N	482 N
Begrotingsresultaten 2025-2028 inclusief ombuigingen en septembercirculaire	134 N	3.463 N	2.986 N	2.523 N

Jeugdzorg

Het Rijk compenseert vanaf 2026 de aanvullende besparing van kabinet Rutte IV op de jeugdzorg. Het is de compensatie van de hoge kosten die vanuit het verleden doorwerkt naar de huidige begroting. Gelijktijdig hiermee vervalt de taakstelling jeugdzorg (punt 4).

De financiële gevolgen van de punten 3. en 4. worden voor 2025 verwerkt in de Voorjaarsrapportage 2025 en meerjarig in de perspectiefnota 2026.

Nadere toelichting resultaten 2025-2028

In de resultaten kan op verschillende manieren een onderscheid worden aangebracht. De financiële regelgeving maakt een onderscheid tussen het resultaat van baten en lasten (voorheen resultaat voor bestemming) en het geraamd resultaat (voorheen resultaat na bestemming). Het verschil tussen deze resultaten zit in de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. De gemeenteraad is bevoegd om de hoogte van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves bij te stellen. Mutaties aan reserves zijn in beginsel incidenteel. Besluiten van de raad over de reserves kunnen een risico vormen voor het structurele evenwicht van de begroting. Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Vanaf 1-1-2024 is hierop een uitzondering van toepassing. Door de druk op de financiële positie van gemeenten is het onder voorwaarden toegestaan om structurele lasten te dekken door een onttrekking aan de algemene reserve. Het solvabiliteitspercentage moet boven de 20% zijn en de risico's dienen adequaat te zijn afgedekt.

Geraamd resultaat: uitsplitsing in het saldo van baten en lasten en mutaties reserves

(x € 1.000)	saldo van baten en lasten	mutaties reserves	geraamd resultaat
2025	2.619 N	823 N	3.442 N
2026	4.979 N	302 V	4.677 N
2027	4.721 N	287 V	4.434 N
2028	4.246 N	287 V	3.959 N

Geraamd resultaat: uitsplitsing in een structureel en incidenteel resultaat*

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Structureel resultaat	1.810 N	4.404 N	4.506 N	4.029 N
Incidenteel resultaat	1.632 N	273 N	72 V	70 V
Geraamde resultaten 2025-2028	3.442 N	4.677 N	4.434 N	3.959 N

* Een structureel resultaat betekent dat de aard van de budgetten die tot het resultaat leiden een structureel karakter hebben. Een structureel budget betekent niet automatisch dat in de begroting in alle jaren een budget opgenomen is. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de verkiezingen. Financiële afwijkingen (hoger/lager budget) zijn niet van invloed op het structurele/incidentele karakter van het budget. Voorgaande betekent dat vrijwel alle budgetten in de begroting structureel zijn.

Via de link/qr-code hiernaast vindt u de onderbouwing van het incidenteel resultaat

Onderbouwing van het incidenteel resultaat

Financiële zorgen voor de toekomst: ombuigingen zijn nodig

De financiële positie van de gemeente staat onder druk. Meerjarig bedraagt het gemiddelde tekort € 4,1 miljoen per jaar. Hiermee zijn er financiële zorgen voor de toekomst. Omdat gemeenten veel taken uitvoeren die door het Rijk zijn opgelegd is de ruimte om keuzes te maken beperkt. Volgens eerdere inschattingen wordt de beleidsvrijheid van gemeenten ingeschat op circa 20% van de totale uitgaven.

Ombuigingen 2025 en verder

Om ook in de toekomst te kunnen investeren in een mooi Rhenen zijn ombuigingen onvermijdelijk. In een mooi Rhenen is een solide financiële positie op de korte en lange termijn nodig. We zullen met elkaar aan de slag moeten om de financiële positie van Rhenen toekomstbestendig te maken. Dat vraagt om daadkracht en op sommige momenten lef om keuzes te maken die niet populair zijn. De meerjarige ombuigingen vragen om een hernieuwde balans tussen beleid, organisatie en middelen. Die balans is uit evenwicht geraakt:

- Beleid:** Het Rijk doet een steeds groter beroep op gemeenten om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven zoals bijvoorbeeld de woningbouwopgave.
- Organisatie:** Gemeenten hebben te maken met krapte op de arbeidsmarkt waardoor de uitvoeringskracht afneemt.
- Middelen:** De middelen die de gemeenten van het Rijk krijgen lopen meerjarig terug (minder meer), terwijl de kosten toenemen.

Voor de zomer is gestart met een ombuigingsproces met als doel inzicht te krijgen in de activiteiten waarop wij kunnen besparen of op een andere, efficiëntere en effectievere wijze kunnen uitvoeren. Daarbij kan gedacht worden aan een meer geïntegreerde aanpak rond bestuurlijke ambities. Verder gaan wij kijken waar meer middelen gevonden kunnen worden en naar bewezen interventies in bijvoorbeeld de zorg. Voor sommige ombuigingen geldt dat eerst een voorinvestering nodig is om op een later moment de vruchten daarvan te plukken.

Het proces voor het oplossen van de tekorten vanaf 2024 en verder bestaat uit twee

fases. Hierover is de raad voorafgaand en tijdens een werkbijeenkomst van september geïnformeerd. Fase 1 bestaat uit de 'korte klap' die gericht is op het verminderen van het tekort 2024 en het sluitend maken van de jaarschijf 2025 uit de begroting. Daarbij richten wij ons vooral op technische en organisatorische maatregelen en zetten de algemene reserve in. De impact van de ombuigingen op inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven willen wij in dit stadium zoveel mogelijk beperken. De 2e fase richt zich op een gezonde financiële positie op de lange termijn. Hierbij is het doel om bij de perspectiefnota 2026 voor alle jaren een structureel en reëel sluitende begroting te presenteren. Vooralsnog lijkt deze opdracht niet haalbaar zonder impact voor onze inwoners. Om dit proces zorgvuldig te doorlopen is hiervoor meer tijd uitgetrokken en vindt besluitvorming plaats bij de perspectiefnota 2026. Het bestuur zal vanuit financiële schaarste belangrijke inhoudelijke keuzes moeten nemen. Dit vraagt richting in de vorm van kaderstelling door de raad. Bijvoorbeeld bij het bepalen van de ondergrenzen van publieke voorzieningen.

4.2.3 Uitvoering opgaven en bestuurlijke ambities knellen door tekort aan (financiële) middelen

In het regeerprogramma staat dat het kabinet graag met gemeenten wil samenwerken aan de maatschappelijke opgaven. Gelijktijdig roept het regeerprogramma veel vragen op en zijn er (financiële) zorgen over de haalbaarheid van de gezamenlijke opgaven. Die opgaven bestaan onder andere uit de woningbouwopgave, klimaatadaptatie, landbouwvraagstukken, gezondheid en bestaanszekerheid. Veel van deze opgaven hangen samen met klimaatverandering en demografische ontwikkelingen zoals migratie en vergrijzing. Een belangrijk deel van deze taken zijn opgelegd door het Rijk. De VNG heeft de (maatschappelijke) opgaven vertaald in een viertal thema's waar zij in de overleggen met het Rijk de nadruk op willen leggen:

- a. Bestaanszekerheid
- b. Versterking van het voorzieningenniveau in alle gemeenten
- c. Aandacht voor de relatie tussen het zorgdomein en het sociaal domein
- d. Het versnellen van de woningbouwopgave

Echter om deze opgaven te realiseren zijn middelen nodig, zowel geld als uitvoeringscapaciteit. In het regeerakkoord staat dat de taken en middelen voor gemeenten in balans moeten zijn. Maar de tekorten waar gemeenten mee kampen bewijzen eerder het tegendeel. We kunnen concluderen dat de inspanning die het Rijk van gemeenten verwacht toeneemt, maar de middelen om de ambities te realiseren afnemen.

Als gemeente zien wij de effecten hiervan terug in de meerjarige begrotingstekorten. Hierdoor zijn in de perspectiefnota alleen beleidsvoornemens met een noodzakelijk karakter in de afweging betrokken. Maar ook andere signalen wijzen erop dat opgaven/ambities en middelen uit balans zijn. De financiële ruimte om extra te investeren in de (maatschappelijke) opgaven ontbrak. We zien bijvoorbeeld dat maatregelen uit het bestuursprogramma, waarin extra geld is opgenomen om bestuurlijke ambities te bereiken, worden ingezet om het begrotingstekort 2025 te verminderen. Tenslotte mag in dit verband niet onvermeld blijven dat meerjarige ombuigingen het voorzieningenniveau in de gemeente of de lasten voor de inwoners mogelijk zullen raken.

De geschetste ontwikkelingen zorgen voor een grote uitdaging. Wij zullen ons echter blijven inspannen om voortgang te boeken op de maatschappelijke opgaven en de overige bestuurlijke ambities. Hierna gaan wij in op de ambities die zijn opgenomen in de perspectiefnota 2025.

Bestuurlijke ambities perspectiefnota 2025

Voor het bereiken van de bestuurlijke ambities uit het coalitieakkoord zijn in het bestuursprogramma activiteiten/projecten (lees: beleidsvoornemens) opgenomen. Waar mogelijk zijn deze voornemens toen voorzien van een budget. Voor de overige beleidsvoornemens vindt de afweging van de benodigde middelen jaarlijks plaats in de perspectiefnota. Door de meerjarige begrotingstekorten zijn een aantal beleidsvoornemens uit het bestuursprogramma meegenomen in het voorstel over de ombuigingen. Hierdoor zijn voor de realisatie van de bestuurlijke ambities minder middelen beschikbaar. Daar bovenop komt dat in de perspectiefnota 2025 geen

voorstellen zijn gedaan om extra geld beschikbaar te stellen voor beleidsvoornemens die samenhangen met het bestuursprogramma (categorie 2). In de perspectiefnota 2025 zijn alleen de onderwerpen met een noodzakelijk karakter opgenomen (categorie 1). Het structurele bedrag van € 135.000 is opgenomen in de (meerjaren)begroting 2025 – 2028. Bij de beleidsvoornemens die samenhangen nieuwe/gewijzigde wet- en regelgeving gaan wij ervan uit dat die volledig door het Rijk worden gecompenseerd. Hierna volgt een overzicht van de beleidsvoornemens uit categorie 1 'Noodzakelijk' zoals die in de perspectiefnota 2025 zijn gepresenteerd.

Wat willen we gaan doen in 2025-2028? (in €x1.000)						
Wettelijke / onvermijdelijke beleidsvoornemens	Cat	DP	2025	2026	2027	2028
PROGRAMMA 1 - BEDRIJFSVOERING						
1a. Digitale transformatie (budget is gemiddelde van de bandbreedte)	1	1.3	10 N	10 N	10 N	10 N
1b. Zorgplicht medewerkers	1	1.3	50 N	50 N	50 N	50 N
Budget verlaagd i.v.m. tekorten begroting	1	1.3	25 V	25 V	25 V	25 V
1c. Duurzame inzetbaarheid	1	1.3	50 N	50 N	50 N	50 N
Budget verlaagd i.v.m. tekorten begroting	1	1.3	25 V	25 V	25 V	25 V
			60 N	60 N	60 N	60 N
PROGRAMMA 3 - FYSIEK						
3a. 1 fte toezichthouder bouw	1	3.2	75 N	75 N	75 N	75 N
3b. Transitiefase Omgevingswet	1	3.2	75 N	75 N	75 N	75 N
3c. Omgevingsdienst regio Utrecht	1	3.2	P.M.			
			150 N	150 N	150 N	150 N
PROGRAMMA 4 - SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJK						
4a. Wetswijzigingen Wmo of van invloed op de Wmo	1	4.4	0	0	0	0
4b. Spreidingswet	1	4.5	0	0		
4c. Wet inburgering: lange termijn inzicht uitgaven ontbreekt nog	1	4.5	0	0	0	0
4d. Arbeidsmarktregio: doorontwikkeling	1	4.5	0	0	0	0
4e. Participatiewet in Balans	1	4.6	0	0	0	0
			0 N	0 N	0 N	0 N
Totaal			210 N	210 N	210 N	210 N

4.2.4 Financiële positie

Conclusie financiële positie

De financiële positie van de gemeente staat meerjarig onder druk. De omvang van de begrotingstekorten bedraagt gemiddeld € 4,2 miljoen per jaar.

Het kengetal over de structurele exploitatieruimte is reden tot zorg omdat het kengetal een structureel negatief beeld laat zien. Daarom zijn wij in de zomer 2024 gestart met een ombuigingsoperatie.

Het kengetal over de netto schuldquote stijgt tot en met 2027 naar 101% en daalt in het laatste jaar naar 98%. Hiermee beweegt de schuldquote zich volgens de landelijke signaalwaarden aan de onderkant van de categorie neutraal. Voor het kengetal van de solvabiliteit geldt met een percentage van 30% hetzelfde. Volgens de huidige prognoses geeft de meerjarige ontwikkeling van beide kengetallen geen reden tot zorg. In dit verband verdient de structurele daling van de ratio weerstandsvermogen de komende jaren wel aandacht. De prognose van de ratio weerstandsvermogen bedraagt voor 2025 3,1. Ten opzichte van 2021 is deze ratio meer dan gehalveerd. De ratio komt naar verwachting verder onder druk te staan door bijvoorbeeld de (dubbele) vergrijzingsgolf.

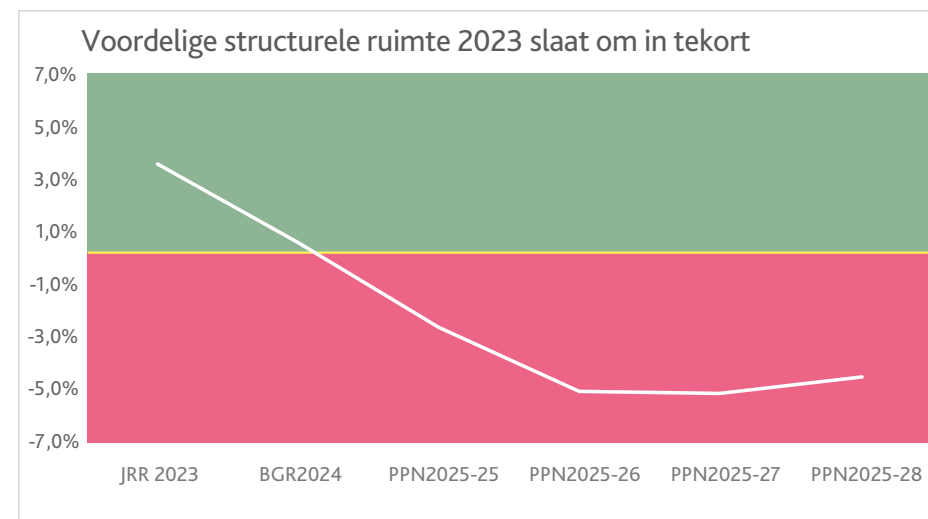
Tenslotte verdient de ontwikkeling van de algemene reserve de aandacht. Op korte termijn daalt de algemene reserve mogelijk met 25% door:

- a. Dekking restant tekort 2024 (50%) € 1.033.000
- b. Dekking begrotingstekort 2025*: € 1.420.000
- c. Dekking stadshaven en omliggend gebied: € 1.600.000

** Een van de ombuigingsmaatregelen uit bijlage 2 van het bestuurlijk voorstel.*

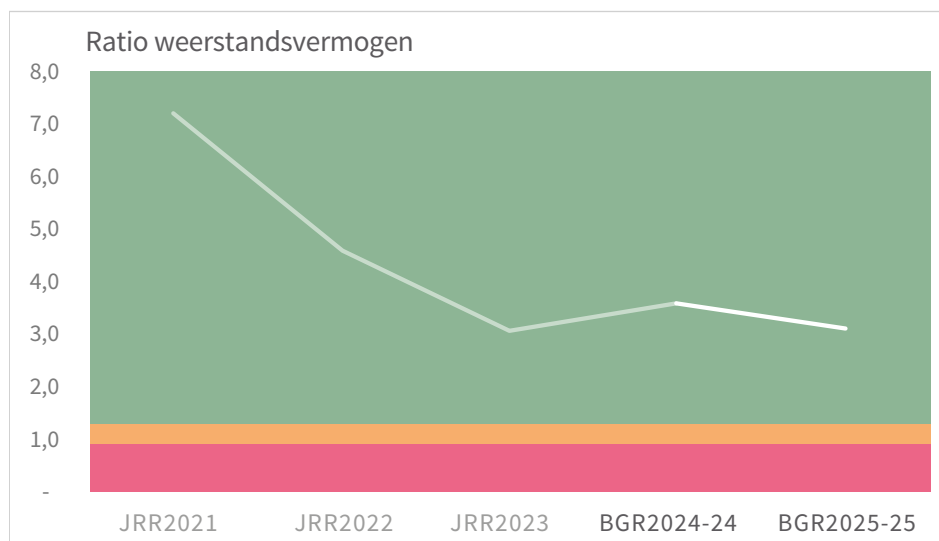
Gelet op de financiële van gemeenten is het niet ondenkbaar dat gemeenten de komende jaren eerder de algemene reserve moeten aanspreken. Dit geldt ook voor onze gemeente. Daartegen zijn de mogelijkheden om de positie van de algemene reserve te versterken beperkt. De ontwikkeling van deze reserve zullen en we daarom nadrukkelijker betrekken bij de bestuurlijke voorstellen die daar een beroep op doen. De financiële positie vraagt de komende jaren aandacht. Het oplossen van de meerjarige tekorten is hierin de belangrijkste stap. Daarnaast is het nodig om vinger aan de pols te houden bij de ontwikkeling van de ratio weerstandvermogen en de inzet van de algemene reserve. In onderstaande grafieken is het (meerjarig) verloop

van de belangrijkste financiële kengetallen weergegeven: structurele exploitatieruimte, weerstandsvermogen, schuldquote en de solvabiliteit. Voor een totaalbeeld van alle verplichte financiële kengetallen verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.

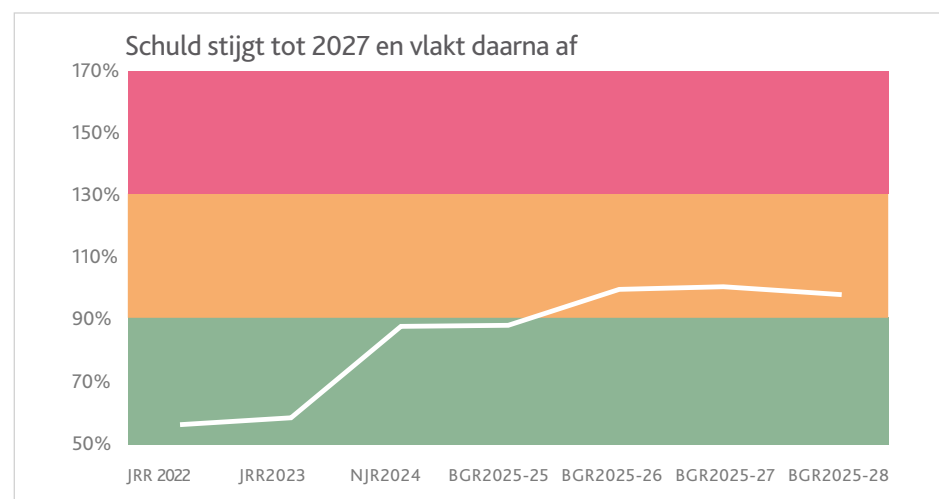

Toelichting:

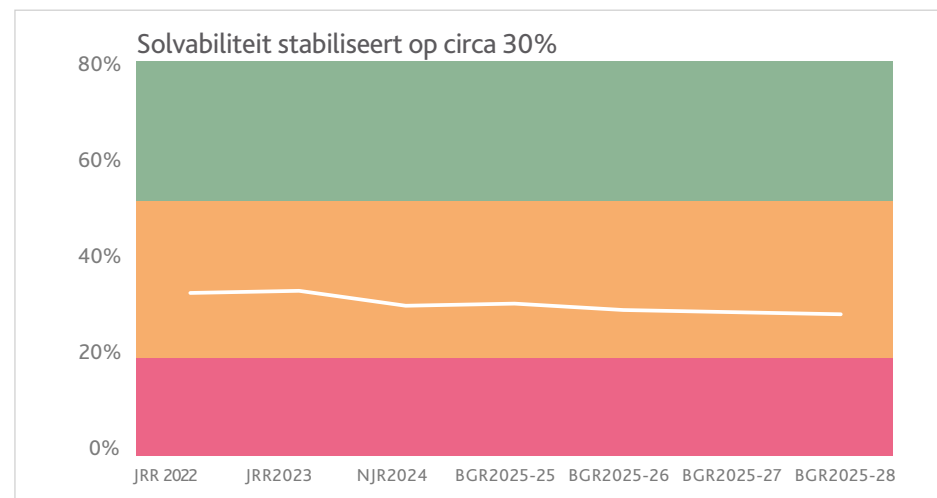
Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke mate de structurele lasten zijn afgedekt met structurele baten. Het kengetal wordt berekend door het structurele resultaat te relateren aan de omvang van de baten (exclusief de baten uit reserves). Dit kengetal speelt een belangrijke rol bij het bepalen van het toezichtregime door de provincie. Om in aanmerking te komen voor het gewenste repressief toezicht dienen de structurele lasten te zijn gedekt door structurele baten. Met andere woorden de structurele exploitatieruimte dient > 0 te zijn. De provincie toetst het structureel sluitende karakter op basis van het 1e jaar uit de begroting. Vertoond dat jaar een tekort dan wordt het laatste jaar uit de meerjarenraming hierop beoordeeld. Als de nieuwe begroting voor het tweede achtereenvolgende jaar een tekort vertoont in het 1e jaar, dan dienen de laatste 2 jaren van de meerjarenraming structureel sluitend te zijn. Het huidige beeld laat structureel nadelige resultaten zien (exclusief ombuigingsmaatregelen).

Toelichting:

De ratio weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen de hoogte van de restrisico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare middelen om deze risico's te kunnen opvangen (beschikbare weerstandscapaciteit). Restrisico's zijn risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen om die af te dekken. We zien de afgelopen jaren een structureel dalende trend van de ratio. Deze stabiliseert in 2025 op het niveau van 2023. Echter ten opzichte van de norm die de raad heeft vastgesteld ($> 1,0$) is de ratio nog steeds uitstekend te noemen.

Toelichting:

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlasten ten opzichte van de eigen middelen (totale baten exclusief reserves). Hiermee geeft de indicator een beeld van de mate waarin de rentelasten en de afschrijvingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage van de schuldquote hoe beter. De netto schuldquote neemt de komende jaren toe naar 100% en vertoont daarna een lichte daling. In de berekening is uitgegaan van de voorgenomen investeringen uit de begroting. Aanvullende investeringen waarover separate besluitvorming plaatsvindt zijn niet in de ontwikkeling van de schuldquote meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de stadshaven en omliggend gebied, herinrichting Candia en de financiële gevolgen van het integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs. Een positief raadsbesluit heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van dit kengetal. Een investering van € 1.000.000 die gefinancierd wordt met schulden zorgt voor een verhoging van de schuldquote met 1,5%.

Toelichting:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe beter de weerbaarheid van de gemeente omdat het aandeel van het eigen vermogen groter is dan de schuld. De solvabiliteit daalt de komende jaren naar 29%. De berekening is gebaseerd op de verwachte meerjarige balanspositie van het jaar. Voor de ontwikkeling van de solvabiliteit geldt hetzelfde als bij de schuldquote. Investeringen die niet in de begroting zijn opgenomen hebben een negatieve invloed op den ontwikkeling van de solvabiliteit. Een investering van € 1.000.000 die gefinancierd wordt met schulden zorgt voor een daling van de solvabiliteit met 1,0%.

Ontwikkeling woonlasten

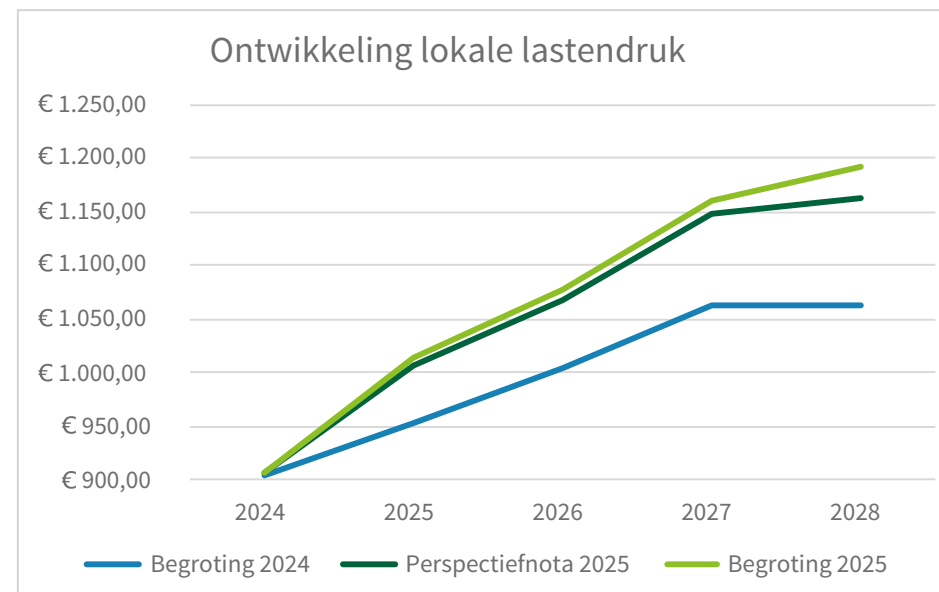
De woonlasten stijgen in 2025 met 12% ten opzichte van 2024. In de Perspectiefnota hebben wij u deze ontwikkeling reeds aangekondigd. De woonlastendemping 2024-2026 waartoe in de begroting 2024 is besloten is in deze begroting verwerkt. Zonder de woonlastendemping zou de stijging uitkomen op 20%. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het financieel beeld en de paragraaf lokale heffingen.

De woonlasten stijgen in 2025 met 12% ten opzichte van de bij de belastingverordeningen 2024 vastgestelde tarieven. In de Perspectiefnota 2025 hebben wij al aangegeven dat de tarieven harder stijgen dan in de begroting 2024 geprognostiseerd. De stijging wordt naast de toegepaste inflatiecorrectie van 2,4% veroorzaakt door kostenstijgingen bij afval en riool.

Sinds 2022 worden middelen ingezet om de woonlasten van de huishoudens te dempen. In de begroting 2024 is besloten om de beschikbare middelen voor de jaren 2024-2026 gefaseerd in te zetten om een gematigde lastendrukstijging te bewerkstelligen. De fasering is zo ook in de deze begroting verwerkt. De ontwikkeling van de lokale lastendruk inclusief de woonlastendemping is als volgt:

Berekening	2024	2025	2026	2027	2028
woonlastendemping					
Woonlasten	€ 978,89	€ 1.087,51	€ 1.108,19	€ 1.159,08	€ 1.192,19
Woonlastendemping	-€ 74,72	-€ 72,65	-€ 31,66		
	€ 904,17	€ 1.014,86	€ 1.076,53	€ 1.159,08	€ 1.192,19
		12,2%	6,1%	7,7%	2,9%

Ten opzichte van de begroting 2024 (verordening 2024) en Perspectiefnota is de ontwikkeling als volgt:

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen en de verwijzingen naar achterliggende bijlagen.

4.3 EXPLOITATIE

An abstract graphic on a teal background. It features a series of vertical bars of increasing height from left to right. Overlaid on these bars and extending to the right is a complex network of white dots connected by thin white lines, resembling a data visualization or a network diagram. Some dots are highlighted with a bright teal glow.

De financiële exploitatie van een gemeente gaat over de baten en lasten van de gemeentelijke activiteiten. De exploitatie is ondergebracht in zeven programma's.

Dit hoofdstuk bestaat uit:

- 4.3.1 Inleiding
- 4.3.2 Exploitatie
- 4.3.3 Overige exploitatieonderdelen

4.3.1 Inleiding

De exploitatie van een gemeente bestaat uit de baten en lasten inclusief reserves van zeven programma's. Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten. Deze worden uitgevoerd om de beoogde bestuurlijke doelen van een programma te realiseren. De meerjarige prognoses uit de begroting zijn een actualisatie van de budgetten uit de perspectiefnota 2025. Deze actualisatie heeft in juli en augustus plaatsgevonden in gesprekken met de budgetverantwoordelijk medewerkers. Hierbij zijn ook de uitkomsten van de jaarstukken 2023 betrokken en het financiële beeld uit de najaarsrapportage. De nieuwe prognoses zijn op een zorgvuldige manier tot stand gekomen, maar het blijft moeilijk om sommige budgetten vooraf goed te voorspellen. Voorbeelden hiervan zijn de openeinde regelingen en de uitkeringen uit het gemeentefonds.

4.3.2 Exploitatie

In dit onderdeel gaan we in op:

- 4.3.2.1. Exploitatie 2025
- 4.3.2.2. Vergelijking begroting 2025 versus perspectiefnota 2025
- 4.3.2.3. Vergelijking begroting 2025 versus begroting 2024 (stand NJR2024)
- 4.3.2.4. Meerjarenraming 2026 – 2028
- 4.3.2.5. Exploitatie 2025 per taakveld
- 4.3.2.6. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

4.3.2.1 Exploitatie 2025

In onderstaande tabel is de exploitatie 2025 per programma in beeld gebracht. Hierbij is onderscheid aangebracht tussen het saldo van de baten en lasten de mutaties reserves.

Baten en lasten 2025 (in € x 1.000)	Saldo baten en lasten		Reserves		Geraamd resultaat
	Baten	Lasten	Toevoeging	Onttrekking	
Programma 1 - Bedrijfsvoering	199 V	12.150 N	0 N	60 V	11.891 N
Programma 2 - Dienstverlening	435 V	936 N	0 N	0 N	501 N
Programma 3 – Fysiek	9.470 V	14.090 N	898 N	474 V	5.044 N
Programma 4 – Sociaal maatschappelijk	8.844 V	33.093 N	9 N	51 V	24.207 N
Programma 5 – Economie & toerisme	313 V	2.015 N	2 N	59 V	1.645 N
Programma 6 – Veiligheid & handhaving	74 V	2.721 N	0 N	56 V	2.591 N
Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen	46.274 V	3.221 N	684 N	69 V	42.438 V
Totaal	65.609 V	68.226 N	1.593 N	769 V	3.441 N

Via de link/q^r-code hiernaast vind de cijfers per programma, deelprogramma en product

Raming 2025
per (deel)programma en product

4.3.2.2. Vergelijking begroting 2025 versus perspectiefnota 2025

Hieronder volgt een overzicht van de financiële bijstellingen 2025 die na het opstellen van de perspectiefnota hebben plaatsgevonden. Voor een uitgebreid financieel overzicht per programma en een toelichting verwijzen wij u naar de link/qr-code hiernaast.

Via de link/qr-code vindt u een verdere toelichting per programma

Vergelijking begroting 2025 versus perspectiefnota 2025 per programma

(in € x 1.000)	Wijziging lasten na PPN2025	Wijziging baten na PPN2025	Wijziging toevoeging reserves na PPN 2025	Wijziging onttrekking reserves na PPN2025	Totaal wijziging 2025
Programma 1 - Bedrijfsvoering	1.085 N	25 V	0 N	18 V	1.042 N
Programma 2 - Dienstverlening	59 N	49 V	0 N	0 N	10 N
Programma 3 – Fysiek	1.095 N	497 V	874 N	181 V	1.291 N
Programma 4 – Sociaal maatschappelijk	2.335 N	2.158 V	0 N	0 N	177 N
Programma 5 – Economie & toerisme	205 N	5 N	0 N	3 V	207 N
Programma 6 – Veiligheid & handhaving	90 N	3 V	0 N	0 N	87 N
Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen	1.462 V	1.296 V	0 N	0 N	2.758 V
Totaal wijzigingen na perspectiefnota 2025	3.407 N	4.023 V	874 N	202 V	56 N

4.3.2.3. Vergelijking begroting 2025 versus begroting 2024 (stand NJR2024)

Hieronder volgt een overzicht van de verschillen tussen de begroting 2025 en de 2024 (stand najaarsrapportage). Voor een uitgebreid financieel overzicht per programma en een toelichting verwijzen wij u naar de link/qr-code hiernaast.

Via de link/qr-code vindt u een verdere toelichting per programma

Vergelijking begroting 2025 versus begroting 2024 per programma

(in € x 1.000)	Wijziging lasten 2025 vs 2024-NJR	Wijziging baten 2025 vs 2024-NJR	Wijziging toev.reserves 2025 vs 2024-NJR	Wijz. onttrekk.reserves 2025 vs 2024-NJR	Totaal wijz. 2025 vs 2024-NJR
Programma 1 - Bedrijfsvoering	784 V	151 N	0 N	214 N	419 V
Programma 2 - Dienstverlening	1 N	43 V	0 N	0 N	42 V
Programma 3 – Fysiek	909 N	1.848 V	626 V	927 N	638 V
Programma 4 – Sociaal maatschappelijk	44 V	486 N	0 N	460 N	902 N
Programma 5 – Economie & toerisme	106 V	98 N	0 N	165 N	157 N
Programma 6 – Veiligheid & handhaving	62 V	3 V	0 N	0 N	65 V
Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen	859 N	724 V	626 N	718 N	1.479 N
Totaal verschil begroting 2025 versus NJR2024	773 N	1.883 V	0 N	2.484 N	1.375 N

4.3.2.4. Meerjarenraming 2026 – 2028 per programma

Op grond van de financiële verslagleggingsregels (BBV) dient de gemeente naast de cijfers van het begrotingsjaar ook de cijfers over de drie daaropvolgende jaren te presenteren. Daarom zijn in onderstaande tabel per programma de cijfers over de jaren 2026 tot en met 2028 weergegeven. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen het saldo van baten en

lasten en de mutaties reserves. De meerjarenraming is ook opgenomen in de programma's bij het onderdeel Wat kost het?

Via de link/qr-code vindt u een verdere toelichting per deelprogramma en product

Meerjarenraming 2026-2028 per deelprogramma en product

Overzicht baten en lasten (in € x 1.000)	2026			2027			2028		
	Saldo baten en lasten	Mutaties reserves	Geraamd resultaat	Saldo baten en lasten	Mutaties reserves	Geraamd resultaat	Saldo baten en lasten	Mutaties reserves	Geraamd resultaat
Programma 1 - Bedrijfsvoering	11.584 N	42 V	11.542 N	11.721 N	42 V	11.679 N	11.703 N	42 V	11.660 N
Programma 2 - Dienstverlening	562 N	0 N	562 N	573 N	0 N	573 N	611 N	0 N	611 N
Programma 3 – Fysiek	4.433 N	44 V	4.389 N	4.359 N	118 V	4.241 N	4.282 N	118 V	4.164 N
Programma 4 – Sociaal maatschappelijk	24.402 N	109 V	24.293 N	24.592 N	42 V	24.551 N	24.574 N	42 V	24.532 N
Programma 5 – Economie & toerisme	1.604 N	39 V	1.565 N	1.541 N	17 V	1.524 N	1.539 N	17 V	1.521 N
Programma 6 – Veiligheid & handhaving	2.622 N	56 V	2.566 N	2.635 N	56 V	2.579 N	2.634 N	56 V	2.579 N
Programma 7 – Algemene dekkingsmiddelen	40.229 V	11 V	40.240 V	40.701 V	12 V	40.713 V	41.098 V	12 V	41.110 V
Totaal	4.979 N	302 V	4.677 N	4.721 N	287 V	4.434 N	4.246 N	287 V	3.959 N

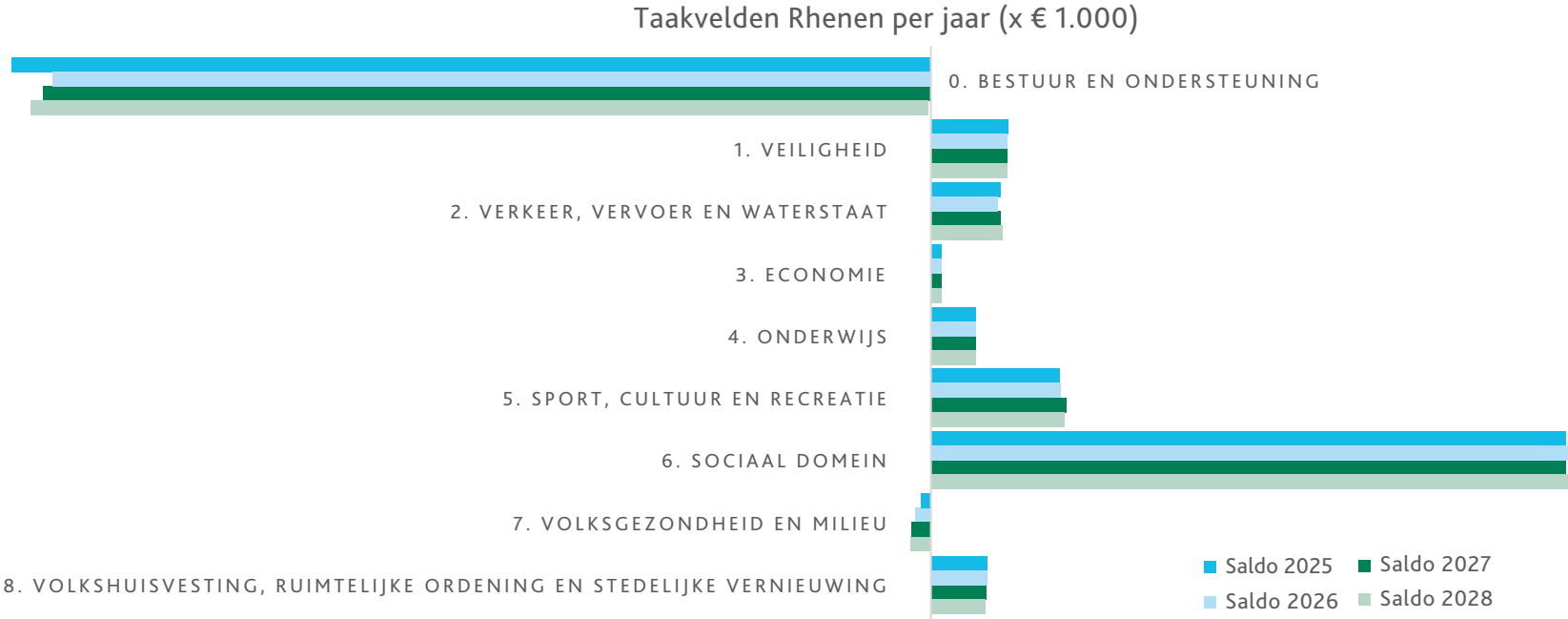

4.3.2.5 Exploitatie per taakveld

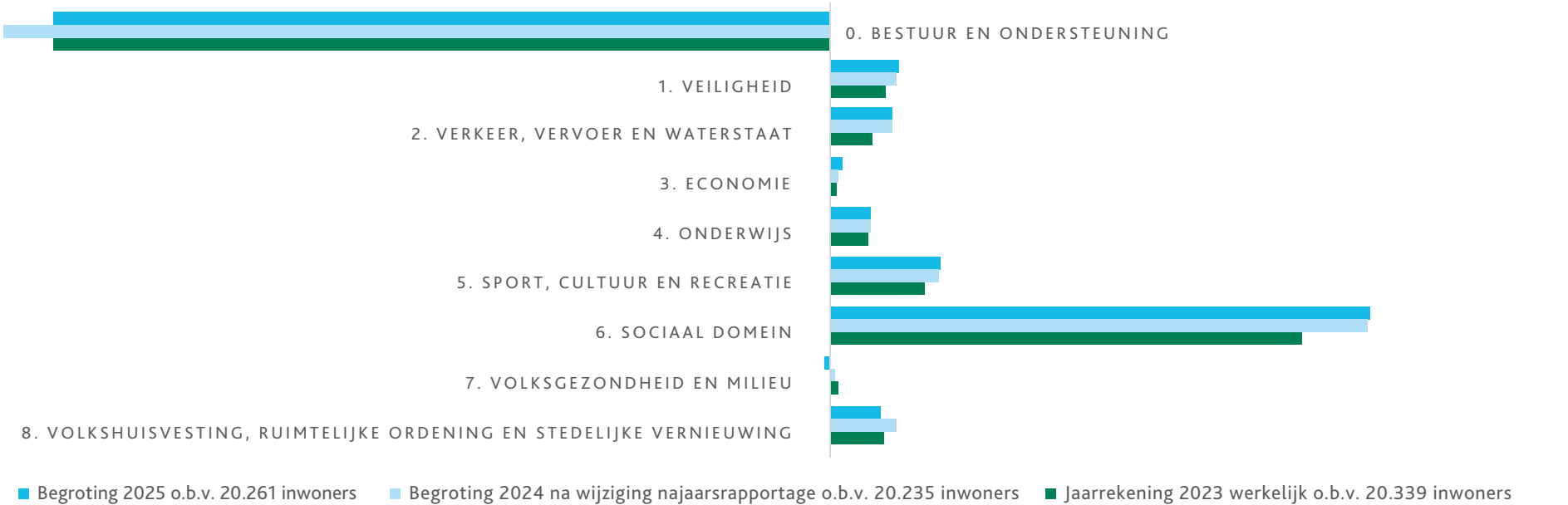
Inde onderstaande tabel en grafiek zijn de baten en lasten uit de programma's omgezet naar de landelijke uniforme taakvelden. Hierdoor is het mogelijk om deze informatie direct te gebruiken voor de informatiebehoefte van derden, zoals bijvoorbeeld het Rijk, de toezichthouders, de EU

en het CBS. Ook stelt het de raad in staat vergelijkingen te maken met andere gemeenten. Naast de cijfers uit de begroting 2025 worden ook de cijfers uit de begroting 2024 na wijziging en de cijfers uit de jaarrekening 2023 gepresenteerd.

Taakvelden Rhenen	Baten 2025	Lasten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028
0. Bestuur en ondersteuning	47.712 V	18.289 N	29.423 V	28.067 V	28.382 V	28.765 V
1. Veiligheid	73 V	2.617 N	2.544 N	2.530 N	2.523 N	2.515 N
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	281 V	2.557 N	2.276 N	2.233 N	2.293 N	2.326 N
3. Economie	240 V	649 N	409 N	382 N	395 N	391 N
4. Onderwijs	907 V	2.385 N	1.478 N	1.471 N	1.507 N	1.501 N
5. Sport, cultuur en recreatie	751 V	4.899 N	4.148 N	4.235 N	4.388 N	4.376 N
6. Sociaal domein	7.277 V	27.668 N	20.391 N	20.491 N	20.427 N	20.450 N
7. Volksgezondheid en milieu	6.641 V	6.388 N	253 V	438 V	550 V	639 V
8. Volkshuisvesting, RO en sted. Vernieuw.	2.497 V	4.369 N	1.872 N	1.840 N	1.832 N	1.804 N
Totaal	66.379 V	69.821 N	3.442 N	4.677 N	4.433 N	3.959 N

Taakvelden per jaar (x € 1.000)

Benchmark Taakvelden	Begroting 2025 obv 20.261 inwoners	Begroting 2024 na wijzigingen najaarsrapportage obv 20.235 inwoners	Jaarrekening 2023 werkelijk obv 20.339 inwoners
0. Bestuur en ondersteuning	1.452 V	1.547 V	1.453 V
1. Veiligheid	126 N	121 N	103 N
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	112 N	114 N	76 N
3. Economie	20 N	12 N	8 N
4. Onderwijs	73 N	72 N	70 N
5. Sport, cultuur en recreatie	205 N	200 N	175 N
6. Sociaal domein	1.006 N	1.002 N	880 N
7. Volksgezondheid en milieu	12 V	6 N	14 N
8. Volkshuisvesting, RO en sted. Vernieuw.	92 N	122 N	99 N
Totaal	170 N	102 N	28 V

Via de link/qr-codes hiernaast zijn een specificatie Taakvelden Rhenen per jaar en van 2025 - 2028 beschikbaar.

Specificatie taakvelden Rhenen per jaar

Specificatie taakvelden Rhenen 2025-2028

4.3.2.6. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

1. Inleiding

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hieronder wordt verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is geregeld dat voor deze kosten geen voorzieningen gevormd mogen worden, maar dat ze dienen te verlopen via de exploitatie. Deze jaarlijks terugkerende verplichtingen zijn in de begroting en meerjarenraming opgenomen en maken derhalve al onderdeel uit van de financiële positie. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor wel een voorziening worden getroffen. In dit onderdeel zullen de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden toegelicht. Daarnaast worden ook de APPA-pensioenen toegelicht. Dit is een arbeidskosten gerelateerde verplichting en hierbij is er geen sprake van een vergelijkbaar volume.

2. Werkeloosheidsuitkeringen en bovenwettelijke WW-uitkeringen ambtenaren

Gemeenten zijn eigen risicodragers voor de WW. Dit houdt in dat uitkeringen, arbeidsrechtelijke aanvullingen en uitvoeringskosten bij de gemeente Rhenen in rekening worden gebracht. Medewerkers die op grond van een reorganisatie of ongeschiktheid / onbekwaamheid zijn ontslagen, maken, met inachtneming van een aantal voorwaarden, daarnaast ook aanspraak op een bovenwettelijke WW uitkering. Deze bovenwettelijke uitkering bestaat uit een aanvullende uitkering en in sommige gevallen ook uit een na-wettelijke uitkering. De verplichtingen van het betreffende jaar worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht en werken door in de exploitatie.

3. Wachtgelden/pensioenen wethouders

a. Wachtgeld wethouders

Als een wethouder uit functie treedt, dan maakt hij aanspraak op wachtgeld. Wachtgeld heeft als doel het compenseren van een verlies van inkomen na het aftreden als politiek ambtsdrager. Het principe achter wachtgeld is gestoeld op de WW.

b. Pensioen wethouders

Wethouders bouwen tijdens hun ambtsperiode (en wachtgeld) pensioen op. De gemeente Rhenen voert deze pensioenen uit. Aan deze pensioenen zijn twee risico's verbonden, namelijk:

Het "kort leven risico"

Indien een wethouder of wachtgelder komt te overlijden wordt er wettelijk uitgegaan van een fictieve opbouw tot de pensioendatum bij de gemeente Rhenen. Bij overlijden dienen alle pensioenaanspraken (dus ook de fictieve) tot uitbetaling te komen in de vorm van een nabestaandenpensioen. Dit nabestaandenpensioen wordt levenslang uitgekeerd aan de nabestaande partner. Kinderen ontvangen een uitkering tot het 18e levensjaar.

Het "lang leven risico"

Dit is het risico dat de gemeente Rhenen loopt met betrekking tot de duur van een pensioenuitkering. Deze kan namelijk langer doorlopen dan verwacht. De gemeente Rhenen heeft zich met ingang van 1 juni 2022 tegen deze risico's verzekerd bij ElipsLife door middel van het APPA Plan Kapitaal (lang leven risico) en het APPA Plan Risico (kort leven risico). Bijkomend voordeel bij deze verzekeringen is dat wanneer een (oud) wethouder aanspraak maakt op waardeoverdracht van zijn pensioen, de daarvoor bestemde gelden apart gehouden zijn. De voorziening voor het APPA Plan kapitaal moet dan wel volledig bijgewerkt zijn. De gemeente Rhenen heeft de verplichtingen opgenomen in een voorziening voor pensioenen en wachtgelden. De stortingen met betrekking tot deze voorziening worden als last in de begroting opgenomen. Omdat het benodigd kapitaal in de voorziening kan wijzigen wordt jaarlijks getoetst of de voorziening toereikend is. Hiertoe worden geactualiseerde berekeningen van het toekomstig pensioen gemaakt door VISMA/IDELLA.

4. Premie Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA)

Per 1 juli 2012 is de gemeente Rhenen eigen risicodragers geworden voor de WGA, een werknemersverzekering bij gedeeltelijke of niet duurzame arbeidsongeschiktheid. Als eigenrisicodragers hoeven er geen premies te worden afgedragen. Anderzijds is het wel zo dat wanneer een (oud) werknemer een WGA-uitkering ontvangt, deze maximaal 10 jaar voor rekening van de gemeente komt. Momenteel is de instroom dusdanig laag, dat er geen verzekering is afgesloten.

4.4 BALANS

Een balans is een financieel overzicht waarin de bezittingen van de gemeente zijn weergegeven. Het bezit staat aan de linkerzijde (activa) van de balans. Aan de rechterzijde (passiva) van de balans staat hoe het bezit gefinancierd is. Voor een deel is dat met eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen) en voor een deel met vreemd geld zoals langlopende geldleningen en de vlottende passiva.

Dit hoofdstuk bestaat uit:

- 4.4.1 Balanspositie per 31 december
- 4.4.2 Overige balansonderdelen

4.4.1 Balanspositie per 31 december

Geprognostiseerde balans Activa (x € 1.000)	JRR2023	NJR2024	BGR25-2025	BGR25-2026	BGR25-2027	BGR25-2028
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële vaste activa	188	180	173	165	158	150
Materiële vaste activa	70.100	89.718	91.953	95.357	95.874	95.632
Financiële vaste activa	3.525	3.993	3.986	3.978	3.969	3.961
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	389	588				
Uitzettingen (rentetypische looptijd van een jaar of minder)	19.583	6.619	6.619	6.619	6.619	6.619
Liquide middelen	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160
Overlopende activa	512	422	422	422	422	422
Totaal activa	95.457	102.680	104.313	107.701	108.202	107.944

Geprognostiseerde balans Passiva (x € 1.000)	JRR2023	NJR2024	BGR25-2025	BGR25-2026	BGR25-2027	BGR25-2028
Vaste passiva						
Eigen vermogen	31.206	30.099	30.872	30.570	30.233	29.946
Saldo jaarrekening	554					
Voorzieningen	6.834	6.359	6.124	6.181	6.266	6.368
Vaste schulden looptijd > 1 jaar en waarborgsommen	46.264	57.905	58.885	62.335	63.082	62.972
Vlottende passiva						
Voorraden			115	298	304	341
Netto vlottende schuld looptijd < 1 jaar	3.980	3.259	3.259	3.259	3.259	3.259
Overlopende passiva incl. te besteden middelen	6.619	5.058	5.058	5.058	5.058	5.058
Totaal	95.457	102.680	104.313	107.701	108.202	107.944

4.4.1.1 Toelichting op de balans

Vaste activa

De vaste activa van de gemeente bestaan uit investeringen. Dat zijn uitgaven waarvan het economisch- of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investerings worden geactiveerd op de balans en afgeschreven op basis van de economische levensduur. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's. De boekwaarde van de vaste activa neemt 1-1-2025 – 31-12-2028 toe met bijna € 6 miljoen. Die toename is vooral het gevolg de reguliere vervangingsinvesteringen. Voorbeelden zijn de vervangingsinvesteringen in riolering, wegen, gemeentelijke gebouwen, voertuigen en sportvelden. Met mogelijke toekomstige investeringen in de stadshaven, huisvestingsplan onderwijs en herinrichting Candia is geen rekening gehouden.

Voorgenomen investeringen 2025		Nieuw krediet 2025	
Naam/omschrijving investering		Bruto inv.	Bijdrage
660	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	660	0
550	Aanbiedstation	550	0
380	Uitbr. groepsr. eben h. school*	380	0
1.590	Gebouwen	1.590	0
80	(Rol)containers en containerbakken	80	0
2.750	Vorbereidings- en uitvoeringskredieten riolering	2.750	0
2.830	Riool en afval (met heffing)	2.830	0
1.385	Netto investeringen wegen	1.385	0
22	Ombouw openbaar groen	22	0
22	Ombouw speelplaatsen	22	0
310	Kunstgrasveld korfbal Candia	310	0
113	Jaarlijkse vervanging lichtmasten	113	0
300	Jaarlijkse vervanging armaturen	300	0
2.152	Grond, weg en waterbouw (maatschapp.)	2.152	0
589	Voertuigen en werkmaterieel Remmerden	589	0
589	Vervoersmiddelen	589	0
225	Jaarlijkse vervanging meubilair, groenbeheersysteem, vervanging ICT middelen	225	0
225	Inventaris	225	0
7.386	Totaal	7.386	0

De investeringen zijn gepresenteerd als de kredietverlening in 2025 plaatsvindt en in 2026 leidt tot lasten. Dit geldt niet voor alle voorgenomen bijvoorbeeld door de fasering van de investering over de jaren heen. Voorbeelden hiervan zijn: wegen en riolering. Deze investeringen zijn in de tabel cursief weergegeven.

* Deze investering betrekken wij bij het opstellen van het integraal huisvestingsplan onderwijs.

Via de link/qr-code vindt u het meerjarig overzicht van de (vervangings)investeringen.

Meerjarenoverzicht van de (vervangings)investeringen 2026-2028

Flottende activa

Onder de voorraden is de verwachte balanspositie van de grondexploitatie Achterberg West ultimo het jaar gepresenteerd. De uitzettingen < 1 jaar dalen in 2024 sterk omdat de middelen van het schatkistbankieren vooral zijn ingezet voor het betalen van investeringsuitgaven. De belangrijkste hiervan is het nieuwe MFG Rhenen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het totaal van de bezittingen (totale activa) minus de schulden is het eigen vermogen. Het eigen vermogen is samengesteld uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het jaarrekeningresultaat. Het eigen vermogen daalt in de periode 1-1-2025 – 31-12-2028 beperkt met circa € 150.000. De algemene reserve neemt toe door een deel van het voordelige resultaat van de jaarstukken 2023 € 271.000 en de toevoeging van € 473.000 vanuit de reserve woningbouwopgave dekking tekort flexwoningen Binnenweg. Hiertegenover staat een sterkere daling van de bruto methode reserves voor het (gedeeltelijk) dekken van de afschrijvingslasten van investeringen. In de ontwikkeling van de algemene reserve is geen rekening gehouden met de dekking van tekorten vanaf 2024 en het mogelijke besluit om geld vrij te maken voor de ontwikkeling van de stadshaven en omgeving.

Eigen vermogen (€ 1.000)	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028
Algemene reserve vrij besteedbaar	17.027	17.074	17.579	17.461	17.411	17.363
Resultaat jaarrekening 2023	554	0	0	0	0	0
<i>Bestemmingsreserves</i>						
a bestemmingsreserves (algemeen)	8.470	7.534	8.021	8.056	7.988	7.969
b. bruto methode reserves	5.708	5.490	5.272	5.053	4.834	4.614
Totaal	31.759	30.099	30.872	30.570	30.233	29.946

Via de link/qrcode is een meerjarig
verloopoverzicht per reserve beschikbaar.

Meerjarig verloopoverzicht
per reserve

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Het is een reservering voor toekomstige uitgaven waarbij de hoogte en het tijdstip van de besteding goed ingeschat kan worden, maar waarvan de kosten in de tijd onregelmatig gespreid zijn. Ook worden voorzieningen gevormd vanwege risico's die op de balansdatum bestaan en die kunnen leiden tot verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar redelijk is in te schatten. De omvang van de voorzieningen verandert de komende jaren niet significant.

Via de link/qr-code hieronder is een meerjarig verloopoverzicht per voorziening beschikbaar.

Meerjarig verloopoverzicht
per voorziening

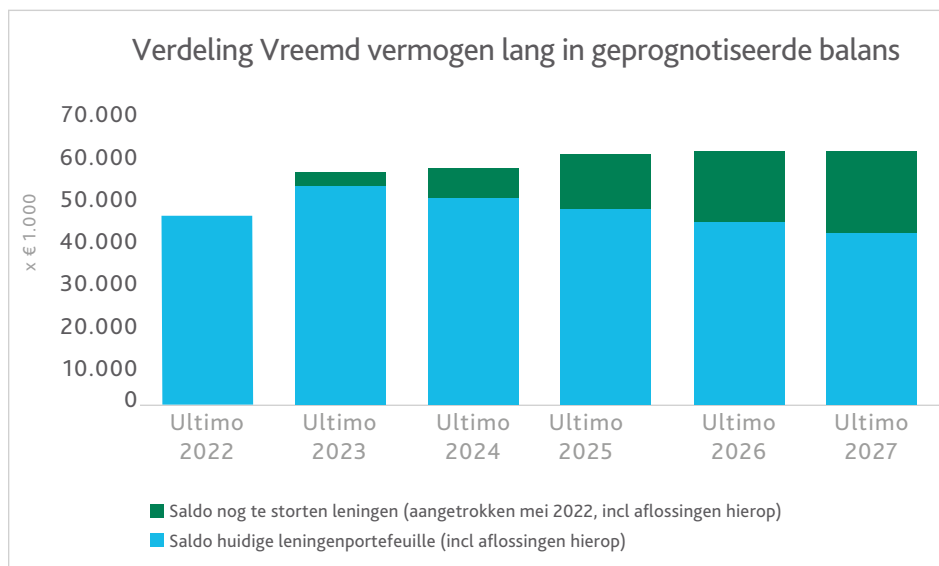

Voorzieningen (x € 1.000)	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.447	2.441	2.441	2.441	2.441	2.442
Voorzieningen voor egalisatie van kosten	1.846	1.385	1.091	1.090	1.098	1.105
Voorzieningen voor middelen van derden	2.542	2.533	2.591	2.649	2.727	2.821
Totaal voorzieningen	6.834	6.359	6.124	6.181	6.266	6.368

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

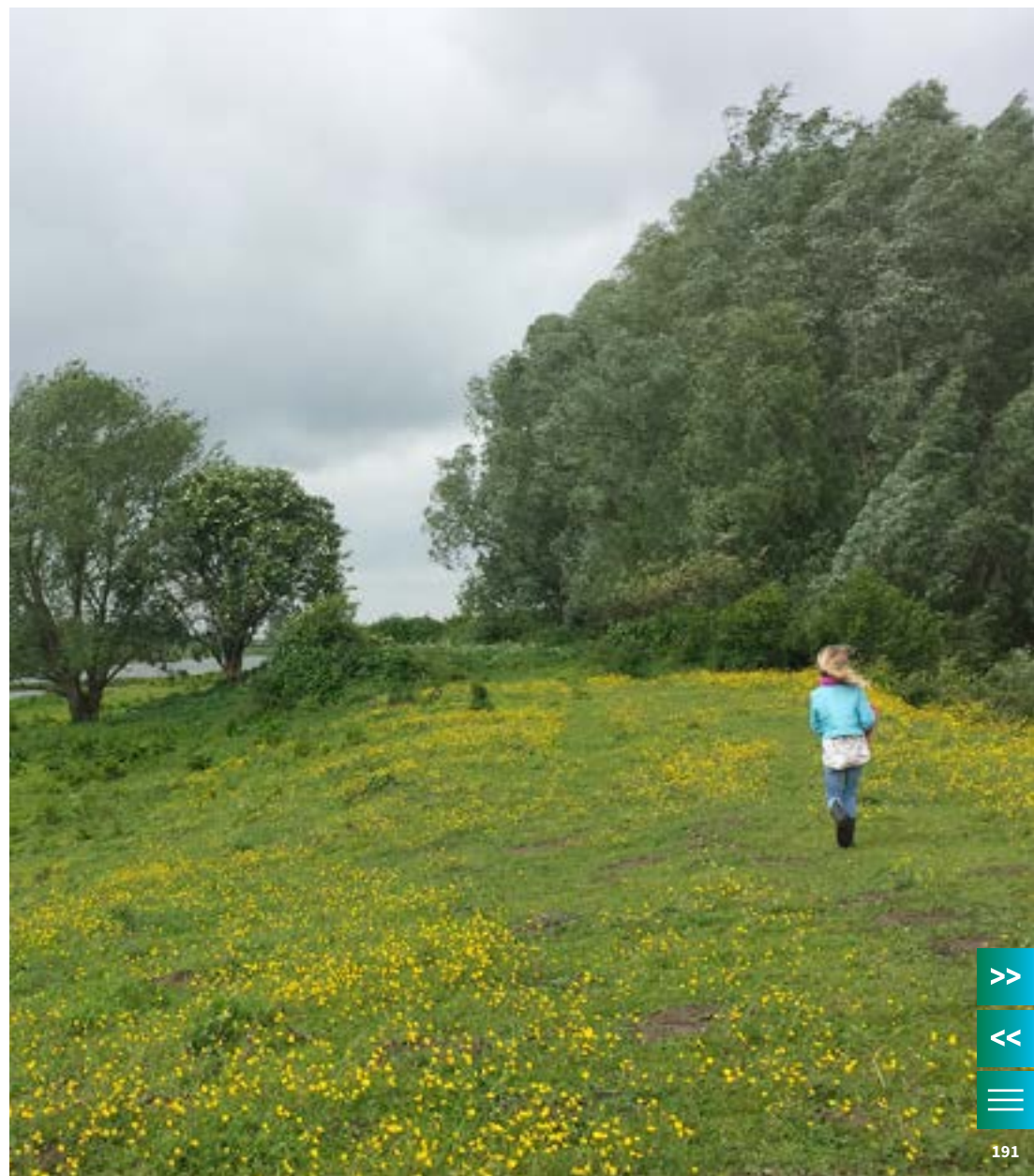
De gemeente financiert de vaste activa met eigen en vreemde financieringsmiddelen. De eigen financieringsmiddelen liggen de komende jaren op hetzelfde niveau liggen. Hierbij is geen rekening gehouden met toekomstige tekorten bij de jaarrekening en besluiten door de raad over bijvoorbeeld extra investeringen en ombuigingen. De vaste schulden nemen in de periode 1-1-2025 – 31-12-2028 toe met € 5 miljoen. Dit betreft de herfinanciering van bestaande investeringen en de financiering van nieuwe investeringen. In de grafiek is in het blauw de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille in beeld gebracht. De toename in 2024 hangt samen met de forward lening van € 10 miljoen die in 2022 met (een uitgestelde stortingsdatum in 2024) is aangetrokken. De lagere rente en de financiering van het nieuwe MFG waren daarvoor de belangrijkste redenen. In het groen ziet u de ontwikkeling van de nieuwe geldleningen* die we verwachten aan te trekken.

**Bij het opstellen van de najaarsrapportage bleek het restantkrediet op 1 januari 2024 voor het MFG Rhenen (€ 9,9 miljoen) volledig aan 2024 te zijn toegerekend. Ook staat voor 2024 een investering (€ 1.250.000) in onze afvalambitie op de planning. Een deel van deze investeringen schuift door naar 2025 waardoor we geen nieuwe geldlening in 2024 hoeven aan te trekken. Meer informatie hierover kunt u lezen in de najaarsrapportage 2024.*

Vlottende passiva

Vlottende passiva zijn kortlopende schulden met een maximale aflossingstijd van een jaar. De vlottende passiva is meerjarig constant gehouden. Een inschatting op te meerjarig verloop daarvan is moeilijk te prognosticeren.

H5 BIJLAGE

Bijlage A - EMU-saldo

Volgens de Wet HOF dient de gemeente inzicht te geven in de ontwikkeling van het EMU-saldo. Het EMU-saldo is niet hetzelfde als het begrotingssaldo van de gemeente. De gemeenten geven hun cijfers in de begroting weer op basis van het factuurstelsel (baten en lasten). Het EMU-saldo wordt berekend op basis van kasstelsel (in- en uitgaande geldstromen). Het is dus noodzakelijk om het begrotingssaldo om te rekenen naar het EMU-saldo. De EMU saldi van gemeenten tellen mee voor de berekening van het nationaal begrotingstekort (o.b.v. het kasstelsel). Jaarlijks totaliseert het CBS de EMU-saldi van alle overheidsinstanties. Uiteindelijk mag het tekort van alle overheden 3% van het BBP bedragen. Deze norm volgt uit afspraken die in Europees verband hierover zijn gemaakt.

EMU-Saldo (in € x1.000)		NJR2024	2025	2026	2027	2028
<i>Omschrijving</i>						
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.633 N	3.049 N	4.511 N	4.354 N	3.980 N
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	19.609 V	2.228 V	3.396 V	509 V	250 N
3.	Mutatie voorzieningen	475 V	235 V	57 V	85 V	102 V
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	199 V	703 V	183 V	6 V	37 V
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Berekend EMU-Saldo (1+2+3+4+5)		17.650 V	117 V	875 N	3.753 N	4.092 N

